

Министерство на околната среда и водите

**Регионална инспекция по околната среда и водите
гр. Монтана**

**Регионален доклад за състоянието на околната
среда
през 2025 година**

СЪДЪРЖАНИЕ

I. ВЪВЕДЕНИЕ.....	6
II. АНАЛИЗИ ПО КОМПОНЕНТИ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	9
II.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ	9
1. Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ –Монтана като част от НСМОС - подсистема “Въздух”.....	9
2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции.....	9
3. Оценка на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана.....	17
II.2. ВОДИ	17
1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през годината	17
2. Опазване на повърхностните води.....	18
3. Състояние на подземни води.....	37
4. Състояние на хидротехническите съоръжения /диги, язовирни стени и т. н./.....	47
5. Състоянието на повърхностните води на територията на РИОСВ.....	48
6. Оценка на състоянието на повърхностните и подземни води на територията на РИОСВ.....	51
II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ.....	51
1. Обобщена информация за територията на РИОСВ - Монтана.....	52
2. Замърсяване на почвите с тежки метали и металоиди.....	53
3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост.....	53
4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/.....	54
5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти.....	54
6. Ерозия на почвите.....	54
7. Засоляване и вкисляване на почвите.....	54
8. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ – Монтана.....	54
II.4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ.....	54
1. Защитени територии.....	54
2. Биоразнообразие.....	61
III. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ	81
III.1. ОТПАДЪЦИ	81
1. Кратка информация и анализ на разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби.....	81
2. Битови отпадъци.....	81
3. Строителни отпадъци.....	82
4. Масово разпространени отпадъци	82

5. Производствени отпадъци	82
6. Контрол по Регламент (ЕО) № 1013/2006 г., относно превоз на отпадъци	83
7. Болнични отпадъци	83
III.2. ШУМ.....	83
1. Контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда.....	83
III.3. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА.....	87
1. Радиационния гама фон и атмосферна активност.....	87
2. Кратка информация на радиологичните характеристики на необработваеми почви и води.....	87
III.4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ.....	88
1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите.....	88
2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове.....	89
3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии).....	92
IV. ПРЕВАНТИВНА ДЕЙНОСТ И КОНТРОЛ.....	95
1. ОВОС и Екологична оценка.....	95
2. Комплексни разрешителни.....	96
3. Контрол и предприети действия по прилагане на Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети	98
4. Доброволни ангажименти по отношение на опазването на околната среда – EMAS и екомаркировка на ЕС.....	98
5. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда.....	98
6. Административно-наказателна отговорност и принудителни административни мерки.....	103
V. ПРОЕКТИ/ ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ	106
VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	109

СПИСЪК НА НАЙ-ЧЕСТО ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗВ	Закон за водите
ЗЗТ	Закон за защитените територии
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗГМО	Закон за генетично модифицираните организми
ЗЛР	Закон за лечебните растения
ЗЗ	Защитени зони
ЗМ	Защитена местност
ЗТ	Защитени територии
БЗП	Билкозаготвителен пункт
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗЧАВ	Закон за чистотата на атмосферния въздух
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ВЕЕС	Висш експертен екологичен съвет
ВЕЦ	Водоелектрическа централа
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадъчни води
ДОВОС	Доклад за оценка на въздействието върху околната среда
ДГС	Държавно горско стопанство
КАВ	Качество на атмосферния въздух
КПКЗ (ИРРС)	Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването
ЛМС	Локална мониторингова станция
МЗ	Министерство на здравеопазването
МФ	Министерство на финансите
МИЕ	Министерство на икономиката и енергетиката
МЗГ	Министерство на земеделието и горите
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МПС	Моторно превозно средство
НСМОС	Национална система за мониторинг на околната среда
НПО	Неправителствена организация
ОВОС	Оценка на въздействието върху околната среда
ПЗ	Природна забележителност
ПДЕ	Пределно допустими емисии

ПДК	Пределно допустима концентрация
ПП	Природен парк
ПР	Поддържан резерват
Р	Резерват
ПДК м.е.	Пределно допустима концентрация – максимална еднократна
ПДК ср.дн.	Пределно допустима концентрация – средноденонощна
ПДК ср.год.	Пределно допустима концентрация – средногодишна
ПДН	Пределно допустима норма
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУП	Подробен устройствен план
ПАВ	Полициклични въглеводороди
ФПЧ	Фини прахови частици
РЛ	Регионална лаборатория
РОУ	Райони за оценка и управление

РИОСВ – Монтана

Адрес: Монтана 3400

ул. ”Юлиус Ирасек” № 4, п.к. 55

телефон 096/300960; e-mail: riosv@riosv-montana.com

<http://riosv-montana.com>

зелен телефон: 096/300960

ТЕЛЕФОНИ

Директор –	096/300961
Технически сътрудник; зелен телефон –	096/300960
Директор на дирекция „АФПД“ –	096/300965
Главен счетоводител –	096/300965
Директор на дирекция “ПД” –	096/300963
Директор дирекция „КОС” –	096/300963
Началник отдел „ПД” –	096/300964

Административно обслужване “Едно гише” -	096/300960
Направление “Опазване чистотата на атмосферния въздух и ВФФ” –	096/300965
Направление “Опазване на водите” –	096/300964
Направление “Управление на отпадъците и опазване на почвите” –	096/300965
Направление “Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, екологична отговорност и доброволни ангажименти”–	096/300964
Направление “Екологична оценка и ОВОС” –	096/300963
Направление “Биологично разнообразие, защитени територии и зони” -	096/300963
Направление “Специализирани регистри” –	096/300963

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Годишният доклад за състоянието на околната среда в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана - област Монтана и област Видин през 2025 г. е изготвен на база осъществената дейност през изтеклата година и предприетите превантивни и административно-наказателни мерки.

В Регионалния доклад за състоянието на околната среда през 2025 г. е представена информация по всички компоненти на околната среда – въздух, води, почви, биологично разнообразие, както и факторите, които ѝ въздействат – отпадъци, шум, химични вещества.

Регионалния доклад е насочен към заинтересованите за опазване на околната среда – държавни институции, граждани, неправителствени организации, учаци.

Докладът е обобщен резултат от дейността на РИОСВ – Монтана по провеждането на регионално ниво на държавната политика по опазване на околната среда и водите.

Ежегодно, Докладът се публикува на интернет страницата на РИОСВ - Монтана.

КРАТКА ФИЗИКО - ГЕОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА НА РАЙОНА

Географско положение, граници и големина

Териториалния обхват на РИОСВ – Монтана обхваща територията на две области в Северозападна България, област Монтана и област Видин, с обща площ на двете области 6657 кв. км.

Област Монтана е с обща площ от 3635 кв. км, което е 3,3 % от територията на Република България. Северна граница на областта е река Дунав, която е и държавна граница с Румъния. На югозапад областта граничи със Сърбия, на юг е ограничена от северните склонове на Стара планина. Съседна област в западна посока е Видин, в източна - област Враца и в южна посока - област София. От всичките 11 общини в областта 6 са с периферно, гранично положение и са с потенциал за осъществяване на трансгранично сътрудничество с общини от съседни страни – Сърбия и Румъния. Важно предимство на областта е свързано с местоположението ѝ. През територията на областта минават два от европейските транспортни коридори - коридор № 4 (път Е 79) Видин-Монтана-Враца-София-Кулата (РП I-1) и коридор № 7 (по крайбрежието на река Дунав). Пристанище Лом е второто по големина дунавско пристанище в България, като изградената инфраструктура до него осигурява най-

късата директна сухоземна връзка (чрез второкласен път П-81 през Старопланинския проход Петрохан), свързващ пристанище Лом с пристанище Солун.

Административно областта е разделена на единадесет общини: Берковица, Бойчиновци, Брусарци, Вършец, Вълчедръм, Георги Дамяново, Лом, Медковец, Монтана, Чипровци и Якимово с 129 населени места.

Индустриалният сектор се отличава с висока степен на концентрация в областния град Монтана и по-слабо в градовете Лом, Берковица и Вършец. Състоянието на отделните общини в региона се характеризира с неравномерно разпределение на стопанските субекти.

Област Видин се намира в северозападната част на България и обхваща площ от 3022 кв. км, което представлява 2.7% от територията на Република България. Област Видин е входно - изходната врата на Република България за Европа и света. На север областта граничи с Република Румъния, на запад е в съседство с Република Сърбия, на юг е оградена от Стара планина, а на изток граничи с област Монтана. Северната ни граница - река Дунав, обуславя възможността за преки връзки с всички страни от Дунавския басейн. През областта преминават два транс- европейски коридора - № 4 Крайова /Р. Румъния - Видин – София – Кулата/ и № 7 Рейн- Майн - Дунав.

Територията на областта включва 11 общини: Видин, Бойница, Брегово, Белоградчик, Грамада, Димово, Кула, Макреш, Ново село, Ружинци, Чупрене с 142 населени места.

Град Видин е най-големия промишлен център в област Видин. Отделни промишлени отрасли са застъпени и в градовете Белоградчик, Кула и Димово. Състоянието на отделните общини в региона се характеризира с неравномерно разпределение на стопанските субекти.

Стопанско - географска преценка на природните условия и ресурси

Релеф

Районът се характеризира с разнообразен релеф, включващ част от Дунавския бряг, Дунавската равнина, Предбалкана и северните склонове на Западна Стара планина. Крайдунавските низини (Видинска, Ломска и Златия) и прилежащата им част от Дунавската равнина обхващат 60% от територията на района. Равнинният характер на релефа и близостта му с пълноводната р. Дунав способстват за напояване и механизизирано обработване на земите. Следва Западната част на Предбалкана (Връшка чука, Бабин нос, Белоградчишкия венец, Ведерник, Широка планина, Веренишко бърдо и Пъстрина). Тя има разположение северозапад-югоизток. По южните склонове на Предбалкана се намират едни от най-големите овощни градини и лозя, а естествените пасища благоприятстват развитието на пасищното животновъдство. Старопланинската част започва от прохода Свети Никола, Чипровско - Берковския дял и стига до Козница. В тази част са най-хубавите букови гори и пасища в Северозападна България, което е важно условие за развитие на дърводобива и животновъдството. Петроханският проход предоставя най-краткия път от София до Видин и Лом, а долинните разширения на реките между Предбалкана и Стара планина са благоприятни за развитие на земеделието.

Полезни и изкопаеми

От полезните изкопаеми в района със стопанско значение са медните и оловно - цинкови руди в Чипровско – Мартиновски руден басейн, като с ограничени запаси, но богати по съдържание на метал са железните руди при с. Мартиново, общ. Чипровци. От нерудните изкопаеми стопанско значение имат запасите на варовици, мергели, инертни материали (чакъл и пясък) – суровина за строителството. Глините при с. Клисурица и с. Благово са използвани в близкото минало като суровина за подовата керамика, брекчите при с. Челюстница – за производство на облицовъчни материали, а мрамора и гранита в Берковско - за облицовъчни материали и изделия. При с. Кошава и Сланотрън се намират най-големите запаси на гипс в страната. Златоносен пясък има по поречието на р. Огоста и р.Златица.

Климат

Климатът е умерено континентален. Средната януарска температура е 0°С, а средната юлска - 20°С. През лятото преобладават северозападни влажни ветрове, а през зимата те са североизточни, причиняващи измръзване на почвите.

Води

Водите в района все още се използват недостатъчно. В горните и средните течения водите на реките се използват за електропроизводство. Все още слабо е използването на водите от язовир “Огоста”, а е възможно да бъдат напоявани над 1,5 млн. дка нови поливни площи.

Почви

Почвите в региона са разнообразни. Низините са покрити с плодородни алувиално-ливадни почви. Черноземите в Дунавската равнина са образувани върху льосова основа. В Предбалкана преобладават светлосиви и тъмносиви горски почви, а в Старопланинската част – кафяви горски и планинско-ливадни почви. Почвеното богатство е добра предпоставка в съчетание с климатичните условия и повърхнината за производството на зърнени храни, фуражи, захарно цвекло, за развитие на зеленчукопроизводството, лозарството и овощарството.

Флора

Регионът се отличава с голямо разнообразие на дървесни, храстови и тревни съобщества. Горските ресурси са представени предимно от широколистни гори (дъб, бук, габър, липа, ясен и др.); по поречията – върби, лески, елши, тополи; в планинските части – смесени широколистно-иглолистни гори (бук, ела, смърч, бор) и във високопланинските части – иглолистни гори (ела, смърч, клек). Храстовидните формации (като подлес или самостоятелно) се срещат навсякъде – шипка, къпина, малина, трънка, дрян и др. Предбалканът и Старопланинието са най-богатите по отношение на биоразнообразие, като тук се срещат около 45 реликтни (в миналите геологични епохи са имали широко разпространение, а днес заемат неголеми територии) и ендемични (срещати се само в определен географски район) защитени видове растения. Значителна част от териториите с богато биологично разнообразие са включени в границите на защитените зони от Националната екологична мрежа Натура 2000.

Фауна

Районът има значително разнообразие, като най-многочислено е видовото разнообразие сред гръбначните. Гнездящите птици са над 150 вида, влечугите са над 16 вида, бозайниците – над 60 вида, рибите – над 20. Богата на реликтни и ендемитни видове е и безгръбначната фауна.

Население

Селищната мрежа се състои от 22 общини, съответно по единадесет за област Монтана и област Видин.

II. Анализи по компоненти на околната среда.

II. 1. Качество на атмосферния въздух.

1. Мрежа за контрол качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана като част от Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС) – подсистема „Въздух”

„Въздухът” е основен компонент на околната среда, без който съществуването на всички живи организми е невъзможно. Неговото качество е от съществено значение за здравето на населението и околната среда. Под „Качество на атмосферния въздух” се разбира състоянието на приземния слой на атмосферата, определено от състава и съотношението на естествените ѝ съставки и добавените вещества с естествен и антропогенен произход.

Атмосферният въздух представлява смес от различни газове, сред които преобладават количествено четири съставки: азот (75,51 % масово участие), кислород (23,01 % масово участие), аргон (1,29 % масово участие) и въглероден диоксид (0,04 % масово участие). Останалите съставки като водород, неон, хелий и др. са в незначителни количества. Освен тези постоянни газове в атмосферния въздух се появяват различни частици и газове, в по-малки или в по-големи количества, в зависимост от климата, сезона, мястото и др. фактори, които са вследствие замърсяване от човешката дейност в сферите на промишлеността, бита, транспорта и др. Тези вещества се наричат „замърсители” или „вредни вещества”. Те предизвикват промени в качеството на атмосферния въздух и могат да доведат до неблагоприятни последици върху живота и здравето на хората, до увреждане на живите ресурси, почвата и екосистемите.

Качеството на атмосферния въздух в приземния слой се определя от следните по-често срещани въздушни замърсители: частици (прах, сажда, аерозоли и др.), озон, въглероден оксид, серен диоксид, азотен диоксид, олово, арсен, тежки метали, полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ) и др.

През 2025 г. в региона на РИОСВ – Монтана контролът на качеството на атмосферния въздух в гр. Монтана се извършва от стационарен пункт „РИОСВ – Монтана” – градски фонев. Пунктът се обслужва от Регионална лаборатория – Монтана и работи с ръчно пробонабиране всеки работен ден. Контролираните замърсители са: „фини прахови частици 10 μ ” (ФПЧ₁₀), „азотен диоксид” (NO₂), „серен диоксид” (SO₂), „никел” (Ni), „олово” (Pb) и „полициклични ароматни въглеводороди” (ПАВ). Мониторингът на качеството на атмосферния въздух в гр. Видин се осъществява от автоматична измервателна станция – Видин 2 (АИС – Видин 2). Пунктът е градски фонев. Контролираните замърсители в него са SO₂ и ФПЧ₁₀. Монтана и Видин са най-големите градове на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, с най-добре развити инфраструктура, промишленост, численост на населението и съответно най-много действащи и потенциални източници на замърсяване на атмосферния въздух.

2. Качество на атмосферния въздух – състояние и тенденции

Във връзка с ограничаване на антропогенното въздействие върху качеството на атмосферния въздух са издадени нормативни актове, имащи за цел защита на човека и околна среда от отрицателни последици. С тези закони се определят и норми:

- за имисии – пределно допустими концентрации на вредните вещества, чието наличие във въздуха не застрашава здравето на населението, флората и фауната;
- за емисии – норми за допустимо количество вредни вещества, които могат да бъдат отделяни в атмосферния въздух от съответните източници и зависят от вида, спецификата и мощността на отделните производства и инсталации.

Пределно допустимата концентрация на даден замърсител се определя като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия и може да бъде:

- максимално еднократна концентрация – определя въздействието на замърсителя за кратък период от време (30 или 60 минути);

- средноденонощна концентрация – показва средната стойност на замърсяване за 24-часов период, обхващащ пиковите часове през деня и часовете, в които очакваното замърсяване е най-малко (през нощта);
- средногодишна концентрация е средно аритметично от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година.

Всички тези пределно допустими концентрации дават оценка за степента на замърсяване на атмосферния въздух и за неговото качество. Разпределението на пунктовете, контролиращи качеството на атмосферния въздух, е посочено в табл. 2.1.

Таблица 2.1.

Замърсител	ФПЧ10	Pb аер.	SO ₂	NO ₂	CO	H ₂ S	бензен	NH ₃	ПАВ	As аер.	Cd аер	Ni	ФПЧ2.5	NO	O ₃
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Общ брой пунктове	2	1	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
в т.ч.:															
1.Пункт „РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана	да	да	да	да	-	-	-	-	да	-	-	да	-	-	-
2. Автоматична измервателна станция (АИС-Видин 2), гр. Видин	да	-	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Брой пунктове с концентрации над ПС на СЧН, ПС на СДН, или ПДК м.е., ПДКср.дн., в т.ч.	2	0	0	1	-	-	-	-	0	-	-	0	-	-	-
1.Пункт „РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана	да	-	-	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Автоматична измервателна станция (АИС-Видин 2), гр. Видин	да	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Пунктове с концентрация над СГН, в т.ч.:	0	0	0	0	-	-	-	-	1	-	-	0	-	-	-
1.Пункт „РИОСВ-Монтана”, гр. Монтана	-	-	-	-	-	-	-	-	да	-	-	-	-	-	-
2. Автоматична измервателна станция (АИС-Видин 2), гр. Видин	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

ПС на СЧН - прагова стойност на средночасова норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители

ПС на СДН - прагова стойност на среднодневна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (24-часова експозиция)

СГН - средногодишна норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители при едногодишна експозиция

ПДК - максимална концентрация на замърсяващите вещества в околната среда, непредизвикващи неблагоприятно въздействие върху населението, флората и фауната

ПДКм.е. - най-високата допустима краткосрочна концентрация в продължение на 30- или 60-минутна експозиция за определен замърсител, регистриран в даден пункт за определен период на наблюдение

ПДКср.дн. - допустимата концентрация в продължение на 24-часова експозиция като средна аритметична стойност от еднократните концентрации, регистрирани неколккратно през денонощието, или тази, отчетена при непрекъснато пробовземане в продължение на 24 часа

ПДКср.год. - допустимата концентрация в течение на едногодишна експозиция като средна аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година

• Фини прахови частици (ФПЧ₁₀)

Фините прахови частици 10 μ са основен замърсител на атмосферния въздух в населените места поради голямото разнообразие на източници, емитиращи ФПЧ – горивни инсталации, битово отопление, транспорт и др. Допустимата средногодишна концентрация за ФПЧ₁₀ е ПДКср.год. = 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ при норма от максимум 35 броя превишения на средноденонощната концентрация ПДКср.дн. = 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ през годината.

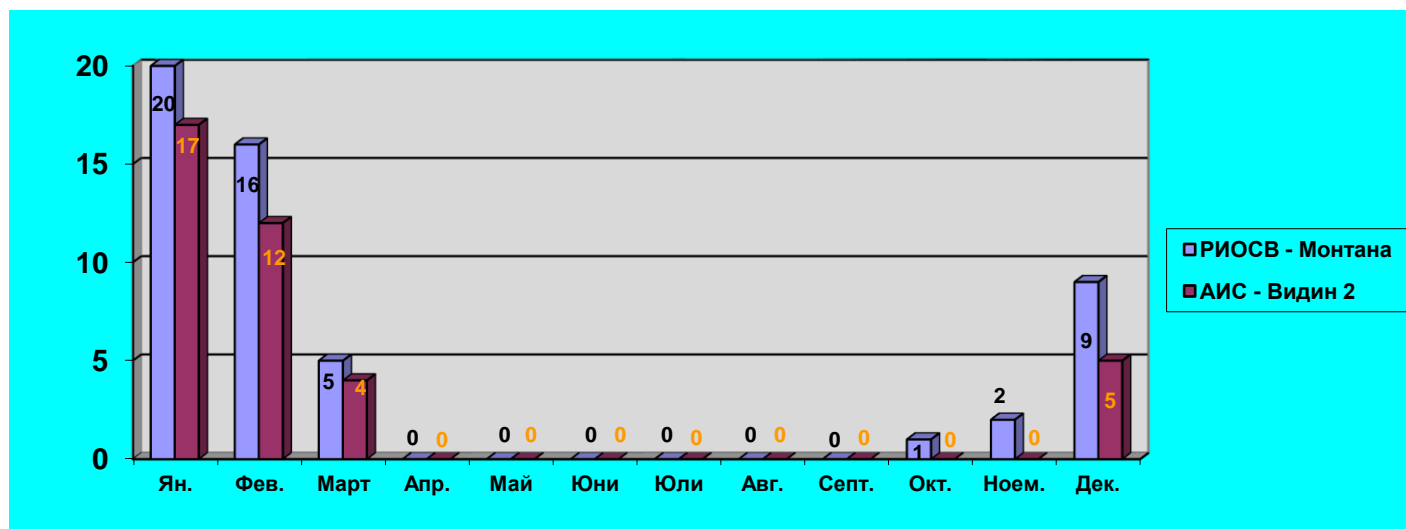
През 2025 г. средногодишната концентрация на ФПЧ₁₀ в пункт „РИОСВ – Монтана” е под нормата за ПДК ср.год. – 28,85 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Превишенията на ПДКср.дн. са 53 броя, или 15 % от общо 353 броя пробонабрани и анализирани проби. След отчитане на замърсяването, дължащо се на преноса на пустинен прах, средногодишната концентрация е 28,63 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, а броят на превишенията остава същия – 53 броя. Последната година, в сравнение с предходните няколко години значително е увеличен броят на превишенията на средноденонощната концентрация с фини прахови частици, което може да се обясни с неблагоприятните метеорологични условия на територията на гр. Монтана през първите три месеца на 2025 г.

В гр. Видин средногодишната стойност на ФПЧ₁₀ е под нормативно определената – 30,30 $\mu\text{g}/\text{Nm}^3$. Броят превишения на средноденонощната концентрация през 2025 г. е 38 броя – 11 % от общия

брой 344 анализирани проби. След отчитане на замърсяването, дължащо се на преноса на пустинен прах, средногодишната концентрация е $29,96 \mu\text{g}/\text{m}^3$, а броят на превишенията е 37 броя. Забелязва се минимално неизпълнение на нормата от 35 броя годишно на превишенията на средноденонощната концентрация на ФПЧ_{10} .

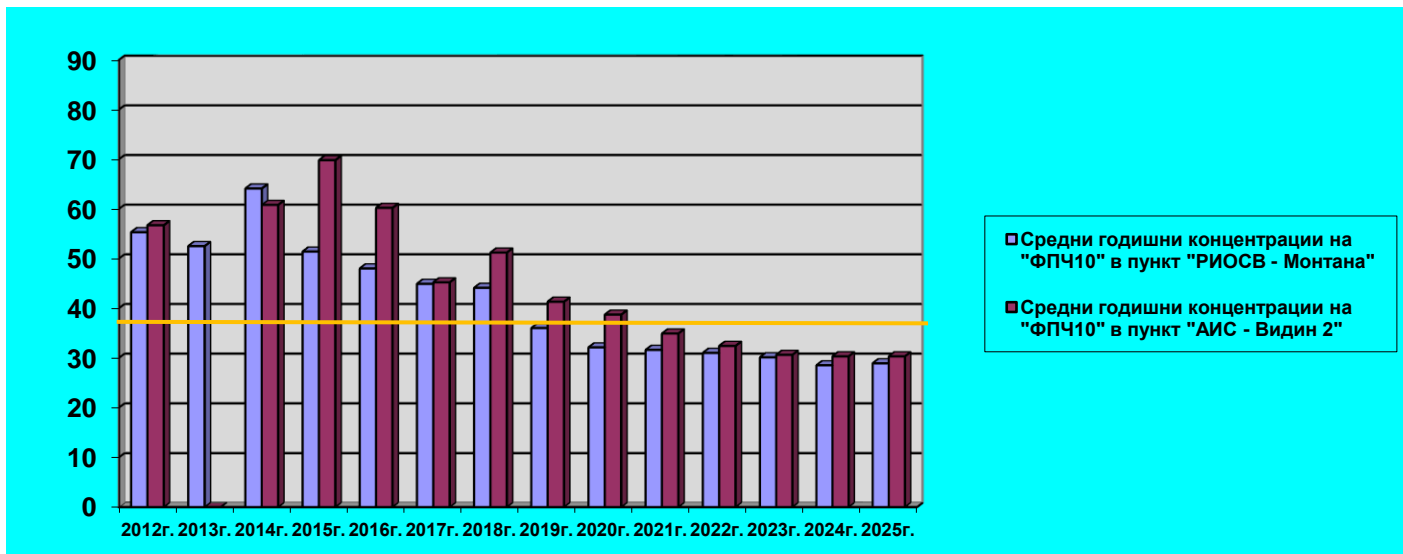
Замърсяването с фини прахови частици в общини Монтана и Видин е със сезонен характер и е онагледено с по-долу представената таблица за броя на превишенията на средноденонощната концентрация на ФПЧ_{10} . Все още високия дял на използване на твърди горива за отопление в битовия сектор през есенно-зимния сезон - от м. януари до м. март и от м. октомври до м. декември, е основна причина за замърсяването и превишенията на средноденонощната норма за фини прахови частици. Приносът на промишлеността и автомобилния транспорт в замърсяването на атмосферата с ФПЧ_{10} е с многократно по-нисък дял от този на битовото отопление.

Брой на превишенията на средноденонощните стойности на „ ФПЧ_{10} “ по месеци в пункт „РИОСВ – Монтана“ и пункт „АИС – Видин 2“ през 2025 г.

Средни годишни концентрации в $\mu\text{g}/\text{m}^3$ по показател „ ФПЧ_{10} “ в пункт „РИОСВ – Монтана“ и пункт „АИС – Видин 2“ за периода 2012 г. ÷ 2025 г.

	2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.
РИОСВ – МОНТАНА	55.3	52.5	64.1	51.4	48.0	44.9	44.1	36.0	32.1	31.6	31.0	30.1	28.5	28.9
АИС – ВДИН 2	56.7	-	60.8	69.8	60.2	45.2	51.2	41.3	38.7	34.9	32.4	30.6	30.3	30.3

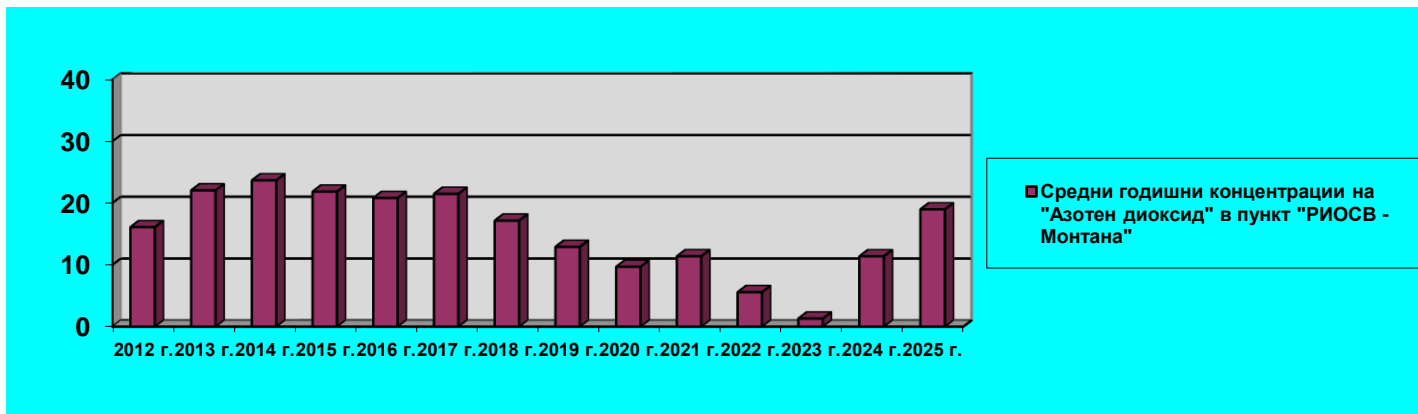

• **Азотен диоксид**

За отчетния период в гр. Монтана са отчетени 11 (единадесет) броя превишения на максимално еднократната пределно допустима концентрация от 200 µg/m³ на азотен диоксид, но нормата от 18 броя превишения за календарна година е спазена. Най-високата отчетена максимална еднократна стойност е 659,80 µg/m³. Средногодишната концентрация по този показател в пункт „РИОСВ – Монтана” е 18,97 µg/m³, значително под ПДКср.год. = 40 µg/m³. В пункта в гр. Видин този показател не подлежи на мониторинг.

Средни годишни концентрации в µg/m³ по показател „Азотен диоксид“ в пункт „РИОСВ – Монтана“ за периода 2012 г. ÷ 2025 г.

2012 г.	2013 г.	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	2022 г.	2023 г.	2024 г.	2025 г.
16.10	22.05	23.68	21.85	20.82	21.49	17.15	12.91	9.69	11.39	5.58	1.31	11.48	18.97

• **Серен диоксид**

В двата пункта на територията, контролирана от РИОСВ-Монтана, през 2025 г. не са отчетени превишения на нормите по показател серен диоксид - максимално еднократна ПДКм.е. = 350 µg/m³ и средноденонощна ПДКср.дн. = 125 µg/m³. Най-високите регистрирани максимална еднократна и средноденонощна концентрации в пункт „РИОСВ – Монтана” са 124,50 µg/m³ и 66,22 µg/m³, съответно в АИС – Видин 2 – 33,25 µg/m³ и 30,236 µg/m³.

- **Никел**

През 2025 г. средногодишната концентрация по показател „никел“ в гр. Монтана е 2,59 ng/m³. От началото на измерванията в пункт „РИОСВ – Монтана“ нивата на замърсяване с никел са значително под допустимата целева норма от 20 ng/m³.

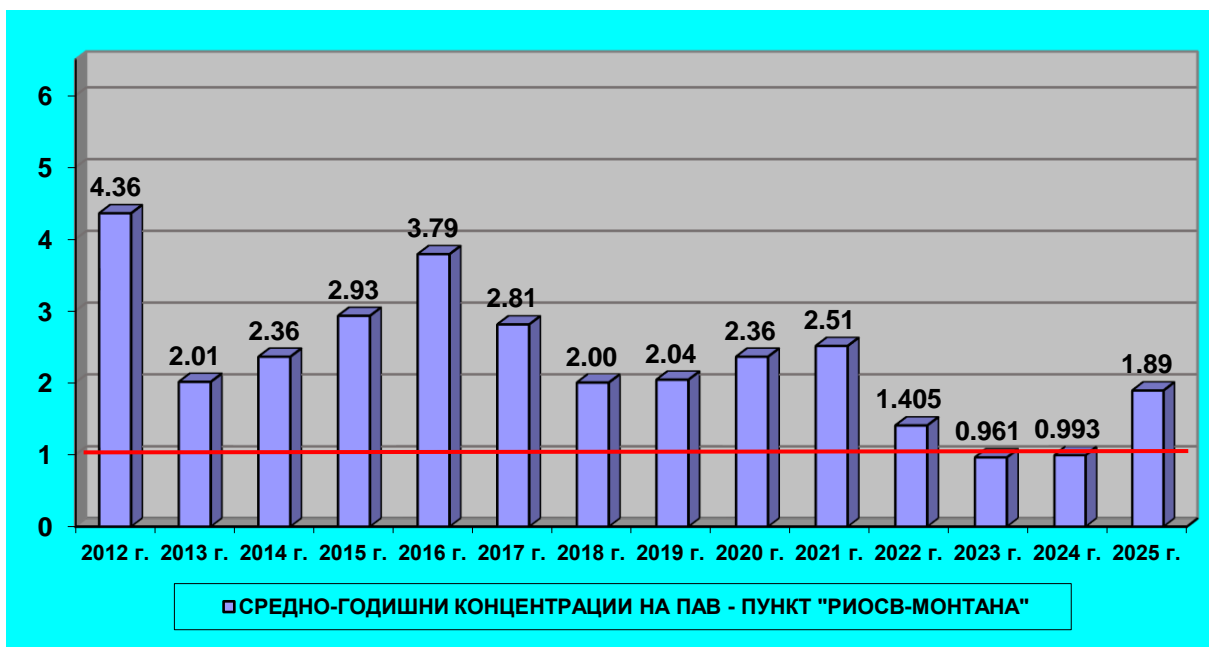
- **Олово**

Средногодишната концентрация по показателя през отчетната 2025 г. в пункт „РИОСВ – Монтана“ е 0,0532 µg/m³ при целева годишна норма от 0,5 µg/m³.

- **Полициклични ароматни въглеводороди (ПАВ)**

Средногодишната концентрация на ПАВ – 1,89 ng/m³, превишава значително целевата норма от 1 ng/m³ след двугодишното ѝ спазване през 2023 г. и 2024 г. Завишени стойности на ПАВ се наблюдават основно през есенно-зимния период (януари-март и октомври-декември) вследствие на непълното изгаряне на твърди горива в битовия сектор и на дизеловото гориво в двигателите на автомобилите.

**Средни годишни концентрации на ПАВ (ng/m³)
в пункт „РИОСВ – Монтана“ за периода 2012 г. ÷ 2025 г.**

Районите за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух са определени в съответствие с изискванията на Наредба № 7 от 1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух (Наредба № 7, обн. ДВ, бр. 45/1999 г.) към Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ, обн. ДВ, бр. 45/1996 г.).

От Изпълнителна агенция по околна среда, съгласувано с РИОСВ – Монтана, е изготвен списък на районите за оценка и управление на КАВ на територията ѝ. Те са както следва:

- **По чл. 30, ал. 1, т. 1** – райони, в които нивата на един или няколко замърсители превишават установените норми и/или нормите плюс определени допустими отклонения от тях (включително и райони, в които е налице превишаване на установените норми за съответните замърсители, в случаите когато за последните не са определени допустими отклонения). Тук попадат:

I район – Монтана, обхващащ община Монтана;

II район – Видин, обхващащ община Видин;

- По чл. 30, ал. 1, т. 3 – райони, в които нивата на един или няколко замърсители са между съответните горни и долни оценъчни прагове. Тук попадат:

III район – Лом, обхващащ община Лом

IV район – Берковица, обхващащ общините Берковица, Вършец, Чипровци, Георги Дамяново и Чупрене;

V район – Брегово, обхващащ общините Брегово и Ново село;

- По чл. 30, ал. 1, т. 4 – райони, в които нивата на един или няколко замърсители не превишават долните оценъчни прагове. Тук попадат:

VI район – Бойчиновци, обхващащ общините Бойчиновци, Брусарци, Медковец, Вълчедръм и Якимово;

VII район – Кула, обхващащ общините Кула, Грамада, Макреш и Бойница;

VIII район – Белоградчик, обхващащ общините Белоградчик, Димово и Ружинци.

Проверките на общини Монтана и Видин за прилагането и изпълнението на мерките в общинските програми по чл. 27 от ЗЧАВ показват изпълнението им съгласно предвидените в плановете за действие обеми, макар и с известно забавяне във времето. В края на 2025 г. стартира безвъзмездната подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с екологични алтернативи за отопление по проект „Прилагане на мерки за подобряване качеството на въздуха в община Монтана“, финансиран по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г., съфинансирана от ЕС и националния бюджет. В изпълнение на мерките в програмата на община Видин започна и подмяната на старите отоплителни уреди с нови нискоемисионни такива по проект BG16FFPR002-5.001-0016 „За по-чист въздух в Община Видин“ по Програма „Околна среда 2021 – 2027“, обхващащ над 3700 броя домакинства.

Критериите по чл. 27, ал. 7 от ЗЧАВ за ежегодно намаление на всеки един замърсител не са изпълнени и в двете общини. Средногодишните концентрации на FP_{10} през 2025 г. не превишават нормата от $40 \mu\text{g}/\text{Nm}^3 - 28,63 \mu\text{g}/\text{Nm}^3$ в пункта в гр. Монтана и $29,96 \mu\text{g}/\text{Nm}^3$ в пункта в гр. Видин. Годишната норма от 35 броя превишения на средноденонощните концентрации след отчитане на замърсяването, дължащо се на преноса на пустинен прах, не е спазена и в двата пункта – в „АИС-Видин 2“ в гр. Видин са 37 броя, при отчетени 27 бр. през 2024 г. и 30 бр. през 2023 г., а в ръчен пункт „Риосв – Монтана“ в гр. Монтана са 53 броя, при отчетени 37 бр. превишения през 2024 г. и 33 бр. през 2023 г. Вторият подлежащ на задължителен контрол замърсител в община Монтана - полициклични ароматни въглеводороди, след спазване на целевата норма от $1 \text{ng}/\text{m}^3$ през 2023 г. и 2024 г., е с измерена през 2025 г. наднормена средногодишна концентрация $1,89 \text{ng}/\text{m}^3$. В пункта в гр. Монтана са регистрирани 11 (единадесет) броя превишения на средночасовата норма за азотен диоксид (NO_2), но нормата от допустими не повече от 18 (осемнадесет) превишения за календарна година е спазена. Всички останали контролирани показатели за качество на въздуха в двата пункта на контролираната от Риосв – Монтана територия са със стойности на концентрациите значително под законоустановените допустими норми.

Източници на емисии на територията на Риосв – Монтана

По компонент „въздух“ за спазване на изискванията на ЗООС, ЗЧАВ и подзаконовата им нормативна уредба през 2025 г. са извършени 62 (шестдесет и два) броя планови и 20 (двадесет) броя извънредни проверки. Съставени са и 4 (четири) протокола с констатации за резултатите от ежеседмични проверки за наличие на обяви и реклами в интернет платформи за продажба на забранени и под ограничителен режим флуорсъдържащи парникови газове и бутилки за еднократна употреба, един протокол за невявяване след покана на нарушител за връчване на АУАН и е взето участие в 9 (девет) държавни приемателни комисии.

На 3 (три) от планиваните 4 (четири) промишлени обекти от горепосочените планови проверки са извършени 9 броя контролни емисионни измервания, като на един обект измерване не е осъществено поради неработещо съоръжение. Превишения на нормите за допустими емисии, изпускани в атмосферата, не са установени.

Всички представени от операторите в РИОСВ – Монтана 32 (тридесет и два) броя доклади от собствени измервания на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от точкови източници, са оценени като съответстващи на изискванията на Наредба № 6 от 26.03.1999 г. за реда и начина за измерване на емисиите на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от обекти с неподвижни източници (обн., ДВ, бр. 31/1999 г.). След извършени собствени измервания от СД "ЛАФ-Велизаров и с-ие", гр. Белоградчик, за увеличено замърсяване на атмосферния въздух с наднормени емисии на въглероден оксид на дружеството е наложена нова имуществена санкция по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС след отмяна на действащата до момента такава.

За предоставяне на информация и данни от операторите и привеждане на обектите в съответствие с изискванията на ЗЧАВ са дадени 29 (двадесет и девет) броя предписания – 6 (шест) бр. с констативни протоколи и 23 (двадесет и три) бр. с писма, всичките изпълнени в срок.

При извършените планови проверки на 9 (девет) броя бензиностанции не са установени нарушения и несъответствия с изискванията на Наредба № 16 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини (обн. ДВ, бр. 75/1999 г.). През 2025 г. са заверени представените от оператори 9 (девет) броя дневници за състоянието на системите, съответстващи на Етап II на улавяне на бензиновите пари.

Извършени са 5 (пет) проверки на инсталации за спазване разпоредбите на Наредба № 7/2003г. (обн. ДВ, бр. 96/2003 г.) за норми на допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, като не са констатирани несъответствия. Представените от операторите 4 (четири) броя планове за управление на разтворителите (ПУР) за инсталации, извършващи дейности по Приложение №1 от Наредба № 7/2003 г., са проверени и утвърдени без забележки с решения на директора на РИОСВ – Монтана.

В проверените 3 (три) броя обекти, попадащи в обхвата на Наредбата за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при употребата на органични разтворители в определени бои, лакове и авторепаратурни продукти, и надзор на пазара на продуктите от обхвата на наредбата, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/1020 на Европейския парламент и на Съвета от 20 юни 2019 година относно надзора на пазара и съответствието на продуктите и за изменение на Директива 2004/42/ЕО и регламенти (ЕО) № 765/2008 и (ЕС) № 305/2011 не са констатирани несъответствия и/или нарушения на етикетирането и съдържанието на летливи органични съединения в пуснатите в търговската мрежа продукти.

От извършени общо 11 (единадесет) броя проверки за изпълнение и спазване на изискванията на чл. 17 от ЗЧАВ и Наредбите по прилагане на Регламент (ЕО) № 1005/2009 г. за веществата, нарушаващи озоновия слой и Регламент (ЕС) № 517/2014 за флуорсъдържащите парникови газове 9 (девет) броя са планови и две са извънредни - по уведомление от ТД Митница Русе за незаконен внос-износ на бутилки за еднократна и многократна употреба с флуорсъдържащи парникови газове и по заповед на директора на РИОСВ – Монтана за проверка на условия в Решение по ОВОС. При проверките на един от операторите е дадено предписание, изпълнено в указания срок. За извършвания ежеседмичен преглед на интернет сайтове и платформи за публикувани обяви на забранени и/или с ограничителен режим на използване флуорсъдържащи парникови газове и бутилки за еднократна употреба са съставени 4 броя протоколи с констатации от проверките.

Проверени са двата планирани за проверка обекти по изпълнение на условията в издадените на операторите им разрешителни за емисии на парникови газове (РЕПГ) - ТЕЦ към „Видахим” АД, гр. Видин, и Компресорна станция „Расово“ към „Булгартрансгаз“ ЕАД, гр. София. Несъответствия и нарушения не са установени.

През 2025 г. са извършени 20 (двадесет) броя извънредни проверки по компонент „въздух“ - 10 (десет) броя са по сигнали и жалби, 1 (един) брой за край на измервания на показателите, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в гр. Бойчиновци, една проверка за промяна на текуща санкция по чл. 69 от ЗООС, 2 (два) броя последващи проверки на място по изпълнение на дадени предписания, 6 (шест) броя проверки по Заповеди на директора на РИОСВ – Монтана и заповеди/писма на МОСВ, ИАОС и Агенция Митница.

На контролираната от РИОСВ – Монтана територия през отчетния период не са възниквали аварийни ситуации, свързани със замърсяване на атмосферния въздух.

3. Оценка за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ – Монтана

◆ Прилаганите от община Монтана мерки способстват подобряването на качеството на атмосферния въздух. Наднормени средноденонощни стойности на фини прахови частици 10 μ се отчитат единствено през есенно-зимния период на годината и са основно вследствие от изгарянето на все още използваните твърди горива за отопление в битовия сектор, съчетано с неблагоприятни за разсейването на замърсяването метеорологични условия. Средногодишната стойност по показателя е по-ниска от нормативно определената.

Въпреки превишението на целевата годишна норма, замърсяването с полициклични ароматни въглеводороди през последните няколко години е с трайна тенденция на намаляване.

Всички останали контролирани замърсители - серен диоксид, азотен диоксид, никел и олово, са със стойности значително под нормативно определените за качество на атмосферния въздух.

◆ Последните няколко години на територията на община Видин измерените средногодишни стойности за ФПЧ₁₀ са в нормативно определените граници, а броят на превишенията на средноденонощните им концентрации са под или около годишната норма от 35 броя.

Вторият измерван за качество на атмосферния въздух в АИС-Видин 2 през 2025 г. показател – серен диоксид, е със стойности на средночасовите и средноденонощните концентрации значително под допустимите норми.

Поради необходимостта от окончателно валидиране на данните преди докладване в Европейската агенция по околна среда са възможни минимални промени в публикуваните данни. Окончателните данни се публикуват в Националния доклад за състоянието и опазването на околната среда, изготвян от ИАОС.

II.1. Води

1.1. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контролната дейност през 2025 г.

Основният приоритет през 2025 г. е опазването на водите от замърсяване и подобряване на тяхното състояние като стратегически общонационален неделим природен ресурс чрез осъществяване на превантивен, текущ и последващ контрол на източниците на замърсяване на територията на областите Видин и Монтана. Целта е осигуряване на достатъчно количество и добро качество на водите чрез намаляване замърсяването на водите от битови и промишлени източници, и подобряване ефективността от пречистването на заустваните отпадъчни води.

Предвид действащата нормативна база в областта на управление на водите контролът, осъществяван от РИОСВ, включва:

- ✓ провеждане контролен мониторинг на отпадъчните води съвместно с Регионална лаборатория – Монтана към ИАОС - София и поддържане на база данни с резултатите от извършения мониторинг;
- ✓ контрол върху изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за заустване на отпадъчни води по Закона за водите, както и на комплексните разрешителни, издадени по реда на Закона за опазване на околната среда;
- ✓ контрол на обектите, формиращи отпадъчни води, включително и на състоянието и правилната експлоатация на канализационните мрежи на обектите, формиращи отпадъчни води, както и на пречиствателните станции и пречиствателните съоръжения към тях;
- ✓ проверки по жалби и сигнали, свързани с аварийни изпускания на отпадъчни води и замърсяване на водите;
- ✓ участие в комисии за обследване на проводимостта на речните легла с цел постоянна защита от вредното въздействие на водите.

II. 2. ОПАЗВАНЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ

2.1. Поречия, попадащи в обхвата на РИОСВ - Монтана

Територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, попада в обхвата на Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център гр. Плевен (БДДР-Плевен). Дунавският район обхваща българската територия от международния басейн на река Дунав, като административно-териториален обхват покрива изцяло или частично 18 области на България, 126 общини и 2278 населени места, включително столицата на страната - гр. София. Общата площ, която обхваща района, е 47235 кв. км. или 42,5% от територията на Р България и обединява речните басейни на 11 реки: Дунав, реките, западно от Огоста, Огоста, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом, Дунавски добруджански реки, Ерма и Нишава. Това са поречието на всички реки, вливащи се в р. Дунав на територията на България или извън нея, пресичащи западната граница на страната.

Повърхностно водно тяло означава отделен и значителен елемент от повърхностни води, като езеро, язовир, поток, река или канал, част от поток, река или канал, преходни води или разширение на крайбрежни води. В Дунавския район са идентифицирани следните категории повърхностни води:

✓ **Реки** – вътрешно-териториален воден обект – естествен воден поток, протичащ в повечето случаи по повърхността на земята, но който може да протича и под земята за част от течението си (т.н. пониращи реки). Понорът дава началото на подземна река, която, преминавайки през подземни кухни и тунели, отново излиза на повърхността.

✓ **Езера** - вътрешно-териториален повърхностен воден обект със стоящи води.

✓ **Язовирите** са водни обекти, образувани в резултат от човешка дейност. Контролираните от РИОСВ - Монтана поречия, попадащи на териториите на областите Монтана и Видин са:

✓ поречие Дунав - обща водосборна площ 4 330,856 км²;

✓ поречие Огоста - обща водосборна площ 4 282,290 км²;

✓ поречие Западно от Огоста - обща водосборна площ 3 910,578 км².

2.1.1. Поречие р. Дунав - включва р. Дунав от границата при с. Ново село, общ. Ново село, до границата при гр. Силистра. Река Дунав е втората по големина река в Европа след Волга. Води началото си от планината Шварцвалд и дължината ѝ е 2859 км. Средният дебит на реката преди делтата е 6500 м³/секунда. Тя минава през 10 държави и заема общо 817 000 кв. км. Включена е в списъка на няколкото най-застрашени реки в света, изготвен за Световния ден на водата през 2007 г. При вливането си в Черно море тя се разделя на три ръкава – Килийски, Сулински и Георгиевски. Най-северният – Килийският ръкав, служи за граница на Румъния и Украйна. Средният ръкав – Сулинският, е най-пълноводният и най-дълбокият. В Югоизточната част на Европа, около Черно море, т.е. в долната част по течението на р. Дунав са разположени България и Румъния, като общата им граница е с дължина 631,3 км, от които 420 км по талвега на р. Дунав. Двете държави понасят интензивно замърсяване на водите на р. Дунав, идващо от горните части.

По-големи притоци на р. Дунав на територията на България са реките: Лом, Огоста, Цибрица, Искър, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом. На много места брегът е тесен и слиза стръмно към реката. На определени места той е широк до няколко километра и загражда сравнително големи низини, които периодично се заливат. За предпазването от заливането им от високите дунавски води са изградени земни диги.

2.1.2. Поречие Огоста - общата водосборна площ на поречието е 4 282,290 км², което попада в обхвата на контрол на две регионални инспекции по околна среда и водите – Монтана и Враца. На територията на РИОСВ – Монтана попадат 19 на брой реки с обща дължина от 333,843 км и водосборна площ 1 995,684 км², и 2 броя ПВТ, определени като езера с водосборна площ 68,334 км².

За начало на река Огоста е приета р. Чипровска (35.1 km), която извира под вр. „Вража глава“ (935 м) на границата с Република Сърбия (в Чипровско-Берковска планина, Западна Стара планина). Дължина на реката е 144.1 км с водосборна площ от 3157.1 км². Огоста приема водите на около 40 притока, най-големи от които са Превалска река (дължина 19.3 км), Лопушанска Огоста (17.0 км), Дългоделска Огоста (29.4 км), Берковска река (16.8 км), Бързия (35.3 км), Шугавица (45.6 km), Ботуня (68.7 km), Въртешница (38.2 км), Черна река (12.9 км).

Началото на Чипровска река (срещана и под името Пилатовец) е типично планинско дере с голям наклон средно 160%. Коритото е тясно и дъното му е покрито с едри камъни и чакъл, свлечени от страничните дерета. От гр. Чипровци до с. Бели Мел наклонът на реката намалява и долината прави значителни уширения, особено в района между Чипровци и Железна. Дъното на долината става на места много тясно (80 - 100 м) с много стръмни склонове. Склоновете са гъсто залесени с широколистна гора. Бреговете на реката са немного високи и обрасли с храсти. Речното дъно е покрито с камъни, чакъл и пясък.

От с. Бели Мел до Монтана речната долина е коритообразна, с широко долинно дъно (800 - 1000 м), заето от работни площи. Склоновете на долината стават много полегати и се оформят от отделни хълмове. Залесеността чувствително намалява. Надлъжният наклон на коритото е много малък - средно 3-4 ‰. Дъното е покрито с едър чакъл. Реката мени коритото си, като тече покрай левия или десния склон на долината.

След град Монтана долината става по-широка. Залесеността почти изчезва. При с. Ерден Огоста прорязва един рид (Калето), където долината става 200 м широка. Реката в този участък е широка. Речното корито е покрито с едър и дребен чакъл.

Към с. Владимирово напречният профил на долината е трапецовиден. Десният склон е по-висок от левия. Реката започва да описва меандри независимо правия участък на долината. Надлъжният наклон е много малък — около 1 ‰.

До гр. Мизия характерът на долината се запазва същият. Склоновете бързо намаляват височината и наклона си. Реката до вливането си в Дунав описва силно извити меандри. От с. Портитовци р. Огоста навлиза в напълно равнинен терен. Ширината ѝ е голяма — на места достига до 400 м. Дъното ѝ е покрито с чакъл и пясък, а в най-долното течение — с пясък. Бреговете са ниски и заливаеми.

Непосредствено преди гр. Монтана е изграден хидровъзел “Огоста” - вторият по големина в Р. България след яз. “Искър”. Непосредствено под язовирната стена, както и в района на кв. “Кошарник” са построени малки водно-електрически централи (ВЕЦ). От водохранилището се използват води и за напояване на земеделски земи, но в ограничена степен, поради факта, че напоителната система е изградена частично.

В таблица №1 са дадени повърхностните водни тела в категория река и езера, включени в поречието на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана.

Таблица 1. ПВТ на територията на РИОСВ – Монтана в поречие Огоста

№	Име на река/язовир	Географско описание на водното тяло	Име на водното тяло	Код на водното тяло	Дължина, км	Водосборна площ, км ²
Тип Река						
1	р. Златица	р.Златица от извора до вливането в яз.Огоста	Златица OGRWB002	BG1OG700R1002	19,202	137,151
2	р. Бързия	р. Бързия от Бързия до язовир Огоста, вкл. притоците - р. Врещица и р. Берковска от РВ при Берковица	Бързия OGRWB1003	BG1OG700R1003	32,168	108,107
3	р.Бързия	РВ "Пръшковица"; РВ "Гаванищица"; РВ "Садина бара"; РВ "Ширине" на реките Бързия, Рибна бара, Голяма Садина бара и Малка Садина бара	Бързия OGRWB1103	BG1OG700R1103	10,724	53,774
4	р. Берковска	РВ "Шабовица"; РВ "Бели ефенди"; РВ "Голяма река"; РВ "Къса река"	Берковска OGRWB1203	BG1OG700R1203	7,949	46,442
5	р. Шугавица	р.Шугавица от извора до вливането в р.Огоста	Шугавица OGRWB005	BG1OG700R005	42,166	220,113
6	р. Огоста	р. Огоста от вливане на р. Дългоделска при Гаврил Геново до язовир Огоста при Горно Церовене	Огоста OGRWB1001	BG1OG789R1001	4,084	50,843

7	р. Превалска	РВ "Лекия", РВ "Горна лука" - р. Превалска Огоста до вливане в р. Огоста при Белимел	Превалска OGRWB1101	BG1OG789R1101	18,536	91,671
8	р. Огоста	РВ "Щавляка" и РВ "Козарице"- р. Огоста от извор до Чипровци	Огоста OGRWB1201	BG1OG789R1201	9,217	36,067
9	р. Дългоделска	р. Дългоделска от извор до вливане в р. Огоста	Дългоделска OGRWB1301	BG1OG789R1301	29,412	252,685
10	р. Огоста	р. Огоста от вливане на р. Превалска Огоста при Белимел до вливане на р. Дългоделска при Гаврил Геново	Огоста OGRWB1401	BG1OG789R1401	9,944	55,104
11	р. Огоста	р. Огоста от Чипровци до вливане на р. Превалска Огоста при Белимел	Огоста OGRWB1501	BG1OG789R1501	10,476	43,005
12	р. Мартиновска	р. Мартиновска от извор до вливане в р. Огоста	Мартиновска OGRWB1601	BG1OG789R1601	11,858	41,790
13	р.Огоста	р. Огоста след язовир Огоста до вливане на р. Ботуня при Бойчиновци	Огоста OGRWB1213	BG1OG307R1213	19,549	167,183
14	р. Огоста	р. Огоста от вливане на р. Ботуня при Бойчиновци до вливане на р. Рибене при Бели брод	Огоста OGRWB1313	BG1OG307R1313	25,222	247,066
15	р. Ботуня	р. Ботуня от Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирова, вкл. притоците - Бяла и Черна	Ботуня OGRWB1006	BG1OG600R1006	14,187	107,145
16	р. Ботуня	р. Ботуня от вливане на р. Въртешница при Криводол до вливане в р. Огоста при Бойчиновци	Ботуня OGRWB1018	BG1OG600R1018	23,238	113,989
17	р. Ботуня	РВ "Крушечка бара"; РВ "Старата река"; РВ "Релкъв дол"; РВ "Драгиева бара"; РВ "Орлощица 1"; РВ "Орлощица 2"; р. Ботуня до Вършец	Ботуня OGRWB	BG1OG600R1106	9,507	42,809
18	р. Ботуня	р. Ботуня от вливане на р. Черна при Долно Озирова до вливане в р. Въртешница при Криводол	Ботуня OGRWB1118	BG1OG600R1118	25,941	107,396
19	р. Черна	РВ "Чегорила"; р. Черна до Горно Озирова	Черна OGRWB1206	BG1OG600R1206	10,463	73,344
Тип Езера						
1.	яз. Огоста	яз. Огоста на р. Огоста при гр. Монтана, общ. Монтана, обл. Монтана	Огоста OGRWB1004	BG1OG700L1004		66,108
2.	яз. Среченска бара	яз. Среченска бара на р. Среченска бара при с. Ягодово, общ. Берковица, обл. Монтана	Среченска бара OGLWB1016	BG1OG700L1016		2,226

По-подробна информация може да бъде открита на страницата на БДДР – Плевен.

2.1.3. Поречие Западно от Огоста е с обща водосборна площ от 3 910,578 км² и включва 20 броя ПВТ, характеризирани като река (водосборна площ - 3 570,114 км²) и 6 броя езера (водосборна площ - 340,464 км²), попадащи в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана - Таблица 2.

Таблица 2. ПВТ – поречие Западно от Огоста

№	Име на река/язовир	Географско описание на водното тяло	Име на водното тяло	Код на водното тяло	Дължина, км	Водосборна площ, км ²
Река						

1	р. Тимок	р.Тимок от гр.Брегово до устието ѝ	Тимок WORWB001	BG1WO100R001	16,970	132,070
2	р. Тополовец	р. Тополовец след язовир Кула до устие, вкл. притоци - р. Делейнска и р. Рабровска с Полянска	Тополовец WORWB004	BG1WO200R004	43,602	507,158
3	р. Войнишка	р. Войнишка след язовир Полетковци до устие, вкл. притоци - Короманица и Сърдла	Войнишка WORWB1007	BG1WO300R1007	34,836	199,944
4	р. Видбол	р. Видбол от зоната за защита: BG1DSWWO01 - РВ "Бяла вода" при Раковица до устие, вкл. приток - р. Грамадска	Видбол WORWB1008	BG1WO300R1008	52,052	307,595
5	р. Видбол	РВ "Бяла вода" на р. Видбол	Видбол WORWB1108	BG1WO300R1108	6,371	18,725
6	р. Арчар	р. Арчар от извор до устие, вкл. притоци - Салашка и Градска река	Арчар WORWB1009	BG1WO400R1009	58,112	365,325
7	р.Скомля	р.Скомля от извора до устие	Скомля WORWB011	BG1WO500R011	39,809	161,304
8	р. Лом	р. Лом от вливането на р.Нечинска бара до устието	Лом WORWB015	BG1WO600R015	24,621	154,314
9	р. Лом	р. Лом от вливане на р. Стакевска до вливане на р. Нечинска бара	Лом WORWB1013	BG1WO600R1013	38,056	260,334
10	р. Нечинска бара	р. Нечинска бара след яз.Смирненски	Нечинска бара WORWB1014	BG1WO600R1014	13,782	134,163
11	р. Лом	р. Лом от вливане на р. Краставичка при Горни Лом до вливане на р. Стакевска	Лом WORWB1112	BG1WO600R1112	15,100	95,399
12	р. Стакевска	РВ "Стакевска река" на р. Стакевска	Стакевска WORWB1212	BG1WO600R1212	3,105	15,032
13	р. Чупренска	РВ "Голяма река" на р. Чупренска	Чупренска WORWB1312	BG1WO600R1312	5,054	19,050
14	р. Краставичка	РВ "Голяма река" на р. Краставичка	Краставичка WORWB1412	BG1WO600R1412	2,646	8,791
15	Без име	РВ "р. Горни Лом"	без име WORWB1512	BG1WO600R1512	4,252	6,225
16	р. Лом	р. Лом от РВ "р. Горни Лом" до вливане на р. Краставичка при Горни Лом	Лом WORWB1612	BG1WO600R1612	3,616	50,393
17	р. Краставичка	р. Краставичка от РВ "Голяма река" до вливане в р. Лом при Горни Лом	Краставичка WORWB1712	BG1WO600R1712	8,387	23,406
18	р. Чупренска	р. Чупренска от РВ "Голяма река" до вливане в р. Стакевска	Чупренска WORWB1812	BG1WO600R1812	20,102	100,869
19	р. Стакевска	р. Стакевска от РВ "Стакевска река" до вливане в р. Лом	Стакевска WORWB1912	BG1WO600R1912	29,000	193,527
20	р. Цибрица	р. Цибрица от извор до устие, вкл. приток - р. Цибър	Цибрица WORWB1016	BG1WO800R1016	116,844	814,838
Езера						
1.	яз. Кула	язовир Кула на р. Тополовец	Кула WORWB1003			58,918
2.	яз. Полетковци	язовир Полетковци на р. Войнишка	Полетковци WORWB1006			70,257
3.	яз. Рабиша	яз. Рабиша на р. Видбол при с. Рабиша, общ. Белоградчик	Рабиша WOLWB018			5,545
4.	яз. Христо Смирненски	яз. Христо Смирненски на р. Нечинска бара при с. Смирненски, общ. Брусарци	Христо Смирненски WORWB1014			98,096

5.	яз. Ковачица	яз. Ковачица на р. Липница при с. Ковачица, общ. Лом	Расово WORWB1020		40,366
6.	яз. Расово - 1	яз. Расово - 1 на р. Барата при с.Расово, общ. Медковец	Ковачица WOLWB021		67,174

Тук се включват поречията на реките Тимок, Тополовец, Войнишка, Видбол, Арчар, Скомля, Лом, Цибрица и техните притоци:

✓ **Река Тимок** - река в Източна Сърбия, десен приток на Дунав, в който се влива на северозапад от с. Врџв, Видинска област. В приустийната си част служи за граница между България и Сърбия (около 15.5 км). Образува се от Свърлишки Тимок и Търговишки Тимок. За начало на Тимок се приема Търговишки Тимок, който извира на Сърбска територия на северозапад от вр. Миджур, Западна Стара планина.

✓ **Река Тополовец** извира под името Мостище на 1.75 км североизточно от в. Врџшка чука, Западен Предбалкан. Тя се образува от множество малки рекички, които са с чисто планински характер. Река Тополовец приема два главни леви притока, които се събират преди с. Раброво под името р. Рабровска. Наклонът на реката е сравнително стръмен. Река Тополовец при проливни дъждове приижда буйно и след вливането на р. Рабровска и поради ниските брегове и равния терен залива значителни обработваеми площи. Долното ѝ течение във Видинската низина е коригирано. Дължина ѝ е 67.6 км, а водосборната площ - 582.8 км².

✓ **Река Войнишка** се образува главно от два притока р. Чичилска и р. Короманица. За начало е приета р. Чичилска, която извира източно от вр. Черноглав. Повечето от рекичките, образувачи началото на р. Чичилска, извираят от югоизточните склонове на вр. Врџшка чука, а останалите от северните склонове на вр. Черноглав. Река Войнишка запазва полупланинския си характер на около 3 - 4 км след вливането в нея на р. Войница. Реката е коригирана в долното си течение. Дължина ѝ е 55.2 км, а водосборната площ 276.5 км².

✓ **Река Видбол** - извира под името Джоновец на около 300 м от вр. Бабин нос (1108 м), Западна Стара планина. В горното си течение и част от средното тече на изток. След с. Макреш променя посоката, тече на север през тясна долина и се влива в Дунав на 2.5 км южно от гр. Дунавци, община Видин. Притоците, формиращи река Видбол, извираят от източните склонове на Западна Стара планина. Един от първите притоци е Давидова бара, извиращ под връх Студен кладенец (894,8 м). Към тях попътно се вливат други, по-малки притоци, протичащи в поройни дерета. След като приеме един безименен десен приток, Джоновец тече известно време под името Раковица (така е обозначен на някои хидрогеложки карти). Притоците Джоновец (Раковица), Давидова бара и още няколко по-незначителни се вливат и приемат името Видбол на около 3 км над село Раковица. Дължина на реката е 61.8 км, а водосборната площ 329.8 км². Реката има снежно-дъждовно подхранване. Минимумът на валежите е през месец февруари, а максимумът - през месец май. Маловодието продължава около четири месеца – от юни до октомври. По тази причина през периода на пълноводието някои от малките дерета почти пресъхват. Теренът е пресечен и сравнително обезлесен, зает от сиви горски почви със силно изразена ерозия, което определя поройния характер на оттока. Валежите се оттичат повърхностно, без да има възможност за дрениране и по-дълготрайно подхранване на оттока.

✓ **Река Арчар** води началото си югоизточно от вр. Бабин нос (на 300 м от върха). В горното си течение тече на изток, в средното тече на север и в долното течение – отново на изток. Влива се в река Дунав южно от остров Близнаци. Дължината на реката е 59.4 км, с водосбор от 365.7 км² и основни притоци р. Ошанска и р. Салашка. Водосборните области на множество малки рекички, които оформят р. Арчар, в по-голямата си част са залесени плътно с широколистни гори (предимно дъб). Те са с голям среден наклон и сравнително голяма стръмнина на склоновете. Речната система в тази част има почти изцяло планински характер. Това продължава докъм с. Раяновци, откъдето се изменя характерът на залесеността, като широколистните гори се заменят с разредени дъбови храсти и с големи иезалесени райони. Наклонът на реката става по-малък, наблюдават се уширения на коритото, където реката се разлива и намалява скоростта си. Дъното на коритото е засипано с множество камъни и пясък, свличани от пороищата на незалесените дерета. Бреговете са скалисти и доста стръмни. След с. Рабиша наклонът на реката значително намалява. Там протича през слабо хълмиста местност в широка долина с много завои, като тече ту до десния, ту до левия склон на долината. Бреговете на реката поради слабите и ронливи седиментни скали са обикновено силно ерозирани и отвесни. Водосборната област на реката

до устието е частично и слабо залесена, и то в повечето случаи с храсти от дъбов произход. Около с. Въртоп и Арчар реката получава голямо уширение и прави широка лъка. При с. Кладоруб р. Арчар приема най-големия си десен приток — р. Салашка. Тази река сравнително е голяма и води началото си от планинските склонове на с. Салаш североизточно от вр. Жребче. Характерът на тази река с почти същият с този на р. Арчар както по отношение сформиранието на нейното начало, така и по отношение физикогеографската характеристика на водосборната област. Изключение тук прави по-слабата залесеност, която се забелязва още в самото начало на реката. Водното ѝ количество е почти еднакво с това на р. Арчар. И двете реки при силно интензивни валежи прииждат и влачат със себе си най-различен материал чак до своето съединяване.

✓ **Река Скомля** е с дължина 41.6 км и водосборната площ 162,8 км². В долното течение на реката е направена корекция и тя се влива чрез канал в р. Дунав, южно от остров Керкенеца.

✓ **Река Лом** води началото си от източните склонове на пограничните планини в района на с. Горни Лом (Чипровско-Берковската планина, Западна Стара планина) и се влива в Дунав при гр. Лом. Дълга е 92,5 км, с водосборна площ 1140 км². Образува се от много дерета, като за начало са приети изворите на р. Бърза под вр. Миджур. Тези рекички имат планински характер, много стръмни наклони на речното корито и големи скорости на течението. Залесеността в този район е слаба. Залесени са само известни части от водосборната област главно от широколистни гори. Коритото на реката е от скална порода и засипано с камъни, чакъл и пясък, които са типични за водосборни области от подобен характер. Надлъжният наклон на реката до с. Горни Лом е голям — средно 1000/00, а напречният профил на долината се характеризира с дълбоко врязване и стръмни склонове. От с. Горни Лом до с. Долни Лом реката запазва почти същия характер. Оттам надолу тя навлиза в почти равнинен терен (Долноломско и Средогрифски полета), където наклонът на реката е малък и има характера на равнинна река. Долината на реката е обградена с невысоки хълмове. Речните брегове са ниски, а дъното покрито с пясък. Така реката продължава до с. Фалковец, където приема два от главните си притоци — р. Стакевска и р. Чупренска. В този участък напречният профил на долината става коритообразен. От с. Фалковец р. Лом навлиза в полски терен, където долината и коритото на реката се разширяват като последното на места достига до 100—200 м, напр. при с. Дреновец. Бреговете на реката в този участък са много ниски и при проливни дъждове или пък интензивно снеготопене водите ѝ излизат извън коритото и причиняват наводнения. Дъното на реката в по-голямата си част е покрито с чакъл. При малки водни количества същите текат ту към единия, ту към другия бряг. Понякога след наводнение течението на реката е в средата на коритото. Водосборната област на реката е обезлесена и заета от обработваеми имоти. Този си характер реката запазва до вливането ѝ в р. Дунав при гр. Лом. Характерно за реката в долното ѝ течение е подприщването на водите ѝ, което се получава от повисоките нива на р. Дунав.

✓ **Река Цибрица** извира от местността “Влашко поле”, на около 1.7 км северно от Шеров връх и вр. Костин в Широка планина, Западен Предбалкан. Тече на североизток през Предбалкана и Дунавската хълмиста равнина в широка асиметрична долина (с по-стръмни източни склонове). Влива се в река Дунав след остров Цибър (Ибиша). Дълга е 87.5 km, с водосборна площ 933.6 км².

○ 2.2. Кратка информация за пунктовете за наблюдение на повърхностните води

В териториалния обхват на РИОСВ - Монтана попадат повърхностни водни тела и мониторингови пунктове от поречията на реките, както следва:

- Част от р. Дунав;
- Поречието на река Огоста и десните притоци на реката
- Реки Западно от р. Огоста.

Програмите за мониторинг се публикуват ежегодно на интернет страницата на БДДР - Плевен и в тях се съдържа пълната информация за планираните пунктове за мониторинг, показатели за анализ и честота на изпитване на водните проби.

Поречие Дунав

Река Дунав в българския участък е обособена във водно тяло с код BG1DU000R001 и географско описание: „р. Дунав от границата при Ново село до границата при Силистра“.

Пунктовете за наблюдение на водното тяло освен в националната програма за оперативен мониторинг (десен бряг) са част и от международната транснационална мониторингова мрежа за река Дунав /TNMN/, като се мониторира и по т.н. “Дунавска програма“ на Международния комитет по опазване на река Дунав /МКОРД/. Анализирани физикохимични, специфични и приоритетни вещества по утвърдената програма са с честота 12 пъти за периода на действие на програмата. Освен тези показатели по „Дунавска програма“ на пунктовете на българския бряг се извършва анализ на допълнително включени приоритетни вещества, съгл. изискванията на *Наредба СКОС*.

В териториалния обхват на РИОСВ-Монтана, р. Дунав на се наблюдава чрез 3 (три) броя мониторингови пунктове при с. Ново село, разположени на около 11 000 м. след вливане на р. Тимок (след навлизане на течението на р. Дунав на територия на Р България), с име и код:

- „р. Дунав - гр. Ново село десен бряг“ с код BG1DU01119MS010R;
- „р. Дунав - гр. Ново село ляв бряг“ с код BG1DU01119MS010L и
- „р. Дунав - гр. Ново село - талвег“ с код BG1DU01119MS010M,

Вземането на пробите се извършва в трите точки на р. Дунав, при км 833,6 - на левия бряг на реката, в средата и на десния бряг, т.е. българския.

При направена съпоставка с получените резултати от другите два пункта при с. Ново село – ляв бряг и среда в наблюдавания период може да се отбележи, че почти при всички регистрирани превишения на СКОС за показателите ортофосфати и общ фосфор във водите на р. Дунав на десен бряг, в същият ден на пробонабиране се бележат превишение и в другите два пункта, което води до извода, че отчетеното наторарване с биогенния елемент фосфор (като обща форма и съдържащ се в ортофосфати) засяга цялото течение на р. Дунав. В края на оценявания период съдържанието на физикохимичните параметри бележи низходяща тенденция, като последно измерените концентрации са в границите на добро състояние.

Анализът на резултатите от изпитване през 2025 г. на физикохимичните показатели, показва отклонения от нормите за добро състояние при показатели общ фосфор и ортофосфати (като фосфор).

Поречие на р. Огоста

При изготвянето на оценките е взето предвид, че за поречието на р. Огоста е определена фонова концентрация за СКОС за показател арсен.

Предполага се, че причина за високите концентрации на арсен не са само миналите рудодобивни и преработвателни промишлени дейности в района, но се дължи и на естественото фоново съдържание на арсен в района. Основна причина за наднормените стойности на арсен в терасата на река Огоста са резултат от многогодишна естествена ерозия на арсен-съдържащите скали в района.

✓ *р. Мартиновска от извор до вливане в р. Огоста (BG1OG789R1601)*

Въз основа на пълния мониторинг, проведен през 2025 г. в пункт над гр. Чипровци (BG1OG00094MS190), се установяват следните промени в качеството на водите:

За първи път през 2025 г. се констатира отклонения при показателите азот нитратен и общ азот, каквито не са регистрирани в предходни периоди. Успоредно с това се наблюдава положителна динамика при БПК₅ (тенденция към понижаване) и при фосфорните съединения. Макар нивата на фосфора все още леко да превишават СКОС, трайната тенденция към намаляване на концентрациите е ясен сигнал за подобряване на състоянието.

От групата на специфични замърсители се установяват превишения в измерените концентрации на металите арсен и манга. Отчита се изразена възходяща тенденция в концентрациите на арсен, което изисква засилено внимание предвид геогенната специфика на района. Регистрирани са две превишения на манган (от общо четири измервания), като стойността през месец октомври е

екстремно висока. В резултат на това средногодишната концентрация превишава СГС-СКОС. Важно е да се отбележи, че превишението се потвърждава дори след прилагане на специализирания софтуер М-ВАТ за определяне на локалната бионалична фракция.

- ✓ *р. Огоста от вливане на р. Превалска Огоста при Белимел до вливане на р. Дългоделска при Гаврил Геново (BG1OG789R1401)*

Мониторингът през 2025 г. в пункт при с. Ковачица (BG1OG02919MS1200) показва следните тенденции:

Регистрирано е еднократно превишение (от четири измервания) на показател БПК5, което води до минимално надвишаване на СГС-СКОС. Въпреки това, в дългосрочен план се наблюдава подобрение на този показател спрямо предходни периоди.

Отчита се положителна динамика в нивата на фосфорните съединения (общ фосфор и ортофосфати като фосфор) като същите намаляват и вече достигат на горната граница за добро състояние.

Констатирани са превишения при метала арсен, които са характерни за този участък на реката. Наблюдава се обаче тенденция към минимален спад на концентрациите през 2025 г.

- ✓ *яз. Огоста (BG1OG700L1004)*

През 2025 г. в пункт яз. Огоста (BG1OG00739MS031) е извършен пълен мониторинг (физикохимия, специфични и приоритетни вещества), който показва следното:

Анализът на физикохимичните елементи за качество показва отклонения единствено при показател общ азот. Констатира минимално превишение на средногодишната стойност спрямо СГС-СКОС. В същото време се отчита подобрение при общия фосфор, който в предходни години е показвал отклонение от нормите за добро състояние, а през 2025 г. се оценява в добро състояние.

При метала арсен се наблюдава леко възходяща тенденция през 2025 г. Този показател остава характерен за водното тяло поради историческото натрупване на елемента в дънните утайки на язовира.

Анализът на приоритетните вещества не показва отклонения от стандартите, което потвърждава доброто химично състояние на язовирните води през отчетния период.

- ✓ *р. Огоста след язовир Огоста до вливане на р. Ботуня при Бойчиновци, водно тяло (BG1OG307R1213)*

През 2025 г. водното тяло (ВТ) е наблюдавано в пункт *р. Огоста, след гр. Монтана* (BG1OG00731MS140).

В оценявания период водното тяло е планирано за мониторинг по физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества.

От извършеният анализ на изследваните физикохимични показатели за периода се констатира единични отклонения от нормите за добро състояние единствено при показател БПК5, но средногодишната концентрация за 2025 г. е по-ниска от СГС-СКОС.

При специфичните замърсители се установяват превишения на СКОС за добро състояние по показател Арсен, като се забелязва низходяща тенденция на измерените концентрации във водите на р. Огоста. Измерени са стойности на разтворената форма на метала цинк, които след прилагане на Метода на биотичните лиганди (МБЛ) за изчисляване на бионаличната фракция на метала, съобразено с фоновата стойност за поречието, превишават СКОС.

Анализът на приоритетните вещества не показва отклонение от нормите за добро състояние.

Реки попадащи към водосбора на десни притоци на р. Огоста

✓ *р. Златица от извор до язовир Огоста (BG1OG700R1002)*

Мониторингът през 2025 г. в пункт при с. Гаганица (BG1OG02765MS055) показва стабилно състояние по почти всички показатели, с едно изключение:

За първи път се регистрира отклонение при показател общ азот, като средногодишната концентрация превишава СГС-СКОС. По всички останали физикохимични параметри, специфични замърсители и приоритетни вещества не са констатирани превишения.

✓ *яз. Среchenска бара (BG1OG700L1016)*

През 2025 г. състоянието на язовир „Среchenска бара“ е проследено чрез пункт BG1OG00744MS041, включен едновременно в програмите за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в ДРБУ и контролен мониторинг на повърхностните води, предназначени за питейно – битово водоснабдяване.

Резултатите от пълния физикохимичен и химичен анализ показват добро и отлично състояние на водите. Не са констатирани отклонения при нито един от изследваните показатели, включително биогенни елементи, специфични замърсители и приоритетни вещества.

✓ *РВ "Шабовица"; РВ "Бели ефенди"; РВ "Голяма река"; РВ "Къса река" (BG1OG700R1203)*

През 2025 г. състоянието на водното тяло е проследено чрез мониторинговия пункт РВ „Шабовица“ (BG1OG07424MS112), който също като яз. Среchenска бара е участвал едновременно в две програми за мониторинг.

Резултатите от изпитванията показват пълно съответствие с нормите за качество. Не са констатирани отклонения при нито един от наблюдаваните физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества.

✓ *р. Шугавица от извор до вливане в р. Огоста при Долно Белотинци (BG1OG700R005)*

От физикохимичните – азот нитратен с двукратни превишения през 2025 г. но средногодишната отговаря на СГС-СКОС.

Мониторингът през 2025 г. е извършен в пункт при с. Долно Белотинци (BG1OG02721MS1040).

Единственото забележимо отклонение е при показател азот нитратен, където са регистрирани двукратни превишения на моментните стойности през годината. Въпреки това, средногодишната концентрация за 2025 г. остава в нормите и отговаря на СГС-СКОС за добро състояние.

✓ *р. Ботуня от Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирова, вкл. притоците - Бяла и Черна (BG1OG600R1006).*

Водното тяло е планирано за анализ през периода по физикохимични показатели и специфични замърсители в пункт *р. Ботуня след Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирова, вкл. притоците - Бяла и Черна (BG1OG00265MS1080)*

Резултатите от мониторинга за 2025 г. показват негативна динамика по основните физикохимични показатели:

Наблюдава се тенденция към повишаване на концентрациите на азотните съединения (азот нитратен и общ азот). Паралелно с това, при фосфорните показатели (ортофосфати и общ фосфор) също се отчита лек ръст в сравнение с предходни периоди.

Стойностите на индикативния показател БПК5 следват сходна възходяща тенденция.

Синхронното повишаване на азотните, фосфорните съединения и органичното натоварване предполага комплексен натиск върху водното тяло, вероятно свързан с битово-фекално замърсяване или влияние от дейности в района на Вършец и околните притоци (р. Бяла и р. Черна).

- ✓ *р. Рибене след вливане на приток при Лесура до вливане в р. Огоста при Бели брод (BG1OG400R1019)*

Мониторингът за 2025 г., проведен в пункт при с. Фурен (BG1OG00041MS070). Анализът на резултатите показва:

Отчитат се превишения на нормите при показателите електропроводимост, общ азот и азот нитратен. При всички тях се наблюдава лека тенденция към повишаване, което може да е свързано със специфичния хидроложки режим на реката или засилено влияние от дифузни източници във водосбора.

Наблюдава се положителна промяна при показател БПК5. Докато в предходни периоди са регистрирани отклонения, през 2025 г. стойностите са в рамките на нормата, което е индикатор за намаляване на органичното замърсяване.

Поречие Реки Западно от река Огоста

Река Тимок

- ✓ *р. Тимок от Брегово до устие (BG1WO100R001)*

На българска територия дължината на р. Тимок е около 15,5 км, като обхваща долното течение на реката преди вливането и като десен приток в р. Дунав. Река Тимок е трансгранична река и служи за граница между Р България и Р Сърбия. Качественото състояние на реката през 2025 г. е наблюдавано в програмата за оперативен мониторинг, посредством пункт *р. Тимок при гр. Брегово (BG1WO00014MS140)*. В оценявания период са заложени за изпитване физикохимични показатели, специфични замърсители и приоритетни вещества.

Анализът на резултатите за 2025 г. показва преобладаващо добро състояние. Единственото регистрирано отклонение е при индикативния показател **БПК₅**, чиято средногодишна концентрация превишава минимално СГС-СКОС. Липсата на отклонения при биогенните елементи (азот и фосфор) предполага, че това превишение е по-скоро свързано с високото съдържание на наноси и специфичния хидрологичен режим на реката в устието.

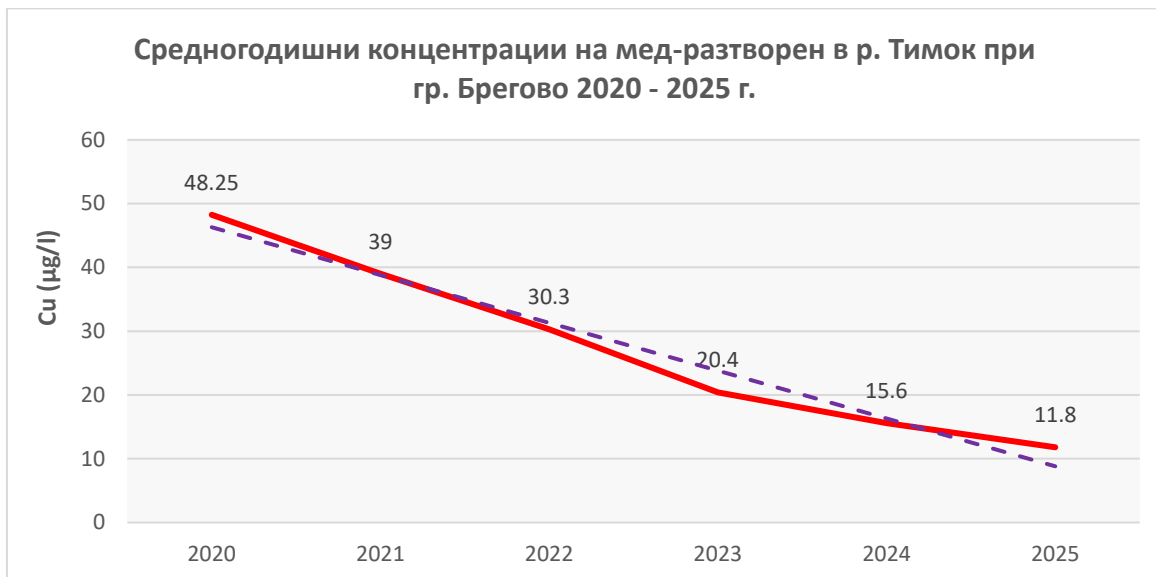
При анализа на резултати от изследване на специфични замърсители в пункта се наблюдава отклонения при металите мед и цинк. След прилагане на Модела на биотичните лиганди (МБЛ) за определяне на бионаличните концентрации, за които се отнася СКОС, резултатите показват следното:

- Мед (Cu): Преизчислената бионалична концентрация запазва минимално превишение над определения СКОС.
- Цинк (Zn): Стойностите отговарят на нормите за добро състояние след отчитане на бионаличността.

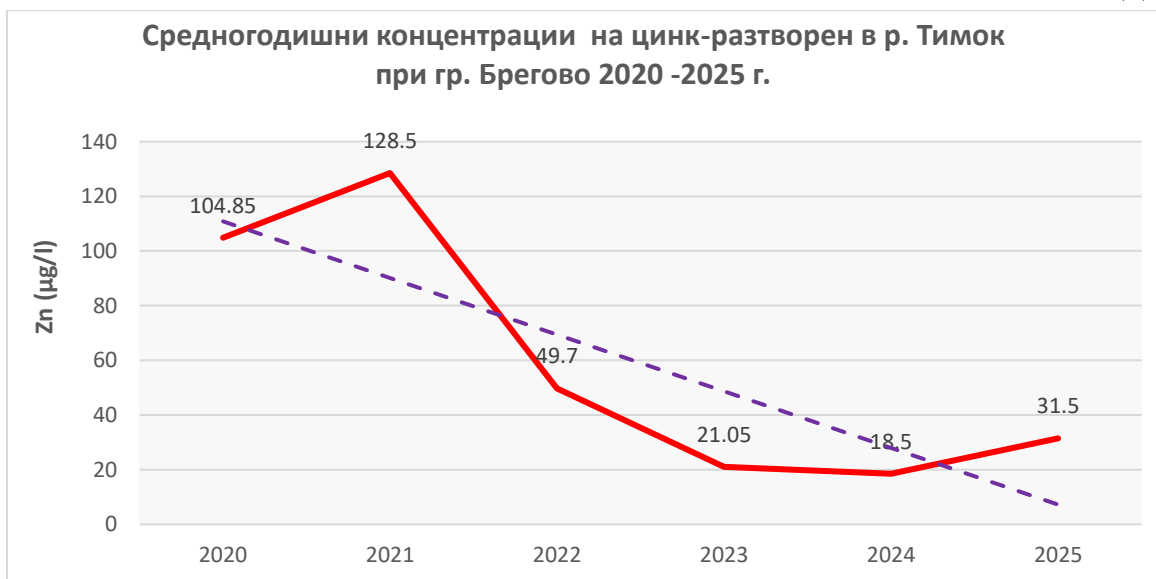
Въпреки че присъствието на тези метали е характерно за поречието поради историческия натиск от миннодобивни дейности в горното течение (извън територията на страната), данните за 2025 г. сочат към устойчива тенденция за понижаване на концентрациите им. На Диаграми № 1 и № 2 са представени тенденциите на общия спад в средногодишните концентрации на металите за периода 2020 -2025 г. Поради специфичните изисквания на Наредбата Н-4 върху диаграмите не са нанесени

фиксираны референтны линии за нормите на мед и цинк, т.к. както е посочено по – горе те се отнасят за бионаличните концентрации.

Диаграма № 1

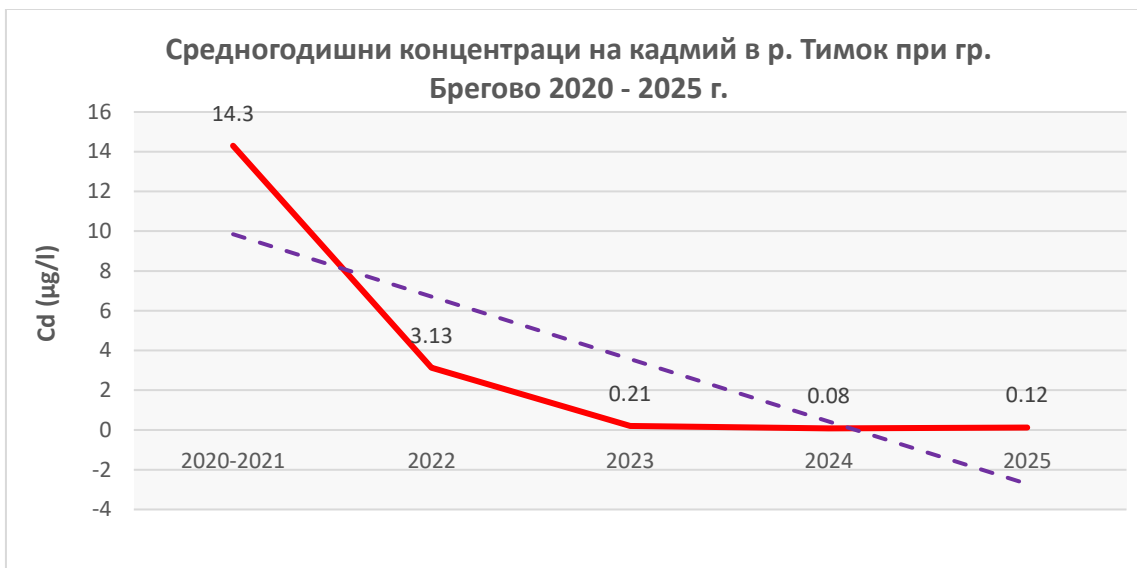
Диаграма № 2

Проведеният мониторинг на приоритетните вещества показва значително подобрение на химичното състояние. За 2025 г. не са установени превишения на СГС-СКОС при нито един от наблюдаваните показатели. Въпреки регистрираните инцидентни (еднократни/двукратни) превишения на кадмий и никел в рамките на 12-месечния цикъл, те не компрометират средногодишната оценка.

Констатира се преминаване на водното тяло в добро химично състояние по отношение на кадмия – показател, който в ПУРБ 2022–2027 г. бе причина за определяне на състоянието като „непостигащо добро“.

Диаграма № 3

река Тополовец и Язовир Кула

Водосборът на р. Тополовец е разположен в най-северозападната част на България, заемайки територии от Североизточния Предбалкан и Дунавската хълмиста равнина. Във водосбора на реката са определени две водни тела – яз. Кула изграден в горното течение на реката и р. Тополовец след язовира до вливането ѝ в р. Дунав

✓ *яз. Кула (BG1WO200L1003)*

Анализът на мониторинговите данни за 2025 г. на водите в яз. Кулата показва специфично натоварване с отклонения от СКОС при показатели БПК₅ и общ азот.

По отношение на БПК₅ се наблюдава устойчивост на концентрациите, което е характерно за водни тела от езеровиден тип с натрупване на органична материя. При общия азот се констатира тенденция към повишение на измерените концентрации – след единични отклонения в миналото, през 2025 г. средногодишната концентрация (СГС) превишава СКОС за добро състояние.

Положителна промяна се отчита при показател общ фосфор, чиито стойности влизат в нормите за добро състояние.

Първоначално измерените концентрации на разтворената форма на цинк показват превишения на СГС-СКОС. След прилагане на МБЛ и отчитане на локалните физикохимични параметри, биодостъпната фракция на метала се оценява в съответствие със СКОС.

✓ *р. Тополовец след язовир Кула до устие, вкл. притоци - р. Делейнска и р. Рабровска с Полянска (BG1WO200R004)*

Това водно тяло обхваща целия водосбор на реката след язовирната стена, ведно с притоците р. Делейнска и р. Рабровска. Състоянието му се проследява в пункт р. Тополовец преди вливане в р. Дунав, преди гр. Видин (BG1WO00211MS120)

Физикохимичният анализ за 2025 г. показва добро екологично състояние по основните показатели. Отчетени са еднократни превишения на общия азот, които водят до минимално отклонение от СГС-СКОС.

И тук като в яз. Кула са измерени превишени концентрации на цинк. След прилагане на МБЛ, изчислената локална бионалична концентрация не превишава СГС-СКОС.

Оценката на получените резултати от анализ на заложените в програмата приоритетни вещества, не показва превишения над изискванията на СКОС за добро състояние. Химичното състояние на водното тяло в разглеждания период се оценява като добро.

Река Войнишка и язовир Полетковци

✓ *яз. Полетковци на р. Войнишка (BG1WO300L1006)*

Мониторингът на яз. Полетковци през 2025 г. показва отклонения от нормите за добро състояние при показатели: общ азот, общ фосфор и БПК₅. По отношение на биогенните елементи се наблюдават устойчиви низходящи тенденции. Отчита се съществено подобрение при общия фосфор. Въпреки двете регистрирани превишения през годината, средногодишната концентрация следва низходяща траектория, достигайки горната граница за добро състояние.

Обратно на горното възходяща тенденция се наблюдава в измерените концентрации на БПК₅. Вероятно е свързана с вътрешни процеси в язовира (еутрофикация или разграждане на органични утайки от дъното), което е типично за язовирите в летните периоди на маловодие.

Анализът на данните от изпитване на специфичните замърсители и приоритетни вещества показва добро състояние на водата.

✓ *Река Войнишка (BG1WO300R1007)*

Водното тяло обхваща течението на реката след язовира. Анализът на данните за 2025 г. показва отклонение от нормите за добро състояние единствено при общ азот, като се наблюдава тенденция към понижаване на измерените концентрации спрямо предходни периоди.

През 2025 г. са установени наднормени концентрации на показател цинк. Важно е да се отбележи, че дори след прилагане на МБЛ цинка продължава да превишава СКОС.

Река Видбол

Река Видбол извира в подножието на връх Бабин нос от едноименната планината Бабин нос, която е част от Западна Стара планина и се влива директно в река Дунав. В нейното поречие са определени две повърхностни водни тела:

✓ *РВ "Бяла вода" на р. Видбол (BG1WO300R1108) и*

✓ *р. Видбол от зоната за защита: BG1DSWWO01 - РВ "Бяла вода" при Раковица до устие, вкл. приток - р. Грамадска (BG1WO300R1008)*

През 2025 г. горното водно тяло е наблюдавано чрез два пункта РВ „Бяла вода“ (BG1WO03499MS242) в Програмата за контролен мониторинг на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водонабдяване и пункт р. Видбол преди с. Раковица (BG1WO13499MS1110) в рамките на контролния мониторинг в Програмата за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води в ДРБУ.

Пунктът преди с. Раковица е включен за първи път в програмата за мониторинг и за него са планирани изпитвания на всички физикохимични елементи за качество, специфични замърсители и приоритетни вещества.

Анализът на резултатите и от двата пункта показва съответствие с нормите за добро и отлично състояние на водите.

Данните от мониторинга за 2025 г. от пункт *р. Видбол, след гр. Дунавци, преди р. Дунав (BG1WO00341MS090)* наблюдаващ второто водно тяло показват отклонения от нормите за добро състояние при индикативния показател БПК 5 и метала – цинк.

Липсата на отклонения по биогенните елементи (азот и фосфор) в долното течение на р. Видбол дава основание да се изключи натиск от непречистени битови отпадъчни води. Регистрираните превишения на БПК5 вероятно са свързани със сезонната динамика на органичните процеси в равнинния участък на реката.

Измерените концентрации на цинк са преизчислени с МБЛ, но и след това остават в превишение на СГС-СКОС.

Река Лом

✓ *р. Краставичка от РВ "Голяма река" до вливане в р. Лом при Горни Лом (BG1WO600R1712)*

През 2025 г. водното тяло е включено в рамките на контролния мониторинг чрез пункт *р. Краставичка над с. Горни Лом (BG1WO00659MS059)*.

Резултатите от мониторинга показват комплексно натоварване, като са регистрирани отклонения от нормите за добро състояние по показателите: азот нитратен, общ азот, ортофосфати, общ фосфор и БПК5.

Сравнителният анализ с предходни периоди показва влошаване при азотната група. Ако в миналото са констатирани само инцидентни отклонения, през 2025 г. наднормените нива на азот нитратен и общ азот са почти постоянни, което води до превишаване на СГС-СКОС. Паралелно с това се отчита повишение и при БПК5, докато при фосфорните съединения (общ фосфор и ортофосфати) се наблюдава лек спад в концентрациите спрямо предходни години.

Първоначалният анализ на металите показва превишения на СГС-СКОС при мед, цинк и еднократно при алуминий. След прилагане на МБЛ за определяне на бионаличната фракция, концентрациите на мед и цинк се оценяват като отговарящи на нормите за добро състояние.

Въз основа на анализа на приоритетните вещества, химичното състояние на водното тяло се оценява като добро.

✓ *Водно тяло на р. Лом от вливане на р. Нечинска бара до устие (BG1WO600R015)*

През 2025 г. водното тяло е включено в рамките на оперативния мониторинг чрез пункт *р. Лом преди гр. Лом (BG1WO00061MS030)*.

Единственото констатирано несъответствие е при показател БПК₅, чиято средногодишна стойност минимално превишава СГС-СКОС. По всички останали физикохимични елементи за качество, специфични замърсители и приоритетни вещества, реката се оценява в добро състояние.

Стабилното състояние на останалите показатели в долното течение, на фона на проблемите в притоците (като р. Краставичка), показва високия капацитет на р. Лом за разреждане и самопочистване преди вливането ѝ в р. Дунав.

✓ **Река Цибрица**

✓ *водно тяло р. Цибрица от извор до устие, вкл. приток - р. Цибър (BG1WO800R1016)*

През 2025 г. състоянието на водното тяло е проследено чрез мониторинговия пункт *р. Цибрица при с. Долни Цибър (BG1WO00811MS010)*. Резултатите от физикохимичния анализ показват, че реката

се намира в добро състояние по отношение на повечето показатели, с изключение на биогенните елементи от азотната група.

Биогенно натоварване: Констатирани са превишения на СКОС при показателите азот нитратен и общ азот. Прави впечатление ясната тенденция към повишаване на концентрациите през 2025 г.

Анализ на причините: Липсата на отклонения при фосфорните съединения и органичното натоварване (БПК₅) насочва към извода, че замърсяването не е от битов или индустриален произход. Повишаващите се нива на нитрати са типичен индикатор за дифузно замърсяване от земеделски източници.

Специфични замърсители и приоритетни вещества: При тези групи показатели не са регистрирани отклонения от нормите за добро състояние.

✓ *яз. Ковачица (BG1WO800R1016 L021)*

При анализа на мониторинговите данни за 2025 г. се констатира следните специфики:

- Отчита се отклонение от нормите за добро състояние при показател БПК₅, но при сравнителния анализ с минали години се наблюдава ясна тенденция към намаляване на концентрациите.
- Регистрират се постоянни високи стойности на индикатор електропроводимост. Предвид устойчивостта на показателя, това вероятно се дължи на естествения минерален състав на подхранващите води и геоложката основа на басейна (висок солев съдържим), а не на инцидентно замърсяване.

✓ *Водно тяло - язовир Христо Смирненски на р. Нечинска бара (BG1WO600L1014)*

Резултатите от мониторинга за 2025 г. в пункт яз. Христо Смирненски (BG1WO62319MS051) показват следната динамика на физикохимичните показатели:

Констатирано е отклонение от нормите на индикативния показател БПК₅, като се запазва относително постоянна концентрация спрямо предходни периоди. Липсата на резки флукутации сочи към устойчиво присъствие на органична материя, характерно за този тип водни тела.

При показателите общ фосфор и ортофосфати се наблюдава незначителна възходяща тенденция.

✓ *яз. Расово – 1 (BG1WO800L1020).*

Мониторингът през 2025 г. в пункт яз. Расово (BG1WO00814MS071) показва:

Регистрирани са отклонения от нормите за добро състояние при БПК₅, общ азот и общ фосфор. Важно е да се отбележи, че и при трите показателя се наблюдава устойчива тенденция към понижаване на концентрациите спрямо предходни периоди.

Анализът на специфичните замърсители и приоритетните вещества не отчита концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние.

Хидробиологичен мониторинг

Във всички 39 водни тела на територията на РИОСВ Монтана се извършва хидробиологичен мониторинг (ХБМ), като не всички пунктове във водните тела се обследват ежегодно. Съгласно Заповед № РД-41/15.01.2025 г. на Министъра на околната среда и водите в програмата за ХБМ са включени 22 пункта за реки и 4 пункта в язовири, намиращи се в териториалния обхват на РИОСВ Монтана. Мониторинг е проведен във всички пунктове на реки (с изключение на два пункта, които са били пресъхнали по време на пробонабирането), като са пробонабрани и анализирани биологичните елементи за качество (БЕК) макрозообентос, макрофити и фитобентос. Данните от мониторинга на БЕК фитобентос в реки и от цялостния мониторинг на язовирите през 2025 г. все още не са налични в БДДР.

Реки западно от Огоста

От поречие реки западно от Огоста в програмата за хидробиологичен мониторинг през 2025 г. са включени следните 11 пункта за реки, както следва:

- р. Тимок при - гр. Брегово, с код на мониторингов пункт (МП) BG1WO00014MS140, попадащ във водно тяло с код BG1WO100R001. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.
- р. Войнишка - с. Търняне, с код на МП BG1WO00321MS100, попадащ във водно тяло с код BG1WO300R1007. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.
- р. Тополовец - след с. Акациево, с код на МП BG1WO00123MS1210, попадащ във водно тяло с код BG1WO200R004. Реката е била пресъхнала по време на посещение на място за извършване на пробонабирането.
- р. Скомля преди - с. Септемврийци, с код на МП BG1WO01521MS040, попадащ във водно тяло с код BG1WO500R011. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос.
- р. Лом след - с. Крива бара преди вливане на Нечинска бара, с код на МП BG1WO01631MS150, попадащ във водно тяло с код BG1WO600R1013. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос.
- р. Чупренска - преди вливане в р. Стакевска, след с. Протопопинци, с код на МП BG1WO16421MS1110, попадащ във водно тяло с код BG1WO600R1812. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.
- р. Стакевска - от РВ "Стакевска река" до вливане в р. Лом, с код на МП BG1WO01641MS1080, попадащ във водно тяло с код BG1WO600R1912. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.
- р. Видбол - след гр. Дунавци, преди р. Дунав, с код на МП BG1WO00341MS090, попадащ във водно тяло с код BG1WO300R1008. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос.
- р. Видбол, преди с. Раковица, с код на МП BG1WO13499MS1110, попадащ във водно тяло с код BG1WO300R1108. От БЕК е пробонабран и анализиран макрозообентос.
- р. Цибрица – преди с. Разград, с код на МП BG1WO01813MS180, попадащ във водно тяло с код BG1WO800R1016. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и макрофити.
- р. Краставичка над с. Горни Лом, с код на МП BG1WO00659MS059, попадащ във водно тяло с код BG1WO600R1712. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.

Анализа на резултатите показва, че за БЕК **макрозообентос** са били планирани всички от изброените пунктове, като само за един пункт (*р. Тимок при – гр. Брегово*) състоянието е определено като умерено. При всички останали пунктове, състоянието отговаря на критериите за добро и отлично. За БЕК **макрофити** са били планирани пет пункта. Един от които е бил пресъхнал, а при останалите четири пункта състоянието е определено като добро или отлично. Резултатите от мониторинга на БЕК **фитобентос** в поречие реки западно от Огоста все още не са налични в БДДР.

Като цяло оценките на ниво пункт направени през 2025 г. съвпадат с тези направени през предишни години. При някои пунктове има преминаване от отлично към добро състояние, а при други обратното.

Река Огоста

От поречие Огоста в програмата за хидробиологичен мониторинг през 2025 г. са включени следните 11 пункта за реки, както следва:

- р. Огоста - при Кобиляк, с код на МП BG1OG00051MS080, попадащ във водно тяло с код BG1OG307R1313. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос.
- р. Бързина - след с. Ботево, с код на МП BG1OG22211MS1130, попадащ във водно тяло с код BG1OG200R1011. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и макрофити.
- р. Въртешница - преди вливане в р. Ботуня при гр. Криводол, с код на МП BG1OG02621MS1020, попадащ във водно тяло с код BG1OG600R007. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и макрофити.
- р. Шугавица - мост в с. Долно Белотинци, с код на МП BG1OG02721MS1040, попадащ във водно тяло с код BG1OG700R005. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос.
- р. Златица - при с. Гаганица, с код на МП BG1OG02765MS055, попадащ във водно тяло с код BG1OG700R1002. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.
- р. Чипровска Огоста - над гр. Чипровци, с код на МП BG1OG00094MS190, попадащ във водно тяло с код BG1OG789R1601. От БЕК е пробонабран и анализиран макрозообентос.
- р. Ботуня - над гр. Вършец (кв. Заножене), с код на МП BG1OG00699MS120, попадащ във водно тяло с код BG1OG600R1106. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.
- р. Ботуня след гр. Вършец до вливане на р. Черна при Долно Озирово, вкл. притоците - Бяла и Черна, с код на МП BG1OG00265MS1080, попадащ във водно тяло с код BG1OG600R1006. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос, макрофити и фитобентос.
- р. Огоста мост за с. Горна Ковачица, с код на МП BG1OG02919MS1110, попадащ във водно тяло с код BG1OG789R1401. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.
- р. Ляв приток на р. Рибене на запад от с. Лесура, след моста за с. Галатин, с код на МП BG1OG00242MS1120, попадащ във водно тяло с код BG1OG400R1119. Реката е била пресъхнала по време на посещение на място за извършване на пробонабирането.
- р. Превалска Огоста преди вливане в р. Огоста, мост след с. Митровци, с код на МП BG1OG02919MS1220, попадащ във водно тяло с код BG1OG789R1101. От БЕК са пробонабрани и анализирани макрозообентос и фитобентос.

Анализа на резултатите показва, че за БЕК **макрозообентос** са били планирани всички от изброените пунктове, като при всички състоянието отговаря на критериите за добро и отлично. За БЕК **макрофити** са били планирани шест пункта, един от които е бил пресъхнал. При останалите само пункта *р. Шугавица - мост в с. Долно Белотинци* е бил определен в умерено състояние, при останалите състоянието отговаря на критериите за добро. Резултатите от мониторинга на БЕК **фитобентос** в поречието Огоста все още не са налични в БДДР.

Като заключение може да се каже, че по-голямата част от оценките на ниво пункт за мониторинг направени през 2025 г. съвпадат с тези направени през предишни години. Открояват се обаче два пункта, при които се наблюдава разлика. При единия (*р. Бързина - след с. Ботево*) състоянието определяно при отминали периоди е било в границите на умерено, докато през 2025 г. състоянието е определено като добро (и по двата анализирани БЕК – макрозообентос и макрофити). При *р. Шугавица - мост в с. Долно Белотинци* състоянието определяно при отминали периоди е било в границите на добро, докато през 2025 г. състоянието е определено като умерено (според резултатите от БЕК макрофити, тъй като резултатите на БЕК макрозообентос съответстват на добро състояние).

При оценката на ниво водно тяло могат да се наблюдават някои различия, тъй като крайната оценка е според БЕК, който е в най-лошо състояние, а в някои водни тела има по повече от един пункт. В тази връзка понякога може да има различия на ниво оценка на отделните БЕК, без да се наблюдава такава при оценката на ниво водно тяло.

Във връзка с всичко гореизложено може да се заключи, че не се наблюдават пунктове, които да попадат в категориите на лошо и много лошо състояние. Състоянието на БЕК в отделните пунктове

попадащи в обхвата на РИОСВ Монтана не се е променило съществено в последните години, с няколко изключения, описани по-горе. Промените могат да се дължат на различни причини, като не е задължително те да са с антропогенен характер. Промените в климатичните условия също оказват влияние върху флората и фауната в реките.

2.4. Кратка обобщена информация за обектите, източници на отпадъчни води

Опазването, рационалното използване и управлението на водните ресурси е от първостепенна важност за устойчивото развитие, както за региона, така и за цялата страна. Най-значителният индикатор за въздействието на човешката дейност върху естествената водна среда е качеството на водите. Към основните източници на замърсявания на водите спадат земеделието, промишлеността, транспорта и населените места, като голяма част от тези замърсявания постоянно се изпускат в повърхностните и подземни води. Замърсителите, основно от органичен произход, се разграждат под въздействието на естествени самопречистващи процеси до определена степен, но някои вещества изобщо не могат да бъдат разградени от естествените процеси, което налага тяхното отстраняване или намаляване до допустими за околната среда граници. Източниците на замърсяване се делят на:

➤ ***Точкови източници на замърсяване*** - това са заустването на канализации на населени места с над 2000 е. ж. заустващи без необходимо пречистване; зауствания от градски пречиствателни станции за отпадъчни води; зауствания на промишлени отпадъчни води от индустриални обекти.

➤ ***Дифузни източници на замърсяване*** - населени места без ПСОВ и без канализация, промишлени зони без канализация, сметища без изолация. При дифузно внесенията вещества от значение са биогенните вещества, пестицидите (препарати за растителна защита) и тежките метали. Проблемите, произлизащи от дифузното натоварване на повърхностните води с азот, се влияе основно от притока от подземните води (разтворените вещества), а натоварването с фосфор - основно от ерозията (внесените количества твърди частици). Други значими замърсявания са стари замърсявания и/или опасни замърсявания на почвата (включително от депа, аварии), при изоставени минно-технически съоръжения или значително сухо или мокро отлагане от атмосферата.

➤ ***Морфологични изменения*** - прекъсването на естествената дължина на реките, физически изменения на коритото, развитие на инфраструктурата (пътища, мостове), инженерни дейности, земекопни работи са важни и съществени въздействия, които влияят върху натоварването с вредни и биогенни вещества, увреждащи жизнената среда на водните организми.

➤ ***Хидроморфологични изменения*** - водочерпенето от повърхностните води, регулиране на оттока. Това са проблеми, възникнали вследствие изграждане на хидроенергийни съоръжения (ВЕЦ, МВЕЦ), изграждане на язовири, диги за защита от наводнения, бентове и преливници. Хидроморфологичните промени въздействат в значителна степен върху водните организми. Особено силно е въздействието на напречни строителни съоръжения, които възпрепятстват миграционните коридори на водни организми.

Съгласно Закона за водите РИОСВ осъществява контрол върху обектите, формиращи отпадъчни води и заустващи в повърхностни водни обекти с издадени по реда на Закона за водите разрешителни за заустване на отпадъчните води в повърхностни водни обекти или комплексни разрешителни по Закона за опазване на околната среда с цел опазване и подобряване състоянието на водните ресурси в териториалния обхват на инспекцията. В разрешителните са определени индивидуални емисионни ограничения (ИЕО) за формираните от дейността им отпадъчни води по определени показатели в зависимост от характера на съответното производство. Постигането на заложените в разрешителните ИЕО преди заустването на отпадъчните води във водоприемник или канализационна система се постига чрез пречиствателни съоръжения (мазиноуловители, каломаслоуловители, локално пречиствателни станции за отпадъчни води).

2.4.1. Селищни канализационни системи с и без изградени ПСОВ

С оглед на изискванията на Директива 91/271/ЕИО относно пречистване на отпадъчните води от населените места (Директивата) към 31.12.2025 г. на територията на РИОСВ – Монтана се експлоатират три ПСОВ - на гр. Видин и гр. Монтана (за агломерации с население над 10 000 е.ж.), и на гр. Вършец (за агломерации между 2 000 и 10 000 е.ж.). Същите напълно отговарят на изискванията на Директивата относно заустването на пречистените отпадъчни води от населените места в

чувствителни зони - наличие и на третично стъпало (съоръжение за отстраняване на фосфора). Операторите регулярно представят в РИОСВ – Монтана протоколи с резултати от проведения собствен мониторинг на отпадъчните води, чрез които може да се удостовери постигането на необходимото качество на пречистване на отпадъчни води от трите ПСОВ. Извършен е и контрол за наличност на устройство за обеззаразяване на изход ПСОВ – Монтана, Видин и Вършец и неговата готовност да бъде въведен в режим на работа. И трите станции имат налични такива устройства, които могат да бъдат приведени в режим на работа веднага при необходимост.

На база проведения мониторинг на отпадъчните води може да се заключи, че е налице прекратяване на емисиите на приоритетни и ПОВ в отпадъчните води, зауствани в повърхностни водни обекти и в канализационни системи. Измерените стойности на тези вещества са по-малки от границите на определяне на метода или доста под определения праг.

През 2025 г. на територията на РИОСВ – Монтана не са изградени или въведени в експлоатация ПСОВ от обхвата на Директивата. Не е започнало изграждането на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води на Лом, Берковица, Кула, Белоградчик, Вълчедръм, попадащи в обхвата на Директивата.

В експлоатация са още три селищни пречиствателни станции на с. Расово, общ. Медковец, на с. Копиловци, общ. Георги Дамяново и на с. Раковица, общ. Макреш, извън обхвата на Директивата. Осъществена е една извънредна проверка на ПСОВ – Вършец.

През отчетният период са извършени 11 броя проверки на КС с ПСОВ на територията на инспекцията. Осъществена е една извънредна проверка на ПСОВ – Копиловци. При проведения контролен мониторинг от страна на РИОСВ-Монтана съвместно с Регионална лаборатория Монтана не са констатирани превишения на индивидуалните емисионни ограничения, заложиени в издадените от БДДР-Плевен разрешителни за заустване на отпадъчни води.

На КС без изградени ПСОВ са извършени 20 броя проверки по изпълнение на условията в разрешителни за заустване и за пробонабиране.

По отношение спазването разпоредбите на *Наредба №7/2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места*, през отчетния период са извършени пет проверки на обекти с комплексно разрешително, които заустват отпадъчни води в канализационните системи на населените места. Заустването на производствените отпадъчни води се осъществява на база сключен на основание чл. 4, ал. 3 от *Наредба №7/2000 г.* договор с В и К оператора на съответната канализационна мрежа. Провеждан е собствен мониторинг на отпадъчните води, при който е констатирано спазване на заложените норми.

2.4.2. Производствени обекти, формиращи отпадъчни води

✓ Контрол общо за всички обекти

За отчетния период са извършени 64 проверки на 22 производствени обекти, формиращи отпадъчни води, от които 16 обекта са с разрешително по смисъла на чл. 46, ал. 1, т. 3, буква „б” от Закона за водите, а 4 са с издадени комплексни разрешителни по ЗООС. За констатирано неспазване на индивидуалните емисионни ограничения от разрешителните за заустване на база резултатите от мониторинга на отпадъчните води, на операторите на обекти са налагани и променяни санкции по реда на ЗООС (13 бр.), а на пет обекти са дадени 5 бр. предписания, изпълнени в постановения срок.

✓ Контрол на обекти с емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители

Производствените обекти, заустващи във водни обекти с определени в издадените им разрешителни по ЗВ или ЗООС норми по приоритетни и приоритетно опасни вещества, са:

- „Аркус” АД, гр. Лясковец за Обособено производство в гр. Лом – не е установено неспазване на ИЕО от разрешителното по отношение на приоритетни и приоритетно опасни вещества, като тези показатели са със стойности по-малки от границите на определяне на метода.;

- Регионално депо за битови отпадъци на гр. Видин – поради настъпила повреда в ПЛСОВ, поради което е преустановено заустването в р. Дунав, по тази причина не са взети проби от отпадъчни води за контролен мониторинг.

✓ Контрол на обекти, с промишлени дейности, включени в Приложение № 4 от Наредба № 2 от 8.06.2011 г. и формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води.

Осъществени са всички планирани проверки на обектите, формиращи биоразградими промишлени отпадъчни води с издадени разрешителни за заустване, съгласно *Приложение № 4 към чл. 35, ал. 2 от Наредба №2 от 08.06.2011 г. за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване (обн. ДВ, бр. 47/2011 г.)*.

През 2025 г. за допуснати превишавания на ИЕО от разрешителните за заустване, установено въз основа на резултатите от проведен контролен и собствен мониторинг на отпадъчни води по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС са наложени 8 текущи санкции. Намалените текущи санкции са 1 брой, а отменените - 6 броя.

2.4.3. Поддържане на база данни в електронен вид по чл. 30 на Наредба № 2 за издаване на разрешителни за заустване на отпадъчни води във водни обекти и определяне на индивидуалните емисионни ограничения на точкови източници на замърсяване.

В ГИСУВД са въведени всички данни от проведения през 2025 г. задължителен емисионен контрол на обектите от одобрения със Заповед №РД-1062/13.12.2024 г. на Министъра на ОСВ списък. По заповедта на МОСВ са извършени 44 бр. контролни пробонабирания на отпадъчни води от 23 бр. и 23 бр. контролни пробонабирания на 23 обекти с разрешителни за заустване, невключени в гореупоменатата заповед на МОСВ. В информационната система се попълват данните от извършения контрол по изпълнение на условията в разрешителните за зауствания.

На интернет страницата на инспекцията в раздел „Води” в актуално състояние е достъпен списъкът на обектите, формиращи емисии на приоритетни и ПОВ в отпадъчните си води.

3. СЪСТОЯНИЕ НА ПОДЗЕМНИТЕ ВОДИ

Програмите за мониторинг на подземни води се разработват ежегодно, съгласно изискванията на чл. 169 б от Закона за водите и Приложение V на РДВ. За оценка състоянието на подземните води се разработват две програми - за оценка на качеството и за оценка на количеството на подземните водни тела. При планиране на програмите за мониторинг и избора на пунктовете се съблюдават изискванията на утвърдената „Методика за планиране на мрежи и програми за мониторинг на подземните води“.

Мониторинг на качествено (химично) състояние

За оценка на химичното състояние на подземните води, съгласно изискванията на чл. 169б, ал. 1 от ЗВ, Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР), разработва програма за контролен и оперативен мониторинг. За всеки отделен мониторингов пункт (МП) включен в програмите се определя индивидуална схема с честота на изпитване и показатели на анализ.

На територията на Дунавски район за басейново управление (ДРБУ) са определени 50 броя подземни водни тела (ПВТ) наблюдавани посредством 152 броя пункта, съгласно Заповед №РД-41/15.01.2025 г.

Основните и специфични показатели, по които се анализират подземните води са разделени на групи, представени в таблици №№ 1 и 2.

Таблица 1

Физико - химични показатели за подземни води			
Наименование			
I група		II група	
<i>Основни физико-химични показатели</i>		<i>Допълнителни физико-химични показатели</i>	
№ по ред		№ по ред	
1	Разтворен кислород	1	Нитритни йони
2	pH	2	Фосфати
3	Електропроводимост	3	Желязо общо

4	Нитратни йони	4	Манган
5	Амониеви йони	5	Цианиди
6	Температура		
7	Перманганатна окисляемост		
8	Обща твърдост		
9	Калций		
10	Магнезий		
11	Хлориди		
12	Натрий		
13	Калий		
14	Сулфати		
15	Хидрокарбонати		
16	Карбонати		
17	Сух остатък		
18	Флуориди		

Таблица 2

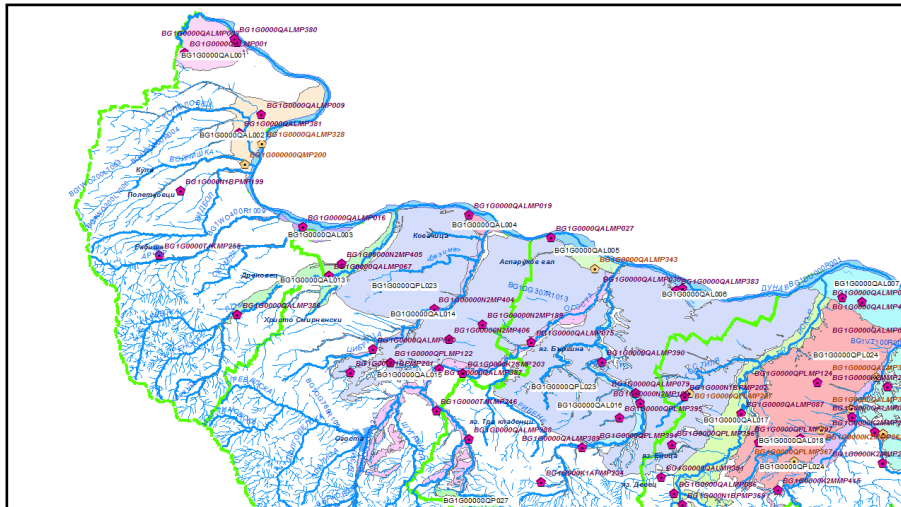
Специфични замърсители в подземните води			
Наименование			
I група		II група	
Метали и металоиди		Органични вещества	
№ по ред		№ по ред	
1	Олово	1	Трихлоретилен
2	Кадмий	2	Тетрахлоретилен
3	Арсен	3	Алдрин
4	Живак	4	Атразин
5	Мед	5	DDT/DDD/DDE
6	Цинк	6	Диелдрин
7	Никел	7	Изодрин
8	Хром общ	8	Ендосулфан
9	Хром - тривалентен,	9	Ендрин
10	Хром- шествалентен	10	Метоксихлор
11	Стронций (<i>с природен произход</i>)	11	НСН-съединение
12	Обща α - активност	12	Пропазин
13	Обща β - активност	13	Симазин
14	Естествен уран	14	Хептахлор
15	Радий R226	15	Хлордан
16	Антимон	16	2,4 Д /дихлор-фенокси-оцетна киселина/

17	Бор	17	Ацетохлор
18	Селен	18	Пендиметалин
19	Алуминий	19	Флутриафлор
		20	Триадименол
		21	Манкоцеб
		22	Тебуконазаол
		23	Хлорпирифос
		24	Трифлуоралин
		25	Алахлор
		26	Циперметрин
		27	Хлорпирифос-етил;
		28	Имидаклоприд;
		29	Тиаклоприд;
		30	Флузилазол;
		31	Фамоксадон;
		32	Ципроконазол;
		33	Пропиконазол;
		34	Дифеноконазол;
		35	Метазахлор;
		36	S-металахлор;
		37	Тербутилазин;
		38	Флорасулам;
		39	Аминопиралид-калий
		40	Тиаметоксам;
		41	Карбоксин
		42	Тирам
		43	Дитианон
		44	Глифозат
		45	Прокиназит
		46	Метсулфурон
		47	Имазамокс
		48	Трибенурон
		49	Металахлор
		50	Диметоат
		51	Диметоморф
		52	Металаксил М
		53	Напропамид
		54	Метрибузин
		55	Флуазифоп-П бутил
		56	Бензен
		57	1,2 дихлоретан
		58	Нефтопродукти
		59	Полициклични ароматни въгледороди *
		60	Бензо(b)флуорантен
		61	Бензо(k)флуорантен
		62	Бензо(ghi)перилен
		63	Индено(1,2,3-cd)пирен

	64	Бензо(а)пирен
	65	Флуорантен

- ✓ В обхвата на РИОСВ Монтана попадат подземни тела от първи, втори, трети, четвърти и пети слой.
- ✓ Подземни водни тела от слой първи – НЕОГЕН - КВАТЕРНЕР - на територията на ДРБУ в първи слой попадат 33 броя водни тела. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попадат осем:

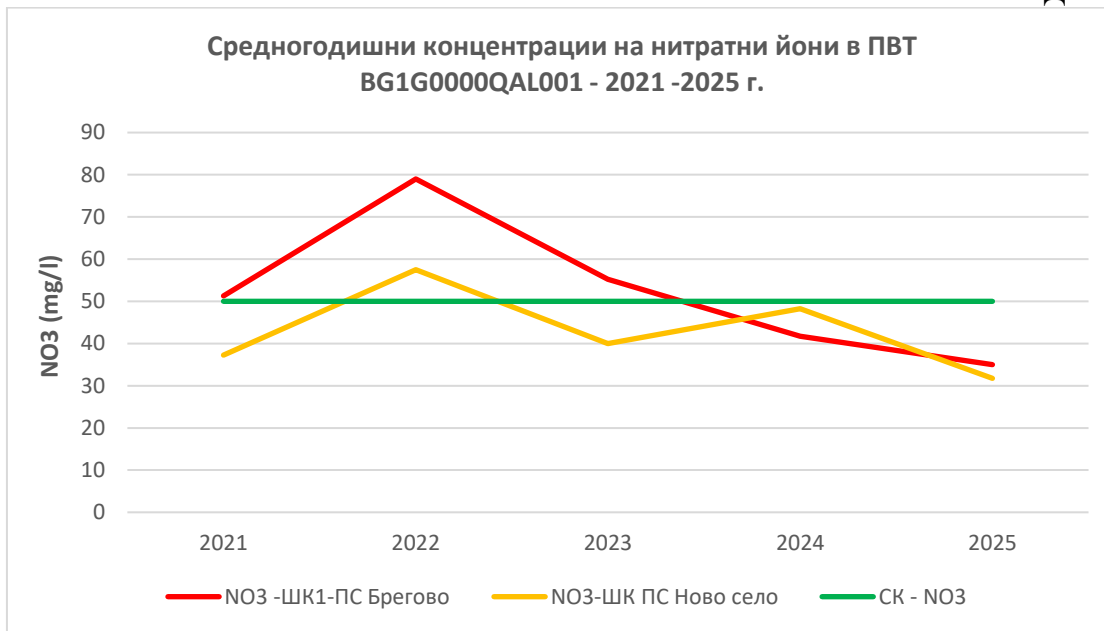
✓ Подземни водни тела от I-слой

✓ **Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL001** и име „Порови води в Кватернера – Брегово - Новоселска низина”, наблюдавано с два пункта за мониторинг / MP001, MP003 /

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP001 при с. Брегово ШК1-ПС „Брегово 3“, община Брегово, област Видин;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP003 при с. Ново село ШК ПС „Ново село“, община Ново село, област Видин;

Анализът на резултатите от проведения през 2025 г. мониторинг на водата и в двата пункта показва пълно съответствие със стандартите за качество на подземните води. Тенденцията към понижаване на концентрации по показател „нитрати“ в двата пункт се наблюдава и през 2025 г., като не са регистрирани стойности над нормата.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL002 и име „Порови води в Кватернера - Видинска низина” – наблюдава се с два пункта за мониторинг / МР009, МР381 /

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP009 при гр. Видин ШК 1- ПС "КОС", община Видин, област Видин;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP381 при с. Новоселци ТК1 - ПС „Вили пчела“, община Видин, област Видин;

Анализът на резултатите от изпитванията на водата през 2025 г. и в двата пункта отговарят на нормите за добро химично състояние на подземните води.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL003 и име „Порови води в Кватернера - Арчар-Орсойска низина” – представено с един пункт за мониторинг / МР 016 / .

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP016 при с. Арчар ШК-Р1-ПС "Добри дол", община Димово, област Видин

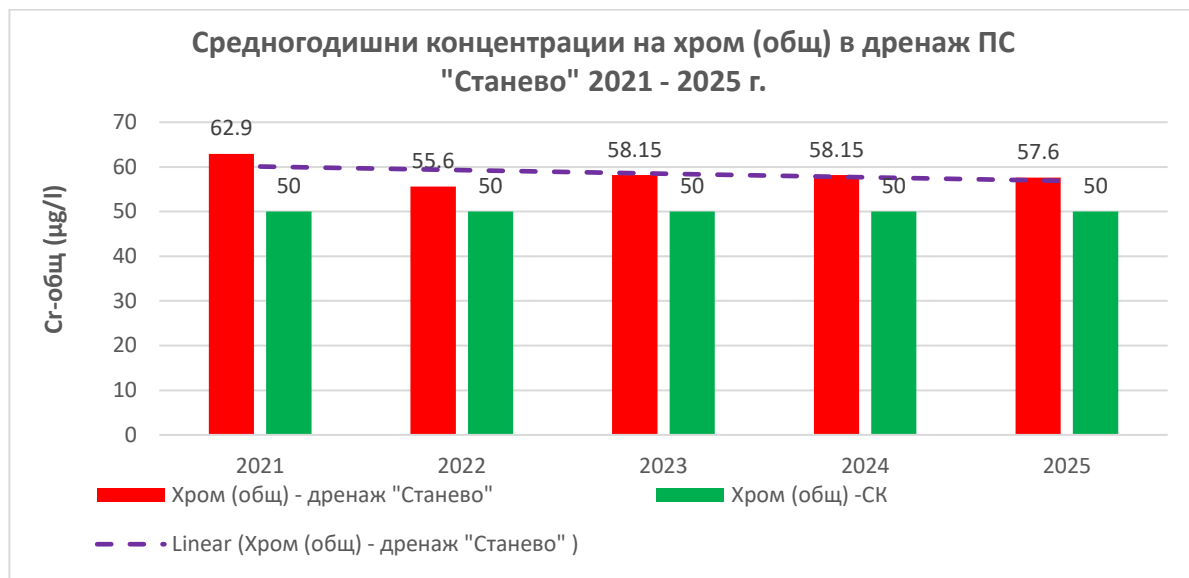
Резултатите от проведения през 2025 г. мониторинг на водата в пункта показва, че всички анализирани показатели отговарят на СК за подземни води.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL004 и име „Порови води в Кватернера - Цибърска низина” – представено с два мониторингови пункта /МР019 и МР462/.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP019 при с. Станево дренаж ПС „Станево”, община Лом, област Монтана

Резултатите от проведените през 2025 г. изпитвания на водата в пункта отговарят на СК на подземни води по всички анализирани показатели с изключение на *хром – общ.* Отклоненията от нормата за добро състояние на хром е характерно за водата в пункта и най – вероятно се дължи на естетсвените хидрогеоложки характеристика на района.

На диаграма № 2 са представени средногодишните концентрации на „хром – общ“ през периода 2021-2025 г. като от нея се вижда, че тенденцията остава непроменена.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP462 при с. Долни Цибър ТК1-КА 3 Ентър Трейд – Долни Цибър

Анализът на резултатите от проведения през 2025 г. мониторинг показват превишение в концентрацията на показател „манган“, което е наблюдавано и в предходни години. По всички останали изследвани показатели водата в пункта отговаря на критериите за „добро“ химично състояние на подземните води.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL013 и име „Порови води в Кватернера - р. Лом“ - представено с три мониторингов пункт / MP067, MP385, MP386 /.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP067 при с. Крива бара ШК 5 ПС "Крива бара", община Брусарци, област Монтана
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP385 при с. Дражинци, ТК 2 - ПС „Дражинци“, община Ружинци, област Видин;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP386 при с. Плешивец, ШК - ПС „Плешивец“, община Ружинци, област Видин.

Резултатите от проведените през 2025 г. изпитвания на водата и в трите пункта отговарят на СК на подземни води по всички анализирани показатели.

Еднократно в пункта при с. Плешивец е регистрирана наднормена концентрация на показател алуминий (през месец май), която не се потвърждава при следващото измерване през месец октомври.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL014 и име „Порови води в Кватернера - р. Цибрица“ - представено с един мониторингов пункт / MP070 /.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP070 при с. Безденица ШК ПС "Безденица", община Монтана, област Монтана

Резултатите от изпитване на водата в пункта от проведения през 2025 г. мониторинг, съответстват на нормите за добро химично състояние на подземни води.

Подземно водно тяло с код BG1G0000QAL015 и име „Порови води в Кватернера - р. Огоста“ - представено с три пункта за мониторинг / MP075, MP387, MP388 / един, от който попада в обхвата на РИОСВ Монтана.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QALMP387 при с. Владимирово, дренаж „Владимирово“, община Бойчиновци, област Монтана

Анализът на резултатите от проведения през 2025 г. мониторинг на водата в пункта съответства на СК за подземни води по всички анализирани показатели .

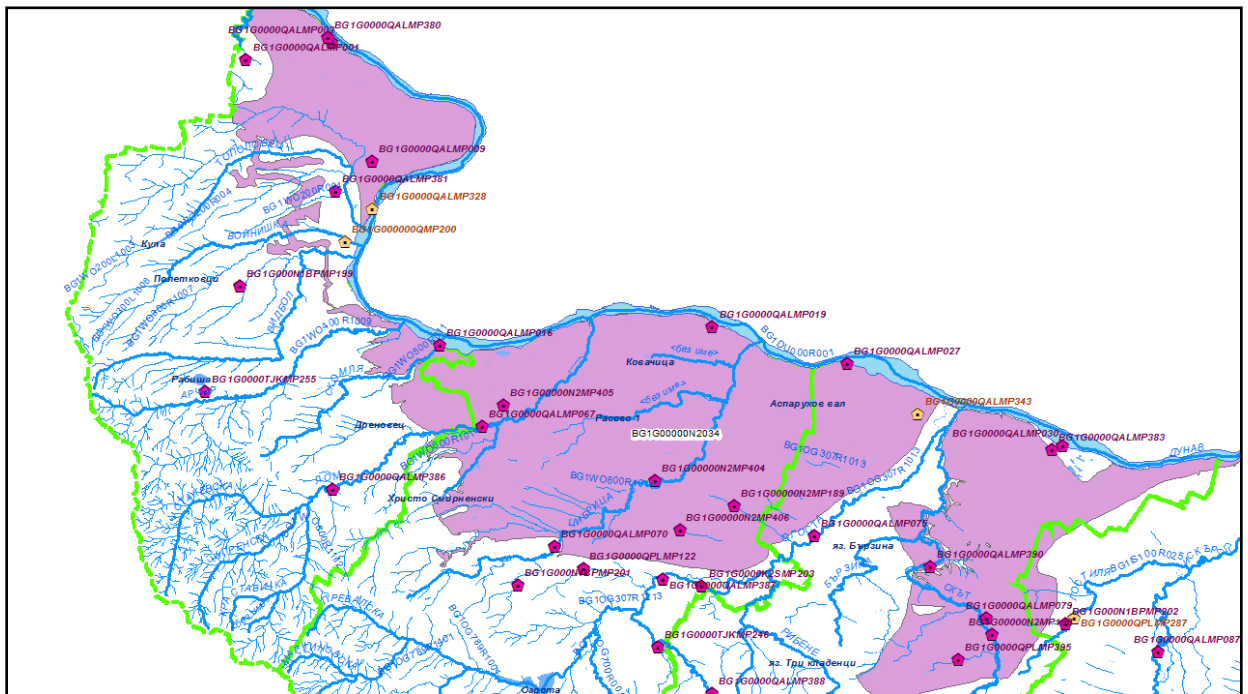
Подземно водно тяло с код BG1G0000QPL023 и име „Порови води в Кватернера - между реките Лом и Искър” - наблюдава се с пет мониторингови пункта, от които един попада в обхвата на РИОСВ Монтана / MP122 /.

- Мониторингов пункт с код BG1G0000QPLMP122 при с. Габровница ШК ПС "Габровница", община Монтана, област Монтана.

Анализът на резултатите от проведения през 2025 г. мониторинг на водата в пункта показва, че по всички изследвани показатели водата в пункта отговаря на критериите за „добро“ химично състояние на подземните води.

Подземни водни тела от втори слой – НЕОГЕН - - на територията на ДРБУ във втори слой попадат 3 броя водни тела. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

Подземни водни тела II-слой

Подземно водно тяло с код BG1G00000N2034 и име „Порови води в Неогена – Ломско - Плевенска депресия” – наблюдавано от шест мониторингови пункта, от които пет попадат в обхвата на РИОСВ Монтана / MP189, MP404, MP405, MP406, MP438 /

- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP189 при с. Септемврийци ТК, община Вълчедръм, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP404 при с. Якимово - ТК1-Якимово, община Якимово, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP405 при с. Василевци, ТК1-Василевци, община Брусарци, област Монтана.

- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP406 при с. Мадан, ШК-Мадан, община Бойчиновци, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G00000N2MP438 при с. Сливовик, ТК1-ВиК Монтана, община Медковец, област Монтана

Анализът на резултатите от проведения през 2025 г. мониторинг в петте пункта показва:

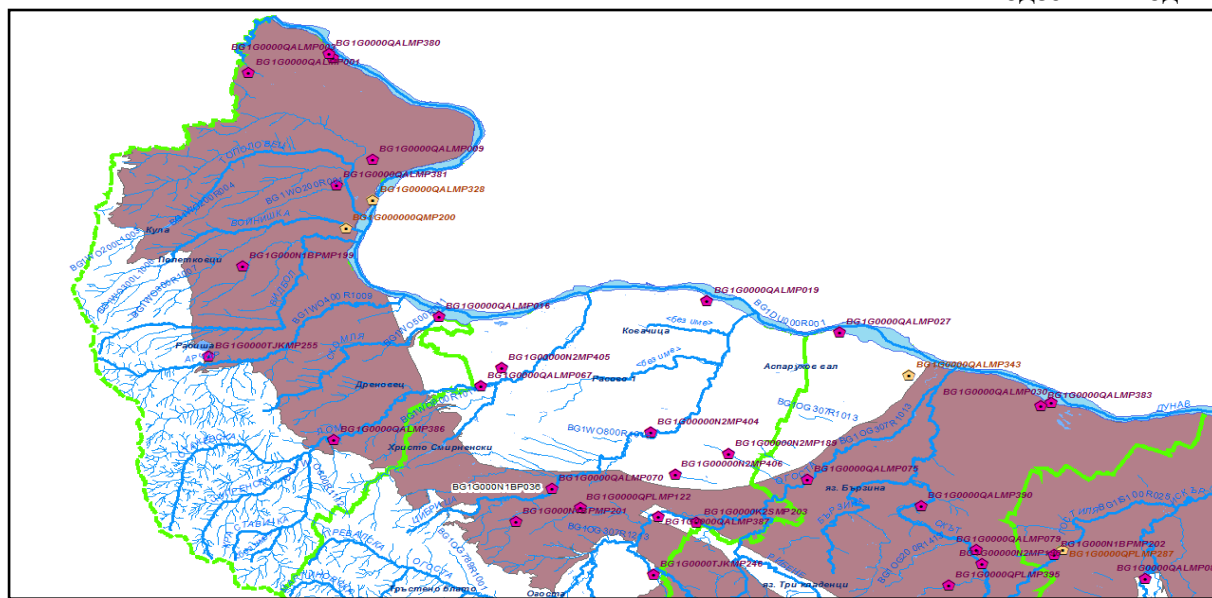
- еднократно превишение на концентрацията при показател „нитратни йони“ в пункт ТК-Септемврийци;
- еднократно превишение на концентрацията на показател „ортофосфати“ в ШК-Мадан.

Инцидентните превишения за двата показателя не оказват влияние върху средногодишните концентрации, които съответстват на СК за подземни води.

По всички останали изследвани показатели водата в пунктовете отговаря на критериите за „добро“ химично състояние на подземните води.

Подземни водни тела от трети слой – НЕОГЕН-САРМАТ - Подземните тела попадащи в трети слой на територията на ДРБУ са - 2 на брой. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

Подземни водни тела III-слой

Подземно водно тяло с код BG1G000N1BP036 и име „Карстови води в Ломско-Плевенската депресия“ – наблюдавано с шест пункта за мониторинг от тях в обхвата на РИОСВ Монтана попадат два:

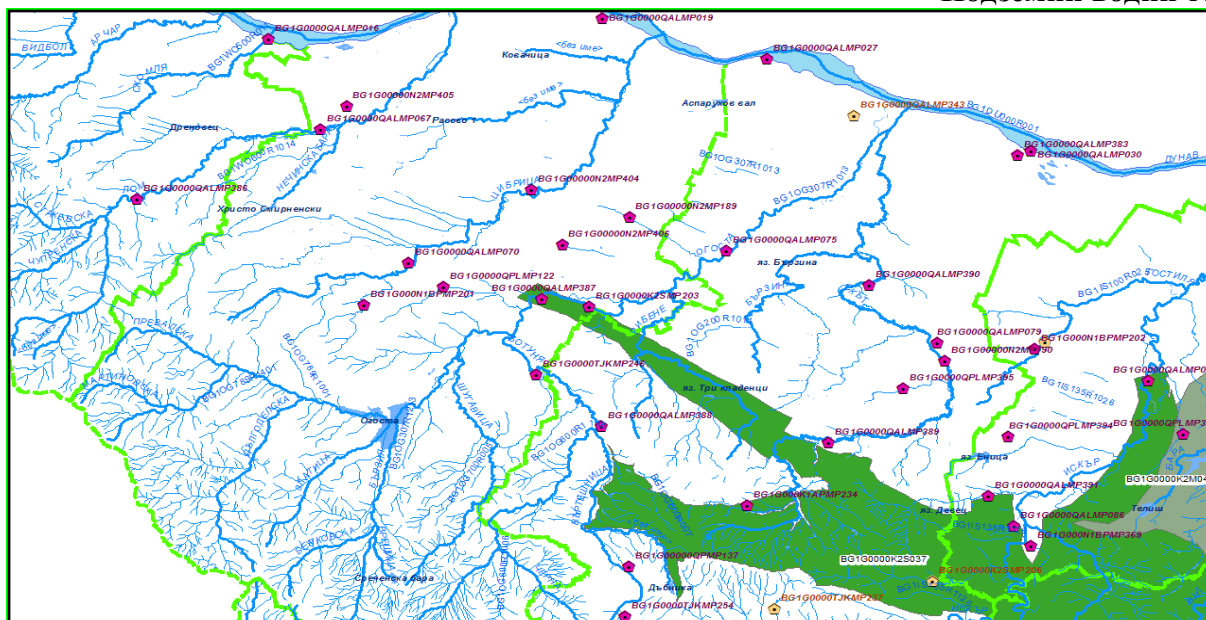
- Мониторингов пункт с код BG1G000N1BPMP199 при с. Грамада група КИ, община Грамада, област Видин;
- Мониторингов пункт с код BG1G000N1BPMP201 при д-р Йосифово КИ ПС "Д-р Йосифово", община Монтана, област Монтана.

Анализът на резултатите от проведения през 2025 г. мониторинг на водата показва еднократно превишение (през месец февруари) на концентрацията на показател „манган“ в пункт КИ ПС „Д-р Йосифово“. При следващите три изпитвания на водата в пункта измерените концентрации на манган са по – ниски от границата на определяне на аналитичния метод ($< 1 \mu\text{g/l}$).

Резултатите от изпитване на останалите показатели и в двата пункта показва съответствие със СК за подземни води.

Подземни водни тела от четвърти слой – ГОРНА КРЕДА - Подземните тела попадащи в четвърти слой на територията на ДРБУ са четири на брой. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

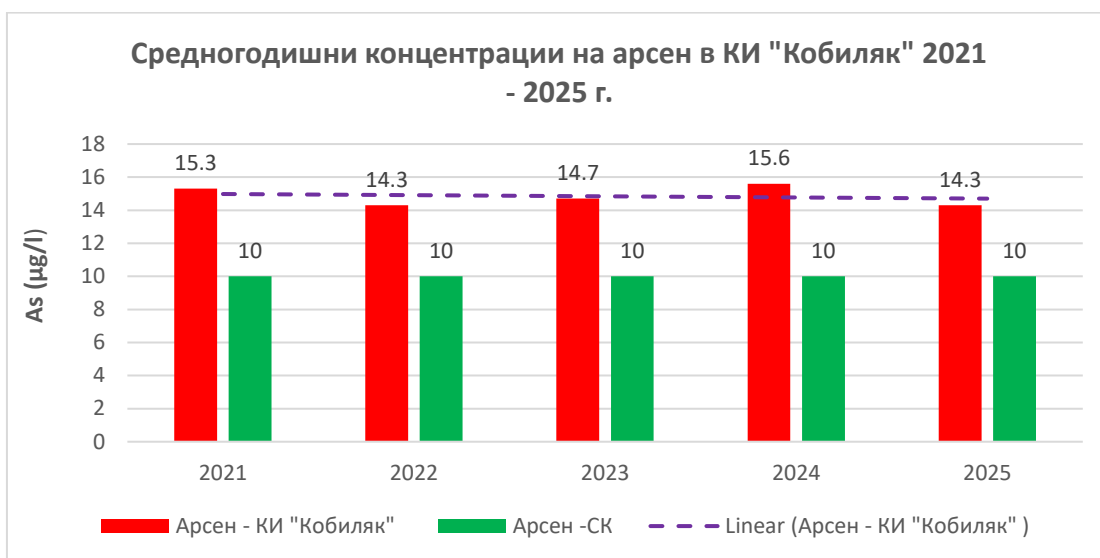
Подземни водни тела от IV-слой

Подземно водно тяло с код BG1G0000K2S037 и име „*Карстови води в Предбалкана*” – наблюдава се с четири пункта за мониторинг, един от които попада в обхвата на РИОСВ Монтана:

- Мониторингов пункт с код BG1G0000K2SMP203 при с. Кобиляк - КИ "Кобиляк", община Бойчиновци, област Монтана

Резултатите от 2025 г. показват превишения на концентрациите на показателят *арсен*, който е характерен за водата в пункта. На диаграма № 3 са представени средногодишните концентрации на арсен в пункта за периода 2021 – 2025 г. Видно от нея през 2025 г. се констатира минимално понижение на концентрацията на арсен спрямо 2024 г.

По всички останали анализирани показатели водата в пункта отговаря на СК за подземни води.

Подземни водни тела от пети слой – ТРИАС –ЮРА-КРЕДА - Подземните тела попадащи в пети слой на територията на ДРБУ са седем на брой. От тях в обхвата на РИОСВ Монтана попада едно:

Подземни водни тела от V-слой

Подземно водно тяло с код BG1G0000ТJK044 и име „Карстови води в Западния Балкан” – представено с четири мониторингови пункта / MP246, MP254, MP 255 /, от които в обхвата на РИОСВ Монтана попадат:

- Мониторингов пункт с код BG1G0000ТJKMP246 при с. Палилула, КИ "Пали лула", община Бойчиновци, област Монтана;
- Мониторингов пункт с код BG1G0000ТJKMP255 при с. Рабиша КИ "Рабиша", община Белоградчик, област Видин.

В резултатите от проведените през 2025 г. изпитвания на водата е констатирано еднократно превишение на концентрацията на показател „ортофосфати“ в пункт КИ "Пали лула", но средногодишната концентрация на отговаря на СК.

Всички останали анализирани показатели в двата пункта отговарят на нормите за добро химично състояние на подземни води.

2. Мониторинг на количественото състояние

Мрежата за количествен мониторинг на подземни води обхваща 42 подземни водни тела в границите на БДДР. Общият брой на пунктовете е 160. Наблюдават се :

- нива – на кладенците
- дебители – на изворите

Съгласно чл. 171(2) т.2. и ал.(б) от Закона за водите/изм. - ДВ, бр. 61 от 2010г./ НИМХ-БАН отговаря за извършването на количествения мониторинг на водите.

В териториалният обхват на РИОСВ Монтана са разположени 22 бр. пункта от програмата за количествен мониторинг на подземните води, които служат за оценка на количественото състояние на девет подземни водни тела

Значимите замърсители по отношение на химичното състояние на подземните води са:

- Просмукване на замърсители при взаимодействие с повърхностните води;
- Липсата на канализации и ПСОВ в населените места;
- Интензивното земеделие;
- Индустриални източници на замърсяване;
- Действащи депата за твърди битови отпадъци, които не отговарят на изискванията на Наредба 6 /27.08.2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци
- Нерегламентирани сметища;
- Минна дейност.

4. СЪСТОЯНИЕ НА ХИДРОТЕХНИЧЕСКИТЕ СЪОРЪЖЕНИЯ /ДИГИ, ЯЗОВИРНИ СТЕНИ И Т.Н./

4.1.1 Състояние на хидротехническите съоръжения (диги, язовирни стени) на територията на обл. Монтана:

Със Заповед ОМП-02-13/29.09.2025 г. съгласно своята компетентност БДДР участва в проведените междуведомствени комисии по Заповед на Областен управител на обл. Монтана относно обследване на техническото и експлоатационно състояние на язовирните стени и съоръженията към тях на

територията на област Монтана. При извършените огледи са поверени общо 43 бр. язовира на територията на област Монтана, 3 бр. хвостохранилища, 3 бр. изравнители и 4бр. ХТС съоръжения.

При извършените огледи са дадени предписания от страна на БДДР за осигуряване на проводимостта на речното легло на разстояние до 500 м. след язовирната стена на общо 18 бр. язовира. От междуведомствената комисия е констатирано при извършените огледи, че към момента на проверката 25 бр. от язовирите са с почистено речно легло след язовирната стена.

4.1.2 Състояние на хвостохранилища на територията на обл. Монтана.

„Голям Буковец“, землище на с. Железна, община Чипровци. Техническото състояние на съоръжението е изправно. Хвостохранилището е изведено от експлоатацията и е рекултивирано с техническа и биологична рекултивация.

„Мечи дол“, землище на с. Мартиново, община Чипровци. Хвостохранилището е изведено от експлоатацията.

„Чипровци“, землище на с. Мартиново, община Чипровци. Хвостохранилището е изведено от експлоатацията.

4.2 Състояние на хидротехническите съоръжения (диги, язовирни стени) на територията на обл. Видин.

Със Заповед № РД-2901-25/25.04.2025 г. през 2025 г. съгласно своята компетентност БДДР взе участие в проведената междуведомствена комисия по Заповед на Областен управител на обл. Видин относно обследване на техническото и експлоатационно състояние на язовирните стени и съоръженията към тях на територията на област Видин. В междуведомствената комисия участват и представители на РИОСВ- Монтана. При извършените огледи са поверени общо 29 язовира на територията на област Видин. На 13 бр. язовира са дадени предписания за осигуряване на нормалната речна проводимост в участъка до 500 м. след язовирната стена. При извършените огледи от комисията е установено, че 17 бр. от язовирите са с почистени речни участъци от дървесна и храстовидна растителност след язовирните им стени.

Резултатите от дейността на комисията и предоставените от нея оценки на водостопанските обекти, както и изводите за цялостното състояние на оперативната защита при наводнение налагат провеждането на непрекъснати мерки за подобряване на стопанисването и техническата поддръжка на язовирите и наблюдение за състоянието и поведението на реките и отточните дерета в и извън урбанизираните територии.

При огледа на техническото и експлоатационно състояние на потенциално опасните хидротехнически съоръжения, проводимостта на речните легла и отводнителни системи и аварийно планиране на територията на Област Монтана, и Област Видин, комисията е дала предписания свързани с цел „Защита от вредното въздействие на водите“, да се спазват изискванията на чл.46; чл.52, т.3, буква“б“;чл.58, ал.(1),т.4;чл.138в; чл.139; чл.140 и чл.142 от Закона за водите /ЗВ/, и Наредба № 13/2016г. ПМС 262/07.10.2016г. (Обн.ДВ.бр.81/14.10.2016г.) За условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и съоръженията към тях, както и контрол на техническото им състояние.

Язовирите са класифицирани по степен на потенциална опасност съгласно чл.141б от Закона за водите и чл.10. ал. 2 от Наредба за условията и реда за осъществяване на техническа и безопасна експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и за осъществяване на контрол за техническото им състояние. Директорът на Държавна Агенция „Метрологичен и технически надзор“ (ДАМТН) или оправомощени от него длъжностни лица предвид разпоредбата на с чл. 140, ал. 2 т. 1 от Закона за водите (ЗВ) е контролиращ дейността компетентен орган в изпълнение на мерки за поддръжане на язовирните стени и съоръженията към тях в изправно техническо състояние и осигуряване на безопасната им експлоатация съгласно чл. 138, ал. 4, т. 8 от ЗВ

5. СЪСТОЯНИЕ НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЛАСТИТЕ МОНТАНА И ВИДИН :

5.1 Състояние и проводимост на речни корита извън урбанизираните територии:

5.1.2 Речни участъци с намалена проводимост извън урбанизираните територии на област Монтана.

На основание Заповед № ОМП-02-9/29.05.2025 г., на Областен управител на област Монтана са проверени участъци от речните легла област Монтана.

- **Мост над р. Огоста в гр. Бойчиновци.** Наличие на израснали във водното течение дървета и храсти. Намалена проводимост поради натрупване на наносни отложения.
- **Дига на р. Огоста преди помпена станция на с. Владимирово.** Наличие на израснали във водното течение дървета и дънери. Речното корито се е изместило и подкопава дигата.
- **ЖП мост над р. Огоста при с. Ерден.** Наличие на дънери и паднали дървета във водното течение.
- **Разрушени на няколко места повече от 600м предпазна дига в участъка между с. Княжева махала и с. Крива бара.** Наличие на самозалесила се храстовидна растителност. Натрупване на около 500 м³ наносни отложения. Дигата разрушена на няколко места.
- **Участък от р. Нечинска от около 600м в с. Смирненски под стадиона.** Наличие на израснали дървета, храсти и дънери във водното течение. Струпване на около 30 м³ наносни отложения.
- **Участък от мостово съоръжение на р. Душилница, намиращо се извън урбанизираната територия на третокласен път Ш-8105, на около 1000 м от края на с. Расово посока с. Медковец.** Наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък на р. Лом в близост до дигата на с. Замфир.** Наличие на храстовидна и дървесна растителност. Подкопаване речните брегове, поради ерозия при високи води. Струпване на около 400 м³ наносни отложения.
- **Участък на р. Лом срещу с. Замфир.** Наличие на храстовидна растителност и наносни отложения. Двата бряга са подкопани.
- **Участък на р. Лом (десен бряг) срещу кв. „Хумата“ в гр. Лом.** Наличие на храстовидна растителност и наносни отложения.
- **Участък от р. Цибрица при мост на републикански път Ш-818, извън урбанизираната територия на разклона между селата Разград и Ботево.** Мостовото съоръжение е застрашено, поради израснали във водното течение голям брой дървета и храсти.
- **Участък от р. Цибрица при мост на републикански път П-11, извън урбанизираната територия на разклона между с. Долни Цибър и гр. Козлодуй.** Мостовото съоръжение е застрашено, поради израснали във водното течение голям брой дървета, храсти, както и дънери и паднали дървета. Наличие на около 20 м³ наносни отложения.
- **Мост над р. Чипровска Огоста в местността „Чапраза“ в землището на с. Гаврил Геново.** В участъка проводимостта на реката е намалена поради израснали в коритото дървета и храсти. Наличие на около 300 м³ наносни отложения.
- **Участък от р. Дългоделска Огоста при мостово съоръжение между селата Меляне и Гаврил Геново.** Проводимостта на реката е намалена поради израснали в речното корито дървета и храсти, създаващи опасност при интензивни валежи, заливане на път Ш-1024 от републиканската пътна мрежа. Наличие на около 50 м³ наносни отложения.
- **Участък от р. Дългоделска Огоста при Еловишката чешма и спирка.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна растителност, дънери и паднали дървета в речното корито.
- **Участък на р. Огоста между гр. Чипровци и с. Мартиново.** Наличие на самозалесила се храстовидна растителност.

- **Участък при мост на р. Шугла, извън урбанизираната територия на с. Долно Белотинци.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък на завоя по течението на р. Шугла, извън урбанизираната територия на с. Долно Белотинци.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък при мост на р. Шугла, извън урбанизираната територия на с. Крапчане.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на гъста храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък от р. Шугавица, извън урбанизираната територия на с. Сумер.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък от р. Бучка, извън урбанизираната територия на с. Студено буче.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък от р. Селска бара, извън урбанизираната територия на с. Доктор Йосифово.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък от р. Цибър, извън урбанизираната територия на с. Долна рикса.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък от р. Цибрица, извън урбанизираната територия на с. Клисурсица.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност. Наличие на наносни отложения.
- **Участък от р. Врещица на 1 км. над с. Ягодово, извън урбанизираната територия.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък от р. Златица на 1,5 км. над с. Черешовица, извън урбанизираната територия.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност.
- **Участък от р. Бързия при мост на път МОН 2005 на км. 0+250, извън урбанизираната територия на с. Комарево.** Реката е изместила коритото си и преминава през левите устои на моста. Наличие на дървесна, храстовидна растителност и около 150 м³ наносни отложения.
- **Участък от р. Балювска бара в близост до ПИ 05654.55.15 извън урбанизираната територия на с. Боровци.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на израснали 4 бр. върби с диаметър около 30 см. И паднали 3 бр. дървета и множество клони.
- **Участък от р. Бъркачица на 2 км. над с. Черешовица, извън урбанизираната територия.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на гъста храстовидна и дървесна растителност. Паднали сухи дървета.
- **Участък от около 500 м. от р. Ботуня в местността „Просеничка бара“ в землището на кв. „Заножене“.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност. Паднали дървета.
- **Участък от около 150 м. от р. Черна извън урбанизираната територия на с. Горно Озирово.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на наносни отложения.
- **Участък от р. Шугавица извън урбанизираната територия на с. Черкаски.** Проводимостта на реката е намалена поради наличие на храстовидна и дървесна растителност. Паднали дървета.

I.1.2 Речни участъци с намалена проводимост извън урбанизираните територии на област Видин.

На основание Заповеди № РД-2901-38/13.06.2025 г., допълнена със заповед № РД-2901-39/16.06.2025 г. и Заповед № РД-2901-43/27.06.2025 г. и Заповеди № РД-2901-00053/15.10.2026 г., допълнена със Заповед № РД-2901-00054/17.10.2025 г. на Областен управител на област Видин са проверени участъци от речните легла на територията на общините: Ружинци, Белоградчик, Брегово, Чупрене, Димово, Грамада, Ново село и Кула.

- **Участък от р. Лом, находящ се в близост до урбанизираната граница на с. Роглец – около 500м.** Наличие на около 300 м³ наносни отложения.
- **Участък от р. Лом, находящ се в близост до урбанизираната граница на с. Тополовец – около 600м.** Наличие на около 1000 м³ наносни отложения и дървесна растителност.
- **Участък от р. Лом, находящ се в близост до урбанизираната граница на с. Дреновец.** Наличие на около 500 м³ наносни отложения, дървесна и храстовидна растителност.
- **Участък от р. Гюргишка бара около 2100 м.** Наличие дървесна и храстовидна растителност.
- **Участък от р. Плешивска бара около 1500 м.** Наличие дървесна и храстовидна растителност.
- **Участък от р. Стакевска, находящ се над с. Стакевци, разположени в местностите „Голяма поляна“ и Гарново поле.** Наличие на около 20 бр. паднали и сухи дървета.
- **Участък от р. Стакевска, находящ се под с. Стакевци, разположени в местностите „Антим Кълъп“, „Големи мост“, „Опашатица“, и „Врело“.** Наличие на дървесна растителност.
- **Участък от р. Крачимирска, находящ се над с. Крачимир, в местностите „Леке“, „Станци“ и „Антино“.** Наличие на дървесна растителност.

6. ОЦЕНКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА ПОВЪРХНОСТНИТЕ И ПОДЗЕМНИ ВОДИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА РИОСВ - МОНТАНА. ОСНОВНИ ПОЛОЖИТЕЛНИ КОНСТАТАЦИИ, ПРОБЛЕМИ И ПРЕДПРИЕТИ МЕРКИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА ЗАМЪРСЯВАНЕТО В ОТПАДЪЧНИТЕ ВОДИ И ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ВОДИТЕ

6.1. Действащите на територията на РИОСВ - Монтана ПСОВ в обхвата на Директивата напълно отговарят на изискванията на същите по отношение заустването на пречистените отпадъчни води от населените места в чувствителни зони.

6.2. Операторите на обекти с издадени разрешителни по ЗВ и ЗООС се стремят да поддържат локалните си пречистителни съоръжения за отпадъчни води в техническа и експлоатационна изправност.

6.3. Запазва се тенденцията за поддържане доброто състояние на по-голямата част от повърхностните водни обекти, попадащи на територията на РИОСВ – Монтана. Състоянието на подземните води е добро.

6.4. Забавя се реализацията на инвестиционните намерения за изграждане/доизграждане на канализационни мрежи и селищни пречистителни станции за отпадъчни води на населените места с над 2 000 е.ж., попадащи в обхвата на Директивата.

II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

Земните ресурси на България са сред най-ценните природни богатства. Почвената покривка се характеризира с голяма пълнота поради значителното разнообразие на факторите на почвообразуване, като включва 42 вида.

Почвата е един от най-важните ресурси, основа за съществуването на хората, животните и растенията. В природните екосистеми тя осигурява среда за развитие на растенията и реализирането на тяхната био продуктивност, регулира и разпределя водния отток, съхранява водата и служи като буфер на околната среда. Основното свойство на почвата е нейното плодородие – способността ѝ да осигурява хранителни вещества, вода, въздух и топлина на растенията, безусловно необходими за растежа, развитието и продуктивността им. Почвеното плодородие е резултат от едновременното протичане на две големи групи от процеси: изветряне и почвообразуване.

Почвените ресурси на България, притежаващи като цяло висок потенциал за продуктивни, регулаторни и буферни функции, са подложени естествено и антропогенно на деградация, която се отразява неблагоприятно върху функционирането на екосистемите. Увреждането на почвата се получава чрез замърсяването ѝ с тежки метали и металоиди, с продукти за растителна защита (пестициди), с устойчиви органични замърсители, включително нефтопродукти; чрез нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност, както и чрез нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост.

Устойчивото управление на земите е въпрос на баланс съвместно да се поддържат функциите на земните ресурси в полза на околната среда и обществото.

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ - Монтана

На територията на РИОСВ-Монтана са разпространени предимно карбонатни, лесивирани, ливадни черноземи, а в по-високите предпланински и равнинно-хълмисти части - сиви горски почви.

РИОСВ контролира и следи за опазването на почвите като осъществява проверки, насочени към:

- предотвратяване извършването на производствени дейности, водещи до засоляване, киселяване и замърсяване на почвите с вредни вещества;
- недопускане увреждане на почвите при експлоатацията на подземни, наземни и надземни мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура;
- експлоатация на депа за отпадъци, включително хвостохранилища, сгуроотвали и други, както и на съоръжения за съхраняване на отпадъци и/или опасни химични вещества, препарати и продукти по начин, който изключва увреждане на почвите.

Извършва се регулярен контрол на обектите с производствени дейности, депата, хвостохранилища, сгуроотвали и други, както и на съоръжения за съхраняване на отпадъци и/или опасни химични вещества, препарати. Проверява се изпълнението на условията в раздел „Почви” на комплексни разрешителни (КР), издадени на оператори на инсталации, попадащи в обхвата на приложение № 4 към Закона за опазване на околната среда.

Осъществява се контрол и за състоянието на складовете и ББ-кубовете за съхранение на негодни за употреба препарати за растителна защита, останали на територията на РИОСВ – Монтана. Извършени са проверки на всички складове и стоманено-бетонени контейнери. През последните години са установени трайни положителни тенденции по отношение на цялостния процес на управление на складовете за излезли от употреба продукти за растителна защита /забранени, с изтекъл срок на годност и др. пестициди/.

На обявения „Зелен телефон“ постъпват жалби и сигнали относно замърсяване на земеделски земи с отпадъци. Извършват се проверки на място, дават се предписания за почистване.

По отношение на компонент „Почви“ през 2025 г. са извършени 44 броя планови проверки. Извършените проверки са разпределени както следва: 3 броя проверки на депа с преустановена експлоатация, 17 броя проверки на депа с контейнери тип „Б-Б“ куб, съхраняващи ИУПРЗ и 6 броя проверки на складове, съхраняващи негодни за употреба ПРЗ. Взето е участие в 18 броя комплексни планови проверки по заповед на Директора на РИОСВ – Монтана по компонент „Почви“, както и на 10 обекта по условия в КР. Проверени са: 3 броя животновъдни обекта и земеделски производители, 2 броя кариери, 4 броя компостиращи инсталации, 3 броя депа с преустановена експлоатация на територията на областите Видин и Монтана. Взето е участие в комисии по приемане на извършен Етап „Биологична рекултивация“ на 3 броя депа с преустановена експлоатация на територията на област Видин. Извънредните проверки през отчетния период са 2 броя по постъпили в РИОСВ-Монтана сигнали и жалби.

2. Замяряване на почвата с тежки метали и металоиди

Съгласно утвърдената програма за почвен мониторинг през 2025 г. е извършен почвен мониторинг I-во ниво на 7 пункта, като следва:

- пункт 17 - с. Превала;
- пункт 45 – с. Долно Белотинци;
- пункт 30 – с. Еловица;
- пункт 32 – с. Сливовик;
- пункт 33 – с. Василонци;
- пункт 31 - с. Виноще;
- пункт 44 - с. Замфирово;

Редуцираното обследване е по пълен набор от показатели: рН (H₂O), Общ въглерод (ТС), Органичен въглерод (ТОС), Общ азот, Общ фосфор, тежки метали: Zn, Cu, Pb, Cd, Cr, Co и Ni, As, Hg, обемна плътност, PAH₁₆, PCB₆ и органохлорни пестициди. Резултатите от почвения мониторинг I-во ниво за 2025 г. не са готови.

Получените резултати от изпитваните проби взети от седемте пункта през 2024 г. показват, че няма превишаване на максимално допустимите концентрации (МДК) на изпитваните показатели. При изпитване на пробите за съдържание на тежки метали във всички шест проби от пункт №45 с. Долно Белотинци стойностите за арсен (As) са по-високи от МДК. При изпитване на пробите за съдържание на тежки метали в една от взети шест проби от пункт №17 с. Превала стойностите за арсен (As) са по-високи от МДК.

Съгласно утвърдената програма за почвен мониторинг през 2025 г. е извършен почвен мониторинг II-ро ниво на 3 пункта на територията, контролирана от РИОСВ - Монтана, като следва: пункт в с. Доктор Йосифово, пункт в с. Цар Петрово и пункт в с. Дъбравка. Съгласно данните от проведените наблюдения по пунктовете в рамките на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), почвите на контролираната от РИОСВ - Монтана територия са в сравнително добро екологично състояние по отношение на замърсяванията с тежки метали.

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

На територията на РИОСВ - Монтана са разположени 3 бр. хвостохранилища и 2 бр. Шламохранилища:

1. Хвостохранилище „Голям Буковец“ съхранява формираните минни отпадъци от обогатителната фабрика за флуорит в землището на гр. Чипровци, чиято експлоатация е преустановена. В него до януари 2016 г. се е депонирал отпадъка от обогатителната фабрика за първична преработка на флуоритова суровина. Приети са етапи “Техническа рекултивация” и „Биологична рекултивация“ на обект „Закриване и рекултивация на хвостохранилище „Голям Буковец”.

2. Хвостохранилище „Мечи дол“ (хранилище за тежки метали), със собственик Министерство на икономиката и оператор „ЕКО Медет” ЕООД, гр. Панагюрище е от намивен тип и в изправно състояние. В него е депониран отпадъка от ОФ „Мартиново” до 1973 г., когато започва да служи като аварийен басейн. Тогава започват намивните работи в хвостохранилище „Голям Буковец“ и отпадъка от фабриката се насочва там. Намивните дейности са преустановени към края на 1998 г. Хвостохранилището е рекултивирано.

3. Хвостохранилище „Чипровци“ (хранилище за тежки метали), със собственик Министерство на икономиката и оператор „ЕКО Медет” ЕООД, гр. Панагюрище е в изправно състояние. В него е депониран отпадъка от ОФ „Мартиново” като служи като аварийен басейн към помпената станция за хвост при фабриката. Намивните дейности са преустановени през септември на 1999 г. със спиране работата на обогатителната фабрика. Хвостохранилището е рекултивирано.

4. Шламохранилище към „Монолит” АД е разположено на работна площадка в цех „Пъстрина”, в м. „Янкина ливада“, землище на с. Долно Белотинци. На площадката на цеха не се извършва дейност, поради което не се формира шлам, който да се отвежда в шламоутиателя. Шламохранилището е сухо, обрасло с тревна растителност.

5. Шламохранилище към „Мрамор Беркстон Б” ЕООД, гр. София е разположено на работна площадка в двора на едноименното предприятие в гр. Берковица. Същото има наличен свободен обем.

Извършени са 3 броя проверки на нарушени терени във връзка със ЗП и ЗОЗЗ на депа с преустановена експлоатация, включени и извън наказателната процедура, на територията на областите Видин и Монтана.

Не са рекултивирани 3 броя депа с преустановена експлоатация със Заповеди на директора на РИОСВ - Монтана, които не отговарят на нормативните изисквания.

4. Замяряване на почвите с продукти за растителна защита /пестициди/

През 2025 г. са извършени общо 23 броя планови проверки на територията на областите Видин и Монтана, от които 17 броя проверки на депа с контейнери тип „Б-Б“ куб, съхраняващи ИУПРЗ и 6 броя проверки на складове, съхраняващи негодни за употреба ПРЗ. При проверките не са констатирани нарушения.

С осъществяване на ежегоден контрол се намалява риска от замърсяване и увреждане на почвата.

5. Замяряване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

Извършва се мониторинг на почвите за замърсяване с три групи органични съединения: полициклични ароматни въглеводороди (РАН16), полихлорирани бифенили (РСВ6) и органохлорни пестициди. При вземането на пробите за изпитване се формира една средна представителна проба от трите повторения само от първата дълбочина на почвения хоризонт. От изпитването е видно, че съдържанието на устойчивите органични замърсители е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба № 3 от 1 август за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

Анализът на наличната информация показва, че на този етап няма регистрирана земя, замърсена с РАН и РСВ.

6. Ерозия на почвите

Загубата на почва (ерозията) до голяма степен е природен процес, който се засилва при прилагане на неподходящи селскостопански техники и практики. При изнасяне на хумусните вещества, почвите губят своята плодородност и водните екосистеми се замърсяват. Главните фактори влияещи върху степента на проявление на ерозията са климатичните условия, релефа, начина на използване на земята, състоянието на растителната покривка и времето през което почвата е била покрита с растителност. Голям дял от почвите в област Монтана са със средна податливост на ерозиране, а в област Видин - с много слаба. На контролираната територия от РИОСВ-Монтана няма сериозни проблеми по отношение на почвената ерозия.

7. Засоляване и вкисляване на почвите

За 2025 г. на територията на РИОСВ – Монтана няма утвърдени от ИАОС пунктове за мониторинг по засоляване на почвите.

8. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ

Почвите на контролираната от РИОСВ-Монтана територия са в добро екологично състояние по отношение на запасеност с биогенни елементи/органично вещество, съдържание на тежки метали и металоиди и устойчиви органични замърсители.

II. 4. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ И БИОРАЗНООБРАЗИЕ

1. Защитени територии

Законът за защитените територии (ЗЗТ, ДВ, бр. 133/1998 г.) урежда категориите защитени територии (ЗТ), тяхното предназначение, режима на опазване и ползване, начина на обявяване и управление. Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото. Защитените територии са предназначени за опазване на биологичното разнообразие в екосистемите и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни или забележителни обекти на неживата природа и пейзажи. В чл. 5 на ЗЗТ са регламентирани шест категории защитени територии: резерват, национален парк, природна забележителност, поддържан резерват, природен парк и защитена местност.

На територията на област Видин и област Монтана, контролирана от РИОСВ – Монтана територия към 31.12.2025 г. са обявени 44 броя защитени територии от категории, както следва:

- резерват (Р) – 2 броя – Р „Чупрене“ (земл. на с. Стакевци, общ. Белоградчик; с. Горни Лом, с. Репляна, с. Чупрене, общ. Чупрене) и Р „Горната кория“ (земл. на гр. Берковица, общ. Берковица);
- природна забележителност (ПЗ) – 15 броя, включваща: 6 броя пещери: „Мраморната пещера“ (земл. на гр. Берковица, общ. Берковица); „Пещера Мишин камък“ (земл. на с. Превала, общ. Чипровци); „Леви и десни сухи печ“ (земл. на с. Долни Лом, общ. Чупрене); „Пещера Венеца“ (земл. на с. Орешец, общ. Димово); „Пещера „Магурата“ (земл. на с. Рабиша, общ. Белоградчик и с. Толовица, общ. Макреш) и „Пещера Башовишки печ“ (земл. на с. Гранитово, общ. Белоградчик; с. Орешец и с. Бела, общ. Димово); 5 броя водопади: „Дуршин водопад“ (земл. на с. Копиловци, общ. Георги Дамяново); „Водния скок“ (земл. на с. Копиловци, общ. Георги Дамяново); „Хайдушките водопади“ (земл. на гр. Берковица, общ. Берковица); „Водопад на река Стакевска“ (земл. на с. Стакевци, общ. Белоградчик); „Водопад Петров церак“ (земл. на с. Тополовец, общ. Кула); 4 броя скални образувания: „Белоградчишки скали“ (земл. на гр. Белоградчик, с. Боровица, с. Чифлик, общ. Белоградчик; с. Върбово, общ. Чупрене); „Боровият камък“ (земл. на с. Боровица, общ. Белоградчик), „Гардата“ (земл. на с. Протопопинци, общ. Чупрене), „Бабу“ (земл. на с. Гюргич, общ. Ружинци; с. Средогрив, общ. Чупрене) и „Чутурите“ (земл. на гр. Грамада, общ. Грамада);
- поддържан резерват (ПР) – 1 брой – ПР „Ибиша“ (земл. на с. Долни Цибър, общ. Вълчедръм);
- природен парк (ПП) – 1 брой – част от ПП „Врачански Балкан“ (земл. на с. Горно Озирово, с. Долно Озирово, с. Долна Бела речка, с. Горна Бела речка, с. Долно Озирово, с. Стояново, общ. Вършец);
- защитена местност (ЗМ) – 24 броя: „Гора в местностите „Копрен“, „Равно буче“, „Калиманица“ и „Деяница“ (земл. на с. Копиловци, общ. Георги Дамяново; гр. Чипровци, общ. Чипровци); „Рибарници Орсоя“ (земл. на гр. Лом, общ. Лом); „Ускето“ (земл. на с. Дълги дел, общ. Георги Дамяново); „Уручник“ (земл. на с. Бързия, общ. Берковица); „Китката“ (земл. на с. Вирово, общ. Монтана); „Шумака“ (земл. на с. Сливовик, общ. Медковец); „Сто овци“ (земл. на с. Смоляновци, общ. Монтана; с. Превала, общ. Чипровци); „Равненско градище“ (земл. на с. Равна, общ. Чипровци); „Връшка чука“ (земл. на с. Извор махала, общ. Кула); „Раковишки манастир“ (земл. на с. Раковица, общ. Макреш); „Липака“ (земл. на с. Милчина лъка, общ. Грамада); „Остров Цибър“ (земл. на с. Горни Цибър, с. Долни Цибър, общ. Вълчедръм); „Остров Кутово“ (земл. на с. Кутово, общ. Видин); „Острови Близнаците“ (земл. на с. Цар Симеоново, общ. Видин); „Чупренски буки“ (земл. на с. Стакевци, общ. Белоградчик; с. Горни Лом, с. Репляна, с. Чупрене, общ. Чупрене); „Миджур“ (земл. на с. Горни Лом, общ. Чупрене); „Самарите“ (земл. на гр. Берковица, общ. Берковица); „Коритата“ (земл. на гр. Вършец, общ. Вършец); „Шабовица“ (земл. на гр. Берковица, общ. Берковица); „Глухарчевидна жълтица“ (земл. на гр. Вършец, общ. Вършец); „Находище на ружеvidна поветица“ (земл. на с. Ново село, общ. Ново село), „Остров Тимок“ (земл. на с. Връв, общ. Брегово), „Поречие на река Ботуня“ (земл. на с. Охрид, с. Палилула, общ. Бойчиновци) и „Река Лом“ (земл. на с. Трайково, с. Стальнойска махала, общ. Лом; с. Василовци, с. Дондуково, с. Крива бара, с. Княжева махала, с. Дъбова махала, общ. Брусарци; с. Аспарухово, общ. Медковец; с. Динково, с. Тополовец, с. Дреновец, с. Бело поле, с. Дражинци, с. Плешивец, с. Ружинци, общ. Ружинци; с. Янъвец, общ. Димово).

В териториалния обхват на РИОСВ – Монтана попада и обект по Рамсарската конвенция „Остров Ибиша“, разположен на 717 километър на река Дунав, представляващ трансгранична влажна зона с Р Румъния „Остров Ибиша - Бистрег“. Територията му попада в землищата на с. Долни Цибър, с. Горни Цибър, общ. Вълчедръм и с. Станево, общ. Лом и общата му площ възлиза на 3364,7 ха. В площта на обекта е включен поддържан резерват „Ибиша“.

Към 31.12.2025 г. общата площ на защитените територии на контролираната от РИОСВ – Монтана територия е около 108254,248 дка. За защитените територии има публичен регистър, който се актуализира периодично.

През изминалата 2025 г. са извършени общо 158 броя планови проверки, включващи 140 броя планови проверки от парковата охрана на Р „Чупрене“ и 18 броя проверки на 16 броя защитени територии. Извършени са и 5 броя извънредни проверки - 1 брой по писмо на МОСВ, по предложение за обявяване на нова защитена територия, 1 брой във връзка със сигнал за системни нарушения в границите на ЗТ, 1 брой във връзка с получена информация за монтажни дейности в границите на ЗТ, 1 брой в близост до резерват „Чупрене“ за определяне на терени за поставяне на надуваеми басейни за вода за противопожарни нужди и 1 брой в близост до резерват „Горната кория“ във връзка със сигнал за нерегламентирано движение на МПС, АТВ, мотори и др. превозни средства в района на резервата.

Извършени са проверки на защитени територии, както следва:

- Резервати: Р „Чупрене“ и Р „Горната кория“;
- Природен парк „Врачански Балкан“;
- Поддържан резерват „Ибиша“;
- Природни забележителности: ПЗ „Белоградчишки скали“, ПЗ „Пещера Магурата“, ПЗ „Водопад на река Стакевска в местността „Белата вода“, ПЗ „Дуршин водопад“, ПЗ „Водния скок“;
- Защитени местности: ЗМ „Чупренски буки“, ЗМ „Самарите“, ЗМ „Река Лом“, ЗМ „Поречие на река Ботуня“, ЗМ „Гора в местностите „Копрен“, „Равно буче“, „Калиманица“ и „Даяница“, ЗМ „Ускето“, ЗМ „Връшка чука“.

РЕЗЕРВАТИ (Р)

За резерватите и поддържаните резервати, РИОСВ – Монтана има изработени и утвърдени със Заповед № РД-572/06.08.2015 г. на министъра на ОСВ (обн., ДВ, бр. 64/2015 г.) „Планове за управление“. Плановете са изготвени в рамките на проект „Изпълнение на дейности за устройство и управление на резерват „Чупрене“, резерват „Горната кория“ и поддържан резерват „Ибиша“ по Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.“, по който РИОСВ – Монтана беше бенефициент.

Резерват „Чупрене“

Резерват „Чупрене“ е обявен през 1973 г., с площ от 9365 дка, с актуална площ от 14519,935 дка, съгласно Заповед №РД-101/21.02.2011 г. (ДВ бр.26/ 29.03. 2011 г) на министъра на ОСВ. Той е планински, типично горски резерват, разположен в западния дял на Стара планина, по протежение на главното старопланинско било, гранично с Р Сърбия. Основната цел за обявяването му е запазване на единствените компактни смърчови дървостои в Западна Стара планина в първичното им състояние, както и на редките представители на българската фауна – глухар, кръсточовка, дива котка и др. Биологичното разнообразие не е достатъчно проучено, като най-новите данни са от изготвения План за управление (ПУ) територията на Р „Чупрене“: от фауната се срещат над 242 животински вида, от които 110 безгръбначни животни и 132 вида гръбначни, в т. ч. 11 вида земноводни и влечуги (5 вида земноводни (един вид от разред опашати земноводни и 4 вида от разред жаби) и 6 вида влечуги (3 вида от подразред гущери (живороден гущери) 3 вида от подразред змии (смоци, медянка); 35 вида бозайници, в т. ч. 10 вида прилепи, от птиците бекас, бухал, кръсточовка, скален и малък орел, планински кеклик, горски кълвач и др. От флората на територията на резервата се срещат 130 вида, 13 бр. консервационно значими, от които защитени видове: петров кръст, нарцисовидна и горска съсънка, жълта безстъблена и петниста тинтява, пухест лопен, напръстник, стефчова тлъстига, витошко лале, старопланинска теменуга, кълбест и пеперудоцветен салеп, висока бисерка, жълт крем и др; 8 вида мъхове; гъби – 10 семейства, 21 рода и 39 вида, от които 7 вида ценни ядливи гъби: обикновена манатарка, пачи крак, хлебна млечница, виолетка, обикновена сърнела, сярножълта коралка и сивовиолетова гълъбка и др. Със Заповед №РД-501/11.07.2007 г. министърът на ОСВ определи пътека за посетители през резервата, в която има обособени три панорамни площадки, които се поддържат в добро състояние.

При извършените две ревизии на ОУ „Чупрене“ – по една за полугодие, от комисии, назначени със заповед от директора на РИОСВ – Монтана е анализирана дейността на служителя по охрана на ОУ, по отношение опазване на горите, земите и водните площи, включени в границите на резервата и на осъществения от него контрол. За отчетната 2024 г. са извършени общо 180 бр. обхождания от служителя на парковата охрана в района на участъка, описани в дневник на парковата охрана. За ревизиите са съставени протоколи и изпратени Доклади до министъра на околната среда и водите. През отчетната 2025 г. при осъществявания периодичен контрол по опазване на двата резервата, експерти от направление „БРЗТЗ“ в РИОСВ – Монтана извършиха проверка и на оборудваните противопожарни депа (ППД) за защита на двата горски резервата от пожари и поддържането им в изправност.

Резерват „Чупрене“

Резерват „Горната кория“

Резерват „Горната кория“ е горски резерват, обявен през 1968 г. на МГТП с площ от 881 дка, с актуална площ 1607,081 дка, съгласно Заповед №РД-562/12.07.2007 г. (ДВ, бр. 72/2007 г.) на министъра на ОСВ. Разположен е върху северните склонове на Западна Стара планина в подножието на вр. Ком на 1500 м. н. в. Обявен е с цел запазване на редките за Стара планина естествени смърчови и смърчово-елово-букови гори. Резерватът е местообитание на единични екземпляри от сърни. От защитени видове от флората се срещат: безстъблената тинтява, томасиниев минзухар, пухест лопен, лъскав напръстник и др. През резервата от старата х. „Ком“ до м. „Малък самар“ е обособена пътека за посетители със Заповед №РД-921/24.10.2005 г. на министъра на околната среда и водите. Същата се поддържа, като РИОСВ – Монтана упражнява системен контрол по нейната експлоатация, както и контрол за недопускане на дейности, забранени по ЗЗТ и режимът на стопанисване на резервата.

Режимът на управление на двата резервата е строго консервационен, забраняващ всякакви действия в тях, в т.ч. влизане на хора и техника, движение на хора, освен по определените със заповед на министъра на околната среда и водите пътеки за посетители, както и в случаите на потушаване на пожари и санитарни мероприятия, съгласувани с Министъра на околната среда и водите, положително становище от БАН и решение на Националния съвет по биологичното разнообразие, съгл. разпоредбите на чл. 17 ал. 1 на Закона за защитените територии.

Във връзка със Заповед № РД-230/10.03.2026 г. на МОСВ за определяне на периода от 01 април до 31 октомври 2026 г. за пожароопасен сезон за защитените територии – изключителна държавна собственост, РИОСВ – Монтана актуализира схемите за оповестяване при пожари за двата резервата – Р „Чупрене“ и Р „Горната кория“. Дадени са 6 бр. предписания за засилване на контрола по опазване на резерватите от пожари до кметовете на общ. Берковица, общ. Белоградчик и общ. Чупрене, до ТП ДГС „Берковица“ и ТП ДГС „Белоградчик“. За цитираните по-горе предписания от отговорните институции в срок е получена необходимата информация. След извършената актуализация и допълване, изготвените Оперативни планове за гасене на пожар за Р „Чупрене“/Р „Горната кория“, с приложенията към тях, бяха съгласувани от РД ПБЗН – Монтана и РД ПБЗН – Видин, съгласно изискванията на Наредба № 8/11.05. 2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари и на Заповед № РД-230/10.03.2026 г. на МОСВ.

В съответствие с утвърдения от министъра на ОСВ „План за контролната дейност на РИОСВ – Монтана за 2025 г.“ са извършени проверки в Р „Чупрене“ и Р „Горната кория на части от резерватните територии по отношение на спазване на режимите по обявяване на тези територии, плановете за управление и общите разпоредби по Закона за защитените територии. Успоредно с проверките са проверени и прилежащите бивши буферни зони – ЗМ „Чупренски буки“ и ЗМ „Самарите“. При проверките не се констатираха нарушения в режимите на резерватите, в резултат на човешка намеса.

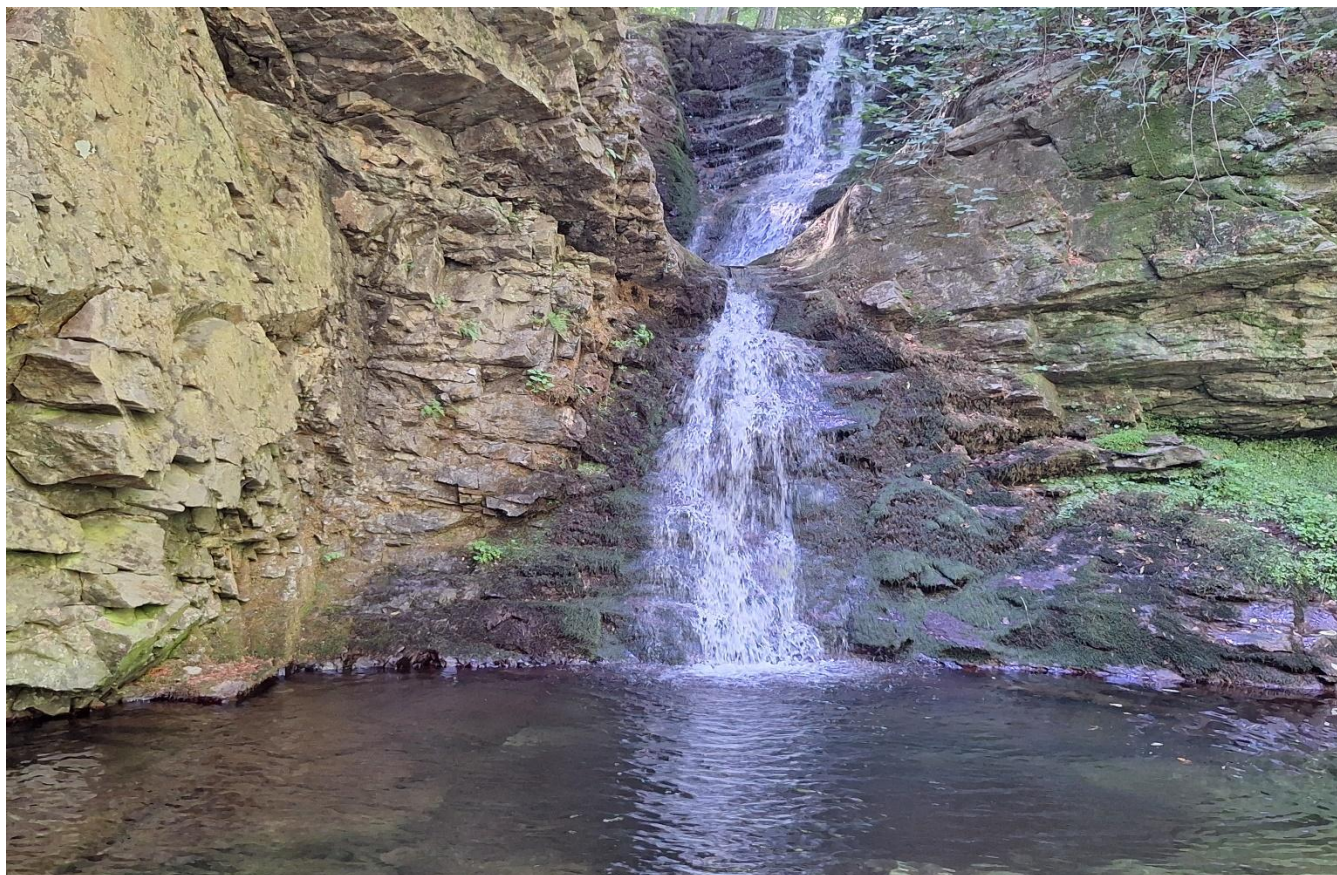

„Горната кория“

Резерват

ПРИРОДНИ ЗАБЕЛЕЖИТЕЛНОСТИ (ПЗ)

През 2025 г. са извършени планови проверки на защитени територии от категория природна забележителност, както следва: ПЗ „Белоградчишки скали“, ПЗ „Пещера Магурата“, ПЗ „Водопад на река Стакевска в местността „Белата вода“, ПЗ „Дуршин водопад“, ПЗ „Водния скок“. При проверките не са констатирани нарушения на режимите на стопанисване на природните забележителности, не са давани предписания и не са съставявани АУАН.

Природна забележителност „Водопад на река Стакевска в местността „Белата вода“

ПОДДЪРЖАН РЕЗЕРВАТ (ПР)

Поддържан Резерват „Ибиша“ е разположен в източната част от дунавския остров Цибър, обявен през 1984 г. за резерват с цел запазване на характерни за дунавските острови съобщества – заливни гори и блата, както и убежища на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове. До обявяването му за резерват е обитаван от три вида чапли (бяла, гривеста и нощна), лопатарка, малък и голям корморан, голям воден бик и др., което определя и международния природозащитен статут на защитената територия като корине място и в списъка на орнитологично важните места в България. С цел възстановяване на чапловата колония е прекатегоризиран със Заповед № РД-394/15.10.1999 г. (ДВ, бр. 99/1999 г.) на министъра на ОСВ в „поддържан резерват“, като със Заповед № РД-602/15.06.2010 г. (ДВ, бр. 77/2010 г.) площта му е актуализирана на 344,716 дка.

За поддържания резерват е изготвен План за управление, утвърден от министъра на околната среда и водите. При извършената през 2025 г. планова проверка на поддържания резерват не се констатираха нарушения на заповедта за обявяването му, разпоредбите на Закона за защитените територии и Плана за управлението му.

ПРИРОДЕН ПАРК (ПП)

Природен парк „Врачански Балкан“ е обявен през 1988 г. и се намира на територията на три области – Монтана, Враца и София. В област Монтана попадат землищата на селата Горна Бела речка, Долна Бела речка, Долно Озирово, Горно Озирово и с. Стояново, общ. Вършец на площ от 5 536 ха от общата му площ от 30129,9 ха. Управлява се от Паркова дирекция със седалище гр. Враца. За парка има приет с Решение № 750/14.10.2011 г. на МС „План за управление“. В тази връзка РИОСВ – Монтана осъществява превантивен контрол по недопускане нарушения при осъществяване на инвестиционни предложения, планове, програми и проекти съгласно режимите на стопанисване, определени както в ЗЗТ, Заповедта за обявяване, така също и в Плана за управление на парка. При извършената през 2025

г. планова проверка не са констатирани нарушения по смисъла на ЗЗТ, както и на заповедта за обявяването и Плана за управлението му.

ЗАЩИТЕНИ МЕСТНОСТИ (ЗМ)

През 2025 г. бяха извършени проверки на следните защитени територии от категория защитена местност: ЗМ „Чупренски буки“, ЗМ „Самарите“, ЗМ „Река Лом“, ЗМ „Поречие на река Ботуня“, ЗМ „Гора в местностите „Копрен“, „Равно буче“, „Калиманица“ и „Даяница“, ЗМ „Ускето“, ЗМ „Връшка чука“. При извършените проверки не са констатирани нарушения в режимите на стопанисването им, не са давани предписания и не са съставяни АУАН.

При извършените планови проверки на защитените територии от експертите на направление „Биологично разнообразие защитени територии и зони“ не са констатирани нарушения в режима на стопанисване на същите и не са давани предписания. От страна на стопанисващите органи няма констатирани нарушения и няма съставени актове в защитените територии.

Извършени са 5 броя извънредни проверки, както следва:

1 брой извънредна проверка в близост до резерват „Чупрене“ във връзка с определяне местоположението на терени за поставяне на надуваеми басейни за вода за противопожарни нужди.

1 брой извънредна проверка в близост до резерват „Горната кория“ във връзка с получен сигнал, касаещ нерегламентирано движение на МПС, АТВ, мотори и др. превозни средства в района на резервата.

1 брой извънредна проверка по целесъобразност на предложение за обявяване на ЗТ – във връзка с писмо на МОСВ и предложение за обявяване на природна забележителност „Водопад Бобука“, земл. на с. Бела, общ. Димово.

Извънредни проверки по сигнали за нарушения в ЗТ – 2 броя:

- 1 брой извънредна проверка по сигнал за извършване на системни нарушения, неправомерни строителни и други дейности в границите на ПЗ „Белоградчишки скали“.

- 1 брой извънредна проверка във връзка с получена информация за извършване на дейност по монтиране на сцена в I-ви крепостен двор на „Белоградчишка крепост“, в границите на ПЗ „Белоградчишки скали“.

Във връзка с изпълнение на заложените дейности в „Плана за дейности в защитени територии – изключителна държавна собственост през 2025 г. на РИОСВ – Монтана“, утвърден от Министъра на околната среда и водите, е изпълнено следното:

В изпълнение на т. I.1 от утвърдения от министъра на околната среда и водите „План за дейности в защитени територии - изключителна държавна собственост на РИОСВ – Монтана през 2025 г.“ е сключен Договор № 5/02.07.2025 г. с изпълнител „Агролеспроект“ ЕООД, гр. София, с предмет „Маркиране на границите на новообявени защитени територии – природна забележителност „Бабу“ и защитена местност „Остров Тимок“. В тази връзка от комисия, назначена със заповед на директора на РИОСВ – Монтана е извършена теренна проверка, при която дейностите са оценени за изпълнени качествено и в срок и същите са приети.

В изпълнение на т. III.1 от утвърдения от министъра на околната среда и водите „План за дейности в защитени територии - изключителна държавна собственост на РИОСВ – Монтана през 2025 г.“ е сключен Договор № 8/23.09.2025 г. с „Пеликан – ПМ“ ЕООД, гр. Монтана, с предмет „Изработване на нови (за новообявени защитени територии) и възстановяване на повредени информационни табели на защитени територии в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана“. В тази връзка от комисия, назначена със заповед на директора на РИОСВ – Монтана е извършена проверка, при която дейностите са оценени за изпълнени в срок, съгласно техническото задание и същите са приети.

В изпълнение на т. IV.1 от утвърдения от министъра на околната среда и водите „План за дейности в защитени територии - изключителна държавна собственост на РИОСВ – Монтана през 2025 г.“ е сключен Договор № 11/07.11.2025 г. с „Ка Мобил“ ООД, гр. Монтана, с предмет „Изработване на информационно-образователни и рекламни материали“. В тази връзка от комисия, назначена със заповед на директора на РИОСВ – Монтана е извършена проверка, при която дейностите са оценени за изпълнени в срок, съгласно техническото задание и същите са приети.

През 2025 г. е проведена процедура по реда на глава трета на ЗЗТ, на осн. чл. 38, ал. 1 и ал. 3, във връзка с постъпило предложение за обявяване на нова защитена територия, както следва:

- Процедура, във връзка с предложение на Асоциация на парковете в България, за обявяване на природна забележителност (ПЗ) „Водопад Бобука“, в землището на с. Бела, общ. Димово, обл. Видин.

Документацията от проведената по реда на глава трета от ЗЗТ процедура е окомплектована и предоставена на МОСВ.

Горски екосистеми

РИОСВ – Монтана упражнява контрол върху екологосъобразното ползване на горите (залесяване, сеч, строителство и др.) по отношение на дейности, планове и проекти, оказващи влияние върху развитието на горските екосистеми и природните ландшафти, както в защитените територии, така и за дейности в защитени зони от Натура 2000. На територията на инспекцията са обособени шест държавни горски стопанства и едно Учебно-опитно горско стопанство. Експерти от направлението участват в комисии по разработване на горскостопански планове за ТП ДГС – Монтана и ТП ДГС – Чипровци, в съвети по лова към ДГС, в областни съвети по опазване и охрана на горите и др. комисии и работни срещи, имащи отношение към опазване на горите и природосъобразното им стопанисване при осъществяване на дейности в тях.

2. Биоразнообразие

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. Биоразнообразието е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и гражданите.

Опазването на биологичното разнообразие е регламентирано в Закона за биологичното разнообразие. Законът урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по отношение на опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Р България. Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите.

Законът за биологичното разнообразие цели опазване на представителни за страната и за Европа типове природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни, животински и гъбни видове в рамките на Националната екологична мрежа (НЕМ); опазване на защитени растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата на Р България, както и на тези, които са обект на ползване и търговия; опазване на генетичните ресурси и разнообразието на растителните и животинските видове извън естествената им среда; регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата; регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна и опазването на вековни и забележителни дървета.

Опазването на биологичното разнообразие в Р България е свързано с изграждането на Национална екологична мрежа, включваща: защитени зони като част от Европейската екологична мрежа Натура 2000, в които могат да участват защитени територии; защитени територии, които не попадат в защитени зони; в Националната екологична мрежа приоритетно се включват Корине места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места. Чрез нея се цели: дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие; осигуряването на достатъчни по площ и качество места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни; създаването на условия за генетичен обмен между разделени популации и видове; участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитени територии.

Растителните, животинските и гъбните видове от дивата флора, фауна и микота на страната се опазват в естествената им среда чрез: съхраняване на техните местообитания в Националната екологична мрежа (НЕМ), поставяне на видовете под режим на защита или на регулирано ползване; поддържане или възстановяване на условията в местообитанията, съобразно екологичните изисквания на съответния вид; разработване и прилагане на планове за действия за видове с различна степен на застрашеност; повторно въвеждане в природата на изчезнали видове и попълване на популациите на редки и застрашени видове и контрол и регулиране на неместни видове, които са или биха могли да бъдат въведени целенасочено или случайно в природата и застрашават местни видове. По-голямата

част от защитените територии са обособени с цел опазване на находища и местообитания на защитени, редки и/или ендемични видове от дивата флора и фауна за България, Балканския полуостров или света.

България се нарежда в челните редици на страните от Европа по биологично разнообразие. Богатството от видове и съобщества се дължи на широкия спектър от климатични, топографски и хидроложки условия в страната. Тук могат да се открият представителни образци от почти всички местообитания, известни на континента, както и голям брой уникални екосистеми с европейско и световно значение.

Единственото находище на защитения растителен вид български ерантис (*Eranthis bulgarica*) на планетата се намира в границите на ЗМ „Връшка чука”. Тук растат и някои ендемичните и редки видове като томасиниев минзухар, ничичово прозорче, розов божур, тъмнопурпурна метличина, елвезиево кокиче, горска съсънка и др. Тъмнопурпурна метличина е открита и в бившата буферна зона на Р „Чупрене”, сега ЗМ „Чупренски буки“, в сходен с този на ЗМ „Връшка чука” хабитат. Там от късна пролет до есента могат да се видят и други защитени видове растения – нарцисовидна съсънка, петниста тинтява, жълт крем, балканска теменуга и др.

В землищата на селата Митровци, Превала, Върбово и Долни Лом се намират находищата на защитения растителен вид сръбска рамонда (*Ramonda serbica*) – реликтен за България вид и балкански ендемит. Тя се среща само в тези находища за територията на цялата страна и расте по скалните венци на трудно достъпни места.

Популация на растителния вид вълнеста козя брада (*Tragopogon floccosus*) се среща в границите на защитена зона „Орсоя”, находища на напълстена трихоколеа (*Trichocolea tomentella*) край гр. Вършец и гр. Берковица, петниста свертция (*Swertia punctata*) в землището на с. Горни Лом, общ. Чупрене, ружеvidна поветица (*Convolvulus althaeoides*) в землището на с. Ново село, обл. Видин, глухарчевидна жълтица (*Leontodon saxatilis*) в землището на гр. Вършец, бледожълт равнец в землището на с. Арчар, обл. Видин, полско котенце (*Pulsatilla pratensis*) в землището на с. Сливовик, общ. Медковец, обл. Монтана.

Не по-маловажно е опазването на защитените видове от фауната, за повечето от които има обявени защитени територии и защитени зони по Natura 2000. Целта на управлението им е запазване на местообитанията, съобразно запазването на биологичните изисквания на видовете. Поддържаният резерват „Ибиша” съхранява голяма гнездова колония на няколко вида чапли и на световно застрашения вид малък корморан. Екземпляри от последния вид се срещат освен в р. Дунав и в яз. „Огоста”.

Горските резервати „Чупрене” и „Горната кория” са местата, които предоставят подходящите условия за живот на множество защитени видове безгръбначни, влечуги, птици и бозайници. В скалите в ЗМ „Гора в местностите „Копрен“, „Равно буче“, „Деяница“ и „Калиманица” гнезди защитения вид скален орел, в старите хралупести дървета – бухали, в короните свиват гнезда много защитени видове пойни птици.

В началото на календарната година беше изготвен и изпратен график до ИАОС за мониторинговите дейности на РИОСВ – Монтана, предвидени за 2025 г. по Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие (НСМБР), в който е включено участие на експерти от Инспекцията в 49-то Среднозимно преброяване на зимуващи водолюбиви птици, мониторинг на кафява мечка в Западни Родопи, мониторинг на сънливци и мониторинг на дива коза.

В периода 17 – 18 януари 2025 г. експерти на направление „Биоразнообразие, защитени територии и зони” участваха в 49-то Среднозимно преброяване на зимуващите водолюбиви птици, съвместно с представител на Българско дружество за защита на птиците (БДЗП). По време на преброяването са обходени вътрешни водоеми и реки, включващи язовир „Огоста” (преброяването му е извършено в осем точки), язовир „Христо Смирненски“ и язовир „Дреновец“, както и по течението на река Дунав: от с. Връв, общ. Брегово, обл. Видин до с. Долно Линево, общ. Лом, обл. Монтана (преброяването е извършено в 18 точки). От предоставените данни за яз. „Огоста“, яз. „Христо Смирненски“ и яз. „Дреновец“ се разбира, че наблюдаваните видове зимуващи водолюбиви и водоплаващи птици са 18 на брой с обща численост 1 608 бр., докато по поречието на река Дунав са наблюдавани 1337 бр. птици от 16 вида. По време на 49-то СЗП са наблюдавани и други видове птици като: морски орел (*Haliaeetus albicilla*), обикновен мишелов (*Buteo buteo*), голям синигер (*Parus major*), сива врана (*Corvus cornix*), посевна врана (*Corvus frugilegus*), земеродно рибарче (*Alcedo attis*), орехче

(*Troglodytes troglodytes*), сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopus syriacus*), дългоопашат синигер (*Aegithalos caudatus*), бяла стърчиопашка (*Motacilla alba*), водна бърбрица – (*Anthus spinoletta*), обикновено конопарче (*Carduelis cannabina*) и др.

След обработка на данните, същите са нанесени в програмата „BIOMON” и изпратени в Изпълнителната агенция по околна среда и води (ИАОС), където се съдържа Националната база данни от всички мониторингови програми по компонентите на околната среда (включително и Среднозимното преброяване като такова).

Експерти на направлението участваха в мониторинга на кафява мечка, проведен в периода 22.10 – 24.10.2025 г. на територията на Западни Родопи, в обл. Смолян и обл. Пазарджик. Същите обходиха определените им маршрути на територията на ДГС Широка Лъка (на територията на област Смолян), ДГС Алабак и ДГС Селище (на територията на област Пазарджик). Съгласно утвърдената методика за мониторинг на кафява мечка са попълнени полеви формуляри за мониторинг на кафява мечка, както и формуляри за описание на маршрути, съдържащи GPS координати на изминатите маршрути. Снети са координати от наблюдаваните следи и екскременти от местата на пребиваването на екземплярите от мониторирания вид. Мониторингът на кафява мечка, организиран от МОСВ на територията на Западни Родопи, в обл. Смолян и обл. Пазарджик е мониторингова дейност, която е част от Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие. Данните от проведеният мониторинг са предадени в ИАОС.

РИОСВ – Монтана взе участие и в мониторинг на дива коза, отново част от НСМБР, в района на Западни Родопи и по-точно на територията на ДЛС Борово (с. Фотиново, обл. Пазарджик) и ЛС „Извора“ (гр. Девин, обл. Смолян). Теренните преброявания бяха извършени с участие на представители от съответните ловни стопанства, като на място се попълват полеви формуляри, които се изпращат до ИАОС като отчет за свършената дейност.

За първи път през 2025 г. РИОСВ – Монтана участва и в мониторинг на два вида сънливци – лешников сънливец (*Muscardinus avellanarius*) и горски сънливец (*Dryomys nitedula*), извършвани на територията на с. Стакевци за лешников сънливец и на територията на с. Бързия за горски сънливец. Методиката за мониторинг на видовете е една и съща, а именно чрез поставени къщички в районите, като същите се проверяват за присъствие или някаква активност на вида (гнезда, изпражнения, следи от жизнена дейност и др.) през двата пикови сезона в годината, а именно през пролетта (март-април) и през есента (септември-октомври). При проверката на терен се попълват полеви формуляри, които се нанасят и отчитат в програмата “BIOMON”.

С цел установяване на нерегламентирана продажба или незаконна търговия със защитени растителни и животински видове през отчетния период се извършиха проверки на 10 бр. зоомагазини и 6 бр. магазини и павилиони за цветя, съответно в обл. Монтана и обл. Видин. При осъществените проверки не бяха констатирани нарушения и нерегламентирана продажба на защитени растителни и животински видове.

Във връзка с подадени сигнали, касаещи бедстващи и ранени животински видове за изминалата 2025 г. са извършени общо 60 бр. извънредни проверки, свързани с подадени сигнали и жалби от физически лица и писма от институции отнасящи се за следните видове - обикновен мишелов, бели щъркели, малък пъстър и черен кълвач, градски лястовици и бързолети, чухали, поен лебед, прилепи, шипоопашата костенурка и други. Извършени са 2 броя извънредни проверки на жилищни сгради в гр. Кула и гр. Видин по ЗБР за наличие на местообитания на защитени видове, застрашени от изпълнението на ПИИ по процедура „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд – етап I“ и „Подкрепа за устойчиво енергийно обновяване на жилищния сграден фонд – етап II“ по Националния план за възстановяване и устойчивост.

Извършена е извънредна проверка във връзка със спазване на условията в Разрешително на МОСВ за ползване на изключение от забраните по чл. 38 от ЗБР, касаещо преместване на гнездо на вида бял щъркел (*Ciconia ciconia*), земл. на гр. Лом, общ. Лом.

Извършена е извънредна проверка във връзка с получен сигнал за разрушаване на гнездо на вида бял щъркел (*Ciconia ciconia*), земл. на гр. Лом, общ. Лом.

Извършена е извънредна проверка във връзка с получен сигнал за използване на екзотични животни по време на панаир, проведен в гр. Видин, с дадено предписание на провереното лице, което е изпълнено в срок.

Извършена е извънредна проверка по писмо на МОСВ, относно заявление за укрепване и обезопасяване на щъркелото гнездо на вида бял щъркел (*Ciconia ciconia*), находящо се с. Градец, общ. Видин.

В резултат на извършените проверки на ранените животински видове е оказана медицинска помощ от ветеринарни служители и след преценка за тяхното състояние, същите са пуснати на свобода в подходящо местообитание за вида.

Експерти на направлението извършиха 3 бр. планови проверки – 2 броя на волиери за отглеждане на папагали и 1 брой на терариум, както следва: 1 брой волиера за отглеждане на 21 бр. синьо – жълти ари, 9 бр. зеленокрили ари, 3 бр. ана Арлекин 1 бр. сив африкански папагал жако, находяща се в с. Косово, общ. Брегово; 1 брой волиера за отглеждане на 1 бр. синьо – жълта ара, 2 бр. слънчева аратинга, 2 бр. Ара северус, 2 бр. еклектус, 2 бр. сиво жако, находяща се в с. Ерден, общ. Бойчиновци; 1 брой терариум за отглеждане на питони – 1 бр. кралски питон и 1 бр. бирмански питон, находящ се в гр. Монтана. Проверките бяха във връзка със прилагане на Закона за биологичното разнообразие и Регламентите на Европейския съюз, касаещи Конвенцията CITES. При извършените проверки се констатира, че екземплярите са регистрирани в РИОСВ – Монтана с регистрационни карти, издадени на основание чл. 91, ал. 2, т. 2 от ЗБР, като същите се отглеждат при подходящи условия.

През 2025 г. в РИОСВ – Монтана са подадени 26 броя заявления за регистриране на екземпляри по реда на чл. 91 от ЗБР, включени в приложенията на Конвенцията CITES и Регламентите на ЕС, а именно за екземпляри от следните видове: 4 бр. за сиво жако; 1 бр. за синьо-жълта ара; 4 бр. за зеленокрила ара; 4 бр. за хибридна ара; 1 бр. за червена ара; 3 бр. за чернотемнен амазонек; 5 бр. за слънчева аратинга; 2 бр. за златошапчеста (златоглава) аратинга; 1 бр. за благороден папагал – еклектус, както и за 1 бр. кралски питон. Същите са регистрирани в РИОСВ – Монтана със съответните регистрационни карти.

Извършена е извънредна проверка по ЗБР и прилагане регламентите на ЕС към Конвенцията CITES, във връзка с подадено заявление за регистриране на екземпляр от вида Хибридна Ара Арлекин (*Ara chloroptera* x *Ara ararauna*).

До 1 май 2025 г. в РИОСВ – Монтана се получи заявения за регистрация на общо 14 бр. пунктове за изкупуване на градински и лозов охлюв, от които 11 бр. за територията на област Монтана и 3 бр. за област Видин. В изпълнение на Заповед № РД-361/09.04.2004 г. на министъра на околната среда и водите, регламентираща режимите, реда и условията за ползване, изкупуване с цел търговията в страната и изнасяне през граница на живи охлюви и черупки от видовете лозов охлюв (*Helix lucorum*) и градински охлюв (*Helix pomatia*) бяха извършени 19 бр. от планираните 20 бр. планови проверки на пунктове за изкупуване на охлюви. Причината за неизпълнението на всички 20 планирани проверки е липса на подадени заявления за регистрация за 20 пункта за изкупуване на охлюви. При извършените проверки не бяха констатирани нарушения по реда на Закона за биологичното разнообразие и във връзка със Заповед № РД-361/09.04.2004 г. на МОСВ.

През отчетният период се получи девет броя разрешителни за изключения от забраните по ЗБР, издадени на основание Наредба № 8/2003 г. за реда и условията за издаване на разрешителни за изключенията от забраните, въведени със Закона за биологичното разнообразие за животинските и растителните видове от приложение № 3, за животинските видове от приложение № 4, за всички видове диви птици, извън тези от приложение № 3 и приложение № 4 и за използване на неселективните уреди, средства и методи за улавяне и убиване от приложение № 5 към Закона за биологичното разнообразие.

В изпълнение на утвърдения план за контролната дейност на РИОСВ – Монтана са извършени 2 бр. планови проверки по спазване на условия на разрешителни, издадени от МОСВ, както следва: по Разрешително № 960/06.12.2022 г., за улавяне при използване на вертикални мрежи и/или живоловен капан за прилепи, обезпокояване, взимане на кръвни проби и събиране на мъртви екземпляри за попълване на колекцията на ИБЕИ, което е издадено на екип на ИБЕИ – БАН; по Разрешително № 1042/05.06.2024 г. за събиране на екземпляри и/или генетичен материал от 8 защитени растителни вида, единствено за целите на научните изследвания и ex situ опазване, издадено на екип на СУ „Св. Климент Охридски“.

Към 31.12.2025 г. от актуализацията на регистъра на защитените природни обекти - вековни и забележителни дървета на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, има 140 броя обекти, в 44 населени места.

№ по ред	№ в ДР	Вид на ЗПО	Документ за обявяване	Местонахождение	Възраст	Н (м)
1	2	3	4	5	6	7
ОБЛАСТ МОНТАНА - 101 бр. защитени вековни/забележителни дървета, в 28 бр. населени места						
1	1491	Зимен дъб	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	с. Бистрилица, общ. Берковица, м. „Бабино поле“	388	22
2	1493	Зимен дъб	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	с. Гаганица, общ. Берковица, м. „Калиманица“	388	25
3	1705	Цер	Заповед №1241/22.11.1985 г. на КОПС (ДВ, бр.94/1983 г.)	с. Лесковец, общ. Берковица, м. „Белов рът“	186	20
4	1706	Цер	Заповед №1241/22.11.1985 г. на КОПС (ДВ, бр.94/1983 г.)	с. Лесковец, общ. Берковица, м. „Белов рът“	186	20
5	1707	Цер	Заповед №1241/22.11.1985 г. на КОПС (ДВ, бр.94/1983 г.)	с. Лесковец, общ. Берковица, м. „Белов рът“	186	20
6	1915	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Песочница, общ. Берковица, м. „Чуката“	168	15
7	1916	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Песочница, общ. Берковица, м. „Борилица“	218	14
8	1917	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Мърчево, общ. Бойчиновци, до бившия екарисаж	168	18
9	1960	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Бойчиновци, общ. Бойчиновци, кв. „Огоста“, в двора на бившето училище	118	18
10	1961	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Бойчиновци, общ. Бойчиновци, кв. „Огоста“, в двора на бившето училище	118	12
11	1962	Летен дъб	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Мърчево, общ. Бойчиновци, м. „Горно ливаге“	168	15
12	1969	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Одоровци, общ. Брусарци, бивш училлищен двор	174	15
13	1970	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
14	1971	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	25
15	1972	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
16	1973	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	25
17	1974	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	15

18	1975	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
19	1977	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	25
20	1978	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
21	1980	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	15
22	1981	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
23	1983	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
24	1984	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
25	1985	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	15
26	1986	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	15
27	1987	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
28	1988	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	15
29	1989	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
30	1990	Цер	Заповед №РД-169/06.06.1997 г. на МОС (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Буковец, общ. Брусарци, м. „Общинска мера“	224	20
31	2002	Цер	Заповед №РД-635/02.07.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.79/2004 г.)	с. Септемврийци, общ. Вълчедръм, в двора на ОУ „Д-р Петър Берон“	77	16
32	2009	Цер	Заповед №РД-1074/11.10.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.101/2004 г.)	с. Игнатово, общ. Вълчедръм, зад кметството	77	15
33	2010	Цер	Заповед №РД-1074/11.10.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.101/2004 г.)	с. Игнатово, общ. Вълчедръм, зад кметството	77	15
34	2028	Яворолист ен платан	Заповед №РД-219/20.03.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.33/2007г.)	с. Игнатово, общ. Вълчедръм, в парка	64	22
35	482	Секвоя	Заповед №1044/24.04.1971 г. на МГТП (ДВ, 46/1971 г.)	гр. Вършец, общ. Вършец, ул. "Република" №94	120	30
36	1253	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	290	20
37	1254	Зимен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Лицето“	290	21

				„Манастирски кладенец“		
57	1287	Зимен дъб	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Манастирски кладенец“	240	15
58	2332	Благун	Заповед №РД-383/02.05.2024 г. на МОСВ (ДВ, бр.48/2024 г.)	с. Гаврил Геново, общ. Георги Дамяново, м. „Балова шума“	200	22
59	1940	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Кръстатото дърво“	418	15
60	1941	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Кръстатото дърво“	418	15
61	1942	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Говежда, общ. Георги Дамяново, м. „Райските церове“	221	20
62	1943	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Говежда, общ. Георги Дамяново, м. „Райските церове“	221	20
63	1944	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	218	20
64	1945	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	218	20
65	1946	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	218	20
66	1947	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каменна Рикса, общ. Георги Дамяново, м. „Иванов ден“	218	20
67	2018	Зимен дъб	Заповед №РД-234/14.04.2006 г. на МОСВ (ДВ, бр.40/2006 г.)	с. Видлица, общ. Георги Дамяново	215	15
68	2360	Благун	Заповед №РД-737/22.08.2024 г. на МОСВ (ДВ, бр.77/2024 г.)	с. Помеждин, общ. Георги Дамяново,	300	20
69	1245	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, до пътя за манастира	190	12
70	1248	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, м. „Под моста“	340	12
71	1249	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, м. „Под моста“	340	25
72	1251	Цер	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Добри дол, общ. Лом, в гробищния парк	190	18
73	1958	Западен платан	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Лом, общ. Лом, в центъра	118	20
74	2330	Западен чинар	Заповед №РД-383/02.05.2024 г. на МОСВ (ДВ, бр.48/2024 г.)	гр. Лом, общ. Лом, в центъра	130	30
75	2331	Западен чинар	Заповед №РД-383/02.05.2024 г. на МОСВ (ДВ, бр.48/2024 г.)	гр. Лом, общ. Лом, в центъра	130	30
76	2156	Зимен дъб	Заповед №РД-555/02.08.2017 г. на МОСВ (ДВ, бр.70/2017 г.)	с. Ковачица, общ. Лом	204	20

77	1956	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Аспарухово, общ. Медковец, м. „Над село“	138	15
78	1957	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Аспарухово, общ. Медковец, м. „Над село“	138	15
79	1749	Цер	Заповед №197/11.03.1987 г. на КОПС (ДВ, бр.25/1987г.)	с. Сливовик, общ. Медковец, м. „Смърдел геран“	384	23
80	1752	Цер	Заповед №197/11.03.1987 г. на КОПС (ДВ, бр.25/1987г.)	с. Сливовик, общ. Медковец, м. „Смърдел геран“	434	18
81	2123	Полски ясен	Заповед №РД-543/09.07.2013 г. на МОСВ (ДВ, бр.67/2013 г.)	с. Сливовик, общ. Медковец, в селото	88	18
82	1099	Цер	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979 г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Дъбравата“	242	15
83	1101	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979 г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Връхци“	192	12
84	1102	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979 г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Връхци“	192	12
85	1104	Цер	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979 г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Градище“	342	17
86	1108	Цер	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979 г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Блатото“	342	20
87	1109	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979 г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Блатото“	162	12
88	1110	Зимен дъб	Заповед №285/04.05.1979 г. на КОПС (ДВ, бр.45/1979 г.)	с. Смоляновци, общ. Монтана, м. „Блатото“	292	25
89	1157	Цер	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1981 г.)	с. Вирове, общ. Монтана, поземлен фонд	341	20
90	1492	Полски бряст	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	гр. Монтана, общ. Монтана, в центъра на града	238	28
91	2044	Скоруша	Заповед №РД-855/19.11.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.104/2007 г.)	гр. Монтана, общ. Монтана, м. „Парта“	141	10
92	1935	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Железна, общ. Чипровци, м. „Сербин дол“	333	20
93	1936	Зимен дъб	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Бели мел, общ. Чипровци, м. „Фунията“	318	9
94	1937	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Бели мел, общ. Чипровци, м. „Скачковица“	268	10
95	1938	Летен дъб	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Челюстница, общ. Чипровци, м. „Големи шумак“	183	14
96	1939	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Челюстница, общ. Чипровци, м. „Бачище“	133	14

97	1289	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	240	18
98	1290	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	240	18
99	1291	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	290	18
100	1292	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	290	20
101	1294	Цер	Заповед №284/10.04.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.36/1981 г.)	с. Долно Церовене, общ. Якимово, м. „Старата воденица“	540	22
ОБЛАСТ ВИДИН – 39 бр. защитени вековни/забележителни дървета, в 16 бр. населени места						
1	699	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Чифлик, общ. Белоградчик м. „Джерма чешма“	396	18
2	701	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Рабиша, общ. Белоградчик, по пътя за пещера „Магурата“	346	14
3	701	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Рабиша, общ. Белоградчик, по пътя за пещера „Магурата“	346	18
4	702	Черен бор	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	гр. Белоградчик, общ. Белоградчик, м. „Калето“	196	25
5	1953	Цер	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Боровица, общ. Белоградчик, м. „Градината“	318	24
6	2011	Летен дъб	Заповед №РД-1074/11.10.2004 г. на МОСВ (ДВ, бр.101/2004 г.)	с. Дъбравка, общ. Белоградчик, в сервитута на язовира	117	20
7	2052	Цер	Заповед №РД-427/14.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.89/2008 г.)	с. Боровица, общ. Белоградчик, в двора на винарска изба „Орля“	263	18-20
8	2053	Цер	Заповед №РД-427/14.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.89/2008 г.)	с. Гранитово, общ. Белоградчик, в гробищния парк	363	10
9	2054	Цер	Заповед №РД-427/14.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.89/2008 г.)	с. Гранитово, общ. Белоградчик, в регулацията до пътя	213	12
10	1139	Ясен	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	171	23
11	1140	Ясен	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	171	24
12	1141	Ясен	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	191	24

13	1149	Чинар	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	141	22
14	1150	Чинар	Заповед №235/04.04.1980 г. на КОПС (ДВ, бр.35/1980 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в парк „Владикина бахча“	141	22
15	1244	Летен дъб	Заповед №195/19.03.1981 г. на КОПС (ДВ, бр.34/1981 г.)	с. Градец, общ. Видин, в частен двор	160	12
16	1486	Полски ясен	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в двора на храм-паметник „Св. Димитър“	148	25
17	1487	Полски ясен	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в двора на храм-паметник „Св. Димитър“	148	24
18	1488	Полски ясен	Заповед №174/09.03.1983 г. на КОПС (ДВ, бр.26/1983 г.)	гр. Видин, общ. Видин, в двора на храм-паметник „Св. Димитър“	148	22
19	1929	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	218	15
20	1930	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	218	15
21	1931	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	218	15
22	1932	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	218	15
23	1933	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	218	15
24	1934	Благун	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	с. Каленик, общ. Видин, м. „Завет“	218	15
25	1954	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Грамада, общ. Грамада, в парка до общината	168	30
26	2025	Полски ясен	Заповед №РД-217/20.03.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.33/2007 г.)	гр. Грамада, общ. Грамада, до бившето АПК	164	15
27	2026	Летен дъб	Заповед №РД-217/20.03.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.33/2007 г.)	гр. Грамада, общ. Грамада, в регулацията, в частен двор	214	15
28	698	Зимен дъб	Заповед №715/12.03.1975 г. на МГОПС	с. Върбовчец, общ. Димово, в регулацията	296	17
29	1967	Цер	Заповед №РД-98/28.03.1997 г. на МОСВ (ДВ, бр.52/1997 г.)	с. Бела, общ. Димово, м. „Цера“	224	19
30	2049	Полски ясен	Заповед №РД-421/10.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.76/2008 г.)	с. Скомля, общ. Димово, в двора на кметството	128	20
31	2050	Благун	Заповед №РД-421/10.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.76/2008 г.)	с. Дълго поле, общ. Димово, в сервитута на пътя	113	16

32	2051	Цер	Заповед №РД-421/10.07.2008 г. на МОСВ (ДВ, бр.76/2008 г.)	с. Дълго поле, общ. Димово, в регулацията	93	20
33	1949	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Кула, общ. Кула, м. „Дуда“	218	28
34	1951	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Кула, общ. Кула, в центъра	118	12
35	1952	Полски ясен	Заповед №РД-564/08.05.2003 г. на МОСВ (ДВ, бр.54/2003 г.)	гр. Кула, общ. Кула, в регулацията, в частен двор	168	25
36	772	Летен дъб	Заповед №3223/16.12.1969 г. на МГГП (ДВ, бр.53/1970 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в двора на Добридолския манастир	352	18
37	773	Летен дъб	Заповед №3223/16.12.1969 г. на МГГП (ДВ, бр.53/1970 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в двора на Добридолския манастир	352	18
38	2045	Полски ясен	Заповед №РД-855/19.11.2007 г. на МОСВ (ДВ, бр.104/2007 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в центъра	94	15
39	2157	Полски ясен	Заповед №РД-555/02.08.2017 г. на МОСВ (ДВ, бр.70/2017 г.)	с. Дреновец, общ. Ружинци, в двора на бившето ОУ „Отец Паисий“	204	18

През 2025 г. са извършени 12 бр. проверки на вековни дървета (9 бр. планови проверки, включващи 25 бр. вековни/забележителни дървета, обявени по реда на ЗБР и 3 бр. извънредни проверки, от които 2 бр. по сигнал и писмо за увреждане на вековни дървета и 1 бр. във връзка във връзка с изпълнение на дадени предписания. От извършените проверки не се констатираха увреждания на вековните дървета от антропогенен характер или нарушения по Закона за биологичното разнообразие.

НАТУРА 2000

Националната екологична мрежа НАТУРА 2000 е единна система от функционално свързани помежду си защитени зони с висока природозащитна значимост, спрямо които се прилагат координирани дейности за опазване на биологичното разнообразие с цел дългосрочното опазване на биологичното, геологичното и ландшафтното разнообразие; осигуряване на достатъчни по площ и качества места за размножаване, хранене и почивка, включително при миграция, линеене и зимуване на дивите животни; създаването на условия за генетичен обмен между разделните популации и видове; участието на Република България в европейските и световните екологични мрежи; ограничаване на негативното антропогенно въздействие върху защитените територии.

Опазването на биологичното разнообразие в Р България е свързано с изграждането на Национална екологична мрежа, включваща: защитени зони като част от Европейската екологична мрежа Natura 2000, в които могат да участват защитени територии; защитени територии, които не попадат в защитени зони; в Националната екологична мрежа приоритетно се включват Корине места, Рамсарски места, важни места за растенията и орнитологично важни места.

Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за местообитанията) и Директива 2009/147/ЕС относно опазването на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Процесът по създаване на екологичната мрежа Natura 2000 в България започва през 2002 г. с приемането на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), който въвежда нормите на двете европейски директиви.

Съгласно него в страната се обявяват защитени зони като част от *Националната екологична мрежа*. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове, и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивата за местообитанията и Директивата за птиците. Списъците с природните местообитания и видовете, вкл. птици, за чиито местообитания се обявяват защитени зони са изброени в приложения 1 и 2 на ЗБР.

Националният списък със защитени зони за опазване на дивите птици и за опазване на природните местообитания е бил допълван и разширяван, като към момента мрежата от защитени зони включва:

- 120 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 23,1 % от територията на България;
- 234 защитени зони за опазване на природни местообитания, покриващи 30,3 % от територията на България.

За да бъде гарантирано опазването на природните местообитания и местообитанията на видовете, плановете, програмите, проектите и инвестиционните намерения, които самостоятелно или в комбинация с други, могат да окажат значително отрицателно въздействие, се подлагат на оценка за съвместимостта им с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона. Условието и реда за извършване на оценката за съвместимост са регламентирани в *Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на плановете, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони*.

Подробна информация и публичен достъп до данните за защитените зони, процедурите за оценка на съвместимост и свързани с тях документи са налични на интернет страницата на *Информационната система за защитените зони от екологична мрежа Natura 2000* - <http://natura2000.moew.government.bg>.

Публичното приложение на системата осигурява достъп до информацията за защитените зони чрез избор от динамична карта или чрез специализирана търсачка. Последната дава възможност за търсене на защитени зони по име, код, тип, местоположение, както и по видове и местообитания предмет на опазване в зоните.

На потребителите е осигурен достъп до богат набор от данни и документи за всяка една от защитените зони, в това число:

- Издадена заповед за обявяване на защитената зона и приложения към нея;
- Стандартен Natura 2000 формуляр;
- Предмет и цели на опазване на защитената зона;
- Хронологично представяне на процедурата по предлагане и одобряване на защитената зона и свързаните с нея документи;
- Цифрови граници на защитената зона в различни формати и координатни системи;
- Други данни, свързани със защитената зона;
- Визуализация на границите на защитената зона върху веб ГИС карта.

На територията контролирана от РИОСВ – Монтана, включваща област Монтана и Видин, със заповед на Министъра на околната среда и водите са обявени:

- **9 защитени зони** по Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕС и **29 защитени зони** по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна 92/43/ЕЕС.

Защитени зони - 38 бр.		
Защитени зони по Директивата за опазване	КОД	ПЛОЩ

<i>на дивите птици - 9 бр.</i>			
1.	ЗЗ „Западен Балкан”	BG0002002	1 468 324,711 дка
2.	ЗЗ „Врачански Балкан”	BG0002053	360 255,676 дка
3.	ЗЗ „Рибарници Орсоя”	BG0002006	4 754,302 дка
4.	ЗЗ „Берковица”	BG0002090	27 999,431 дка
5.	ЗЗ „Златията”	BG0002009	434 987,345 дка
6.	ЗЗ „Цибърско блато”	BG0002104	9 097,647 дка
7.	ЗЗ „Остров до Горни Цибър”	BG0002008	2 184,270 дка
8.	ЗЗ „Остров Ибиша”	BG0002007	3 993,232 дка
9.	ЗЗ „Остров Голя”	BG0002067	4 145,622 дка
<i>Защитени зони по Директивата за опазване на природните местообитания - 29 бр.</i>			
1.	ЗЗ „Западна Стара планина и Предбалкан”	BG0001040	2 197 567,816 дка
2.	ЗЗ „Врачански Балкан”	BG0000166	360 255,676 дка
3.	ЗЗ „Пъстрина”	BG0001037	35 515,803 дка
4.	ЗЗ „Портитовци-Владимирово”	BG0000517	6 643,795 дка
5.	ЗЗ „Река Лом”	BG0000503	17 227,100 дка
6.	ЗЗ „Златия”	BG0000336	31 948,102 дка
7.	ЗЗ „Цибър”	BG0000119	29 717,857 дка
8.	ЗЗ „Цибрица”	BG0000509	8 876,100 дка
9.	ЗЗ „Козлодуй”	BG0000527	1 253,778 дка
10.	ЗЗ „Билерниците”	BG0000593	649,065 дка
11.	ЗЗ „Орсоя”	BG0000182	29 494,139 дка
12.	ЗЗ „Моминбродско блато”	BG0000519	266,116 дка
13.	ЗЗ „Долно Линево”	BG0000526	176,261 дка
14.	ЗЗ „Макреш”	BG0000521	20 612,508 дка
15.	ЗЗ „Шишенци”	BG0000523	5 728,477 дка
16.	ЗЗ „Тимок”	BG0000525	4 576,5 дка
17.	ЗЗ „Арчар”	BG0000497	8 086,531 дка
18.	ЗЗ „Цар Петрово”	BG0000340	19 087,439 дка
19.	ЗЗ „Видбол”	BG0000498	13 044,426 дка
20.	ЗЗ „Войница”	BG0000500	31 071,380 дка
21.	ЗЗ „Делейна”	BG0000507	22 575,364 дка
22.	ЗЗ „Раброво”	BG0000339	9 108,162 дка
23.	ЗЗ „Въртопски дол”	BG0000518	10 188,500 дка
24.	ЗЗ „Видински парк”	BG0000522	15 787,931 дка
25.	ЗЗ „Оризището”	BG0000524	4 757,355 дка
26.	ЗЗ „Варкан”	BG0000587	6,938 дка
27.	ЗЗ „Остров Близнаци”	BG0000532	6 319,667 дка
28.	ЗЗ „Остров Кутово”	BG0000552	1 183,348 дка
29.	ЗЗ „Ново село”	BG0000631	8 140,10 дка

Обект на защита са и няколко значими влажни зони, известни с изключителното си биологично разнообразие. По Дунавското крайбрежие и северозападната част на България са разположени естествени влажни защитени зони, сред които „Остров Ибиша”, на чиято територия се намира и едноименния резерват и „Остров Голя” по Директивата за опазване на дивите птици, „Остров Близнаци” и „Остров Кутово” по Директивата за опазване на природните местообитания, с характерни естествени заливни гори от черна елша */Alnus glutinosa/*, бяла */Salix alba/* и крехка */Salix fragilis/* върба, бяла топола */Populus alba/* и черна топола */Populus nigra/*, на места в съчетание с топоволи култури и хигрофитни тревни съобщества. Горите са с богат, практически непроходим подлес от псевдолиани и къпина.

От тях защитена зона BG0002007 „Остров Ибиша” е с международна значимост, определяща се от наличието на най-голямата у нас смесена чаплого-корморанова колония. Той е място от световно значение за гнездящия тук малък корморан */Phalacrocorax pygmeus/* и едно от петте най-важни места в

България за гнездящите нощна чапла *Nycticorax nycticorax*/, гривеста чапла *Ardeola ralloides*/, лопатарка *Platalea leucorodia*/ и поен лебед *Cygnus Cygnus*/.

През 1998 г. островът е обявен за КОРИНЕ място, поради европейското му значение за опазването на изброените редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2003 г. почти цялата територия на Орнитологично важно място Ибища е обявена за Рамсарски обект, поради международното си значение за колониално гнездящите птици.

Съществуването на колонията от чапли и корморани изцяло зависи от заливната гора на острова, като място за гнездене и от наличието на плитчини около острова и по реката, необходими за намирането на храна.

В другата защитена зона BG0002067 „Остров Голя” зимува в малка численост и сивата гъска *Anser anser*/, включена в Червената книга на България. Сред представителите на следващия тип влажни зони са блатата с характерна орнитофауна и относително големи тръстикови масиви, а именно защитена зона BG0002104 „Цибърско блато” за опазване на дивите птици и BG0000519 „Моминбродско блато” за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна.

Цибърското блато е едно от най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазване на местообитанията и гнездовите популации на ръждивата чапла *Ardea purpurea*/, белооката потапница *Aythya nyroca*/, големия воден бик *Botaurus stellaris*/, малкият воден бик *Ixobrychus minutus*/ и белобузата рибарка *Chlidonias hybrida*/.

В ЗЗ „Моминбродско блато” се намират приоритетни местообитания с код 3150 – *Естествени еутрофни езера*. В тях се срещат много разнообразни хидрофитни съобщества: на свободно плаващи растения по повърхността на водата от съюз *Hydrocharition*; на вкоренени на дъното растения с плаващи листа от съюз *Nymphaeion*, в по-дълбоките води от подводни макрофити от съюза *Potamonion*.

Чрез защитена зона по Директивата за опазване на природните местообитания – ЗЗ BG0000631 „Ново село” се цели опазване на местообитанията на дунавските риби – карагъз *Alosa immaculata*/, распер *Aspius aspius*/, голям щипок *Cobitis elongata*/, обикновен щипок *Cobitis taenia*/, белопера кротушка *Gobio albipinnatus*/ и др.

За опазване местообитанията на пеперудите и други видове безгръбначни са разширени защитени зони BG 0000340 „Цар Петрово” и BG0000500 „Войница”. Тук са разпространени приоритетните местообитания 91E0* Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior*, 91I0* Евро-сибирски степни гори с *Quercus* spp., 91H0* Панонски гори с *Quercus pubescens*, както и местообитания 91M0 – *Балкано-панонски церово-горунови гори*, 9150 – *Термофилни букови гори* *Cephalanthero-Fagion*/.

Защитена зона BG0002090 „Берковица” за опазване на дивите птици е зона от световно значение за опазване на застрашения от изчезване ливаден дърдавец *Crex crex*/, който гнезди тук в голяма численост. Разработен е и План за управление на защитена зона “Берковица” BG0002090, предмет на опазване по Директива 2009/147/ЕО”, одобрен за финансиране със Заповед № РД-46/17.01.2012 г., по Приоритетна ос 3 на Оперативна програма „Околна среда 2007 – 2013 г.”, Референтен № 5113123-4-689. Със заповед № РД-44/26.01.2016 г. (ДВ, бр. 12/12.02.2016 г.) на министъра на околната среда и водите е утвърден План за управление за защитена зона „Берковица”. Същият е в изпълнение на проект „Разработване на План за управление на защитена зона „Берковица” BG0002090 – предмет на опазване по Директива 2009/148/ЕС” с бенефициент РИОСВ – Монтана. Планът за управление е утвърден във връзка с прилагането на чл. 117, т.2, чл. 30 и чл. 31а, ал. 1 от Закона за биологичното разнообразие и в съответствие с чл. 17 от Наредбата за разработване и утвърждаване на планове за управление на защитени зони ДВ, бр. 7/2009 г.

Една от най-големите зони за опазване на дивите птици на територията, контролирана от РИОСВ- Монтана и най-голямата компактна незаселена територия в страната - 43 498, 7 ха е защитена зона BG0002009 „Златията”. Тя е и важно местообитание за видове свързани с откритите пространства като тръстиковия блатар *Circus aeruginosus*/, вечерната ветрушка *Falco vespertinus*/, ливадния блатар

/Circus pygargus/, сокол скитник */Falco peregrinus/*, значителни популации на пчелояда */Merops apiaster/*. Местообитание е също така на малката белочела гъска (*Anser erythropus*) и място, където през последните години е наблюдавана голямата дропла */Otis tarda/*.

Друга защитена зона отличаваща се с изключително богато биоразнообразие е ЗЗ BG0002002 „Западен Балкан“. Установени са 160 вида птици, от които 62 вида са с европейско природозащитно значение. В Червената книга са включени 31 вида от срещашите се тук. ЗЗ „Западен Балкан“ поддържа една от най-многочислените популации на ливадния дърдавец */Crex crex/* и на планинския кеклик */Alectoris graeca/* в България.

В района се срещат четири световно застрашени вида птици – ловен сокол */Falco cherrug/*, ливаден дърдавец */Crex crex/*, царски орел */Aquila heliaca/* и белошипа ветрушка */Falco naumanni/*. Ловният сокол, ливадният дърдавец и царският орел имат значими популации на територията на мястото. Белошипата ветрушка е с риск от изчезване в района. ЗЗ „Западен Балкан“ е сред най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазването на 22 вида – късопръст ястреб */Accipiter brevipes/*, уралска улулица */Strix uralensis/*, пернатонога кукумявка */Aegolius funereus/*, горска чучулига */Lullula arborea/*, полубеловрата мухоловка */Ficedula semitorquata/*, червеноврата мухоловка */Ficedula parva/*, глухар */Tetrao urogallus/*, сокол скитник */Falco peregrinus/*, черен кълвач */Dryocopus martius/*, среден пъстър кълвач */Dendrocopos medius/*, белогръб кълвач */Dendrocopos leucotos/*, козодой */Caprimulgus europaeus/*, бухал */Bubo bubo/*, скален орел */Aquila chrysaetos/*, градинска овесарка */Emberiza hortulana/*, червеногръба сврачка */Lanius collurio/* и черночела сврачка */Lanius minor/*. През последните години глухарят е застрашен от изчезване в района. Защитената зона е от европейско значение за опазването на популациите на планинския кеклик, кукумявката */Athene noctua/*, обикновената ветрушка */Falco tinnunculus/*, пъдпъдъка */Coturnix coturnix/*, въртошиятката */Jynx torquilla/*, зеленката */Carduelis chloris/* и коса */Turdus merula/*. ЗЗ „Западен Балкан“ обхваща предимно планински и полупланински горски местообитания. С най-голяма площ са представени широколистните гори – 80264 ха., като половината от тях са букови от *Fagus sylvatica* и *F. moesiaca*. Около 50% от буковите гори са на възраст между 80 и 250 години. Горите от благун */Quercus frainetto/*, цер */Q.cerris/*, горун */Q.dalechampii/* и обикновен габър */Carpinus betulus/* имат издънков характер. Иглолистните гори са 2080 ха – предимно смърчови */Picea abies/* на територията на биосферния резерват “Чупрене” и смърчово-елови в резерват “Горната кория”

Едни от приоритетните типове хабитати в защитените зони са:

- 91МО балкано-панонски церово-горунови гори в защитена зона “Макреш”;
- 6250* панонски льосови и степни тревни съобщества в защитена зона “Козлодуй”;
- 2340* вътрешноконтинентални пясъчни дюни в защитена зона “Арчар”, “Орсоя”;
- 8310 неблагоприятни пещери- местообитание на прилепи - ЗЗ “Билерниците”, ЗЗ “Баркан”;
- 91ЕО* алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsior* – ЗЗ “Тимок”, ЗЗ “Цибрица” и др.

През отчетният период на 2025 г. експерти от направлението извършиха 18 броя проверки по Натура 2000 (от които 8 броя планови и 9 броя извънредни проверки), във връзка с предмета и целите на опазване на защитените зони и условията, включени в решения по оценка за съвместимост на инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони и сигнал за незаконна сеч в границите на защитена зона.

Проверените решения по чл. 18, ал. 1 и 2 от Наредбата по ОС и чл. 31, ал. 7 по ЗБР, попадат в границите на пет защитени зони, а именно в: ЗЗ BG0002002 „Западен Балкан“, ЗЗ BG0002090 „Берковица“ и ЗЗ BG0002009 „Златията“ по Директивата за опазване на дивите птици, ЗЗ BG0001040 „Западна Стара планина и Предбалкан“ и ЗЗ BG0001037 „Пъстрина“ по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна. Същите касаят Бизнес план по Подмярка 6.1. „Стартова помощ за млади земеделски стопани“, в земл. на с. Г. Геново, общ. Г. Дамяново, обл. Монтана; Бизнес план по Подмярка 6.3. „Стартова помощ за развитие на малки стопанства“, в земл. на с. Д. Белотинци, общ. Монтана, обл. Монтана; ПУП-ПРЗ - за „ФЕЦ и Общ.обслужване“, гр. Берковица;

ПУП-ПРЗ за „ФЕЦ“, в земл. на с. Чифлик, общ. Белоградчик; Бизнес план по Подмярка 6.3. „Стартова помощ за развитие на малки стопанства“, в земл. на с. Копиловци, общ. Г. Дамяново, обл. Монтана; Бизнес план по Подмярка 6.3. „Стартова помощ за развитие на малки стопанства“, в земл. на гр. Вълчедръм; ПУП-ПРЗ - за „ФЕЦ“, гр. Берковица; Бизнес план по Подмярка 6.1. „Стартова помощ за млади земеделски стопани“, в земл. на с. Салаш, общ. Белоградчик.

При извършените 8 бр. планови проверки не са констатирани замърсявания на територията на защитените зони и нарушения на условията, включени в решенията по оценка за съвместимост.

Извършена е извънредна проверка на терен по сигнал, касаещ провеждане на незаконна сеч на тополи в частни имоти и общински земеделски земи, в землището на с. Дреновец, общ. Ружинци, в близост до река Лом и по поречието на река Медовнишка. Със Заповед на Директора на РИОСВ – Монтана е назначена комисия за извършване на теренна и документална проверка. При извършената проверка са обходени цитираните от сигналподателя поземлени имоти, при която се установи сеч на тополи в ПИ с идентификатори 23672.243.23, 23672.243.22, 23672.243.6, в земл. на с. Дреновец. Съгласно Заповед на кмета на Община Ружинци е разрешено отсичането на 145 бр. тополи, находящи се в ПИ с идентификатори 23672.243.21, 23672.243.22, 23672.243.23, в местността „Белило“, земл. на с. Дреновец, общ. Ружинци, същите собственост на Община Ружинци. Разрешената сеч в горечитираните имоти е извършена. В ПИ с идентификатор 23672.180.805, в земл. на с. Дреновец, публична държавна собственост, с НТП „Водно течение, река“, територия заета от води и водни обекти – река Медовнишка се констатираха отсечени 4 бр. тополи по левия бряг на реката и 5 бр. тополи по десния бряг на реката. Обходените поземлени имоти не попадат в границите на защитени зони по Натура 2000 и на защитени територии, обявени по смисъла на Закона за защитените територии.

При извършената документална проверка се констатира, че ПИ с идентификатори 23672.243.21, 23672.243.23, земл. на с. Дреновец, общ. Ружинци, собственост на Община Ружинци, в които със заповедта на кмета на Община Ружинци е разрешено отсичането на тополи, са земеделска територия, устроени в отдел 532, подотдели „ж“ и „а“, включени в Горскостопанския план на община Ружинци. Към момента на проверката на цитираните поземлени имоти не е проведена процедура по промяна предназначението на вида територия по Закона за горите.

Не може да се установи периода, в който е извършена констатираната при проверката сеч на дървета, както и лицата, които са я извършили.

За констатираната сеч в ПИ с идентификатор 23672.180.805, в земл. на с. Дреновец, публична държавна собственост, НТП „Водно течение, река“, територия заета от води и водни обекти – река Медовнишка – по левия и десния бряг на реката, е уведомена БДДР – Плевен.

Извършена е извънредна проверка във връзка с предоставяне на информация по постъпили множество сигнали за изгребване на пясък и други инертни материали в участъци от река Лом на територията на община Ружинци. Проверени са участъци от река Лом: в землището на с. Динково, общ. Ружинци, обл. Видин, където се констатираха стари следи от дейност по изземване и извозване на пясък, речна баластра от речното легло; в землището на с. Крива бара, общ. Брусарци, обл. Монтана, където се констатираха пресни следи от дейност по изземване и извозване на пясък, речна баластра от речното легло. При направения на място оглед не са засечени техника, работен персонал или движение на хора. По сметите при проверката координати е определено местоположението на изземванията и поземлените имоти, в които е извършена дейността в горечитираните землища. Поземлените имоти в двете землища, в които се констатира дейността, попадат в границите на защитена зона от Националната екологична мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие – 33 BG0000503 „Река Лом“, като поземленият имот, находящ се в землището на с. Динково, общ. Ружинци, обл. Видин попада и в границите на защитена местност „Река Лом“, обявена по смисъла на Закона за защитените територии. Дейността по изземване на пясък, речна баластра от речното легло на река Лом в имота, в землището на с. Динково, попадащ в границите на защитена местност „Река Лом“, е извършена в нарушение на режимите, въведени със заповедта за обявяването ѝ. Констатираното изземване на пясък, речна баластра от речното легло на реката, в поземлените имоти в двете горечитираните землища, попадащи в границите на защитена зона BG0000503 „Река Лом“, е в нарушение на заповедта за обявяване на зоната. За установените нарушения нарушителят носи административнонаказателна отговорност. За резултатите от направената проверка е уведомена Басейнова дирекция „Дунавски район“ – Плевен. При извършените проверки на място не беше

установен нарушителят. Наличната документация по случая е изпратена до съответните компетентни органи за установяване самоличността на фактическия извършител на нарушението, както и за преценка, дали същото представлява престъпление по смисъла на НК.

Извършена е извънредна проверка във връзка с постъпил сигнал за добиване на пясък от защитена зона от Националната екологична мрежа Натура 2000 – до мостчето в с. Якимово, общ. Якимово. Проверени са участъци от река Цибрица, в земл. на с. Якимово между железобетонен мост и метален пешеходен мост на реката, като се констатираха пресни и стари следи от дейност по изгребване на пясък и други инертни материали (речна баластра), както и движение на техника близо и около мястото на изгребването. При направения оглед на място не са засечени техника, работен персонал или движение на хора. Местата на изземването попадат в ПИ с идентификатор 87299.240.9902, в земл. на с. Якимово, общ. Якимово. Местоположението на участъците на констатираното изземване на пясък, речна баластра са в непосредствена близост до река Цибрица и не попадат в границите на защитена зона BG0000509 „Цибрица“ от Националната екологична мрежа Натура 2000.

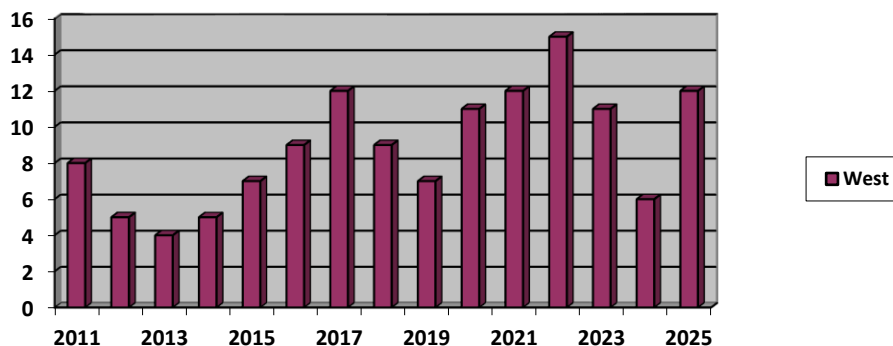
Извършена е извънредна проверка във връзка с изготвяне на преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие на Инвестиционно предложение (ИП): „Добив на подземни богатства – строителни материали (пясъци и чакъли) от находище „Вела“, в земл. на гр. Вълчедръм. При извършената проверка на място е установено, че повторно внесеното ИП не променя параметрите, местоположението и размерите на засегнатите площи, мащаба, обемите на предвидения добив и използваната добивка технология и техника и реализацията му е допустима.

Извършена е извънредна проверка във връзка със сигнал за разкопаване с тежка техника над 50 м площ в границите на защитена зона от Националната екологична мрежа Натура 2000, в земл. на с. Николово. Извършена е проверка на място, при която се констатира наличие на багер в поземлен имот, цитиран в сигнала, във връзка с реализиране на дейности по ИП по изграждане на фотоволтаична електроцентраля, за които директорът на РИОСВ – Монтана се е произнесъл със становище.

През отчетния период на 2025 г., съгласно изискванията на Закона за биологичното разнообразие и Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони са изготвени общо **786 бр.** външни становища за инвестиционни намерения, бизнес-планове, финансирани по интервенция П.Д.3. „Стартова помощ за установяване на нови земеделски стопани в селското стопанство“ и интервенция П.Д.2. „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ и **448 бр.** горскостопански програми и план-извлечения за ползване на гори, относно начина на процедиране по чл. 2, ал. 2 от Наредбата по ОС, **158 бр.** преценки по съвместената процедура за необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО и **11 бр.** Решения по преценка на вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитените зони по чл. 18 от Наредбата за ОС и **1 бр.** Решения по чл. 20 за извършване на оценка за степента на въздействие върху защитените зони, както следва:

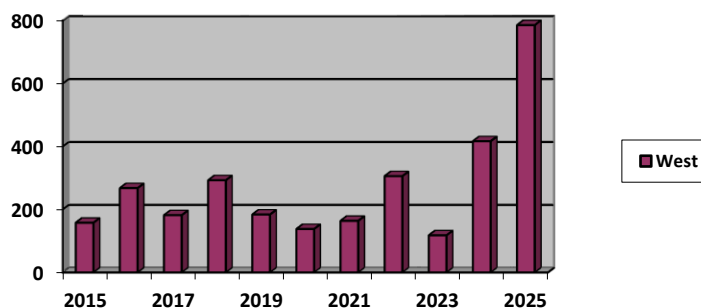
- Решения по ОС на инвестиционни предложения, съгласно чл. 18, ал. 1 и ал. 2 и по чл. 20 за извършване на оценка за степента на въздействие върху защитените зони от Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони. През 2025 г. са издадени:

➤ 12 бр. Решения: 11 бр. Решения по преценка на вероятната степен на отрицателно въздействие върху защитените зони по чл. 18 от Наредбата за ОС и 1 бр. Решение по чл. 20 за извършване на оценка за степента на въздействие върху защитените зони. Постановените Решения са с характер за съгласуване и одобряване на инвестиционните предложения със заложените условия и мерки, в зависимост от спецификата на инвестиционните предложения и едно Решение за извършване на оценка за степента на въздействие върху защитените зони. Решенията не са обжалвани в законоустановения срок и са влезли в сила. Наблюдава се тенденция към увеличаване броя на издадените решения по ОС спрямо предходната година, както е видно от графиката:

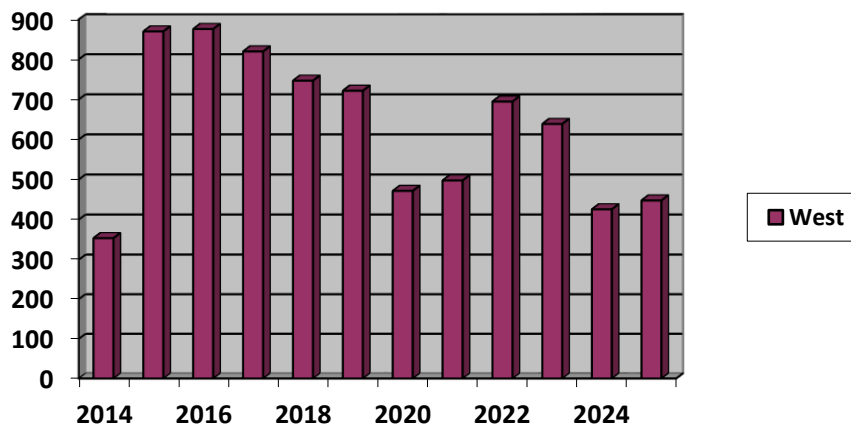
- Становища за инвестиционни предложения по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за ОС, които не подлежат на процедури по реда на глава VI от ЗООС и не са предмет на процедура по ОВОС или екологична оценка по реда на ЗООС:

➤ 786 броя външни становища за инвестиционни намерения, бизнес-планове, финансирани по интервенция П.Д.3. „Стартова помощ за установяване на нови земеделски стопани в селското стопанство“ и интервенция П.Д.2. „Подпомагане на много малки земеделски стопанства“ спрямо 417 бр. за 2024 г., съгласно графиката:

- Писма по горскостопански програми и план-извлечения за ползване на гори по чл. 2, ал. 2 от Наредбата за ОС, които не подлежат на процедури по реда на глава VI от ЗООС, на процедура по ОВОС или екологична оценка по реда на ЗООС и са извън Глава втора от Наредбата за ОС:

- 448 броя писма по горскостопански програми и план-извлечения за ползване на гори. Очертава се тенденция към намаляване броя на издадените писма спрямо предходната година, когато са били 426 бр., представено на графиката като сравнение с предходните години:

- Преценки по съвместената процедура за необходимостта от извършване на ОВОС/ЕО: През 2025 г. са изготвени 158 броя преценки за необходимостта от извършване на ОВОС и ЕО.
- Регистри

Поддържа се регистър за инвестиционни предложения/планове и програми, подлежащи на процедури по реда на Наредбата за ОС; Регистър по образец и изисквания на МОСВ, който се изпраща на всеки три месеца до МОСВ, относно ИП/П/П и процедурирането им по ЗООС; Регистър на обявените защитени зони на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана, достъпен на интернет страницата на РИОСВ – Монтана; Регистър на всички защитени зони в обл. Монтана и обл. Видин.

През календарната 2025 г. експертите от обособеното ново структурно звено – отдел „Управление на защитени зони“ в РИОСВ – Монтана активно са участвали и подпомагали дейността на дирекция „Превантивна дейност“ чрез изготвяне на становища, преценки и самостоятелни решения по Наредбата за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони и Закона за биологичното разнообразие, както и във водените процедури по Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми и Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда.

През изминалата календарна година с ПМС № 236 от 7.11.2025 г. беше приета Наредба за условията и реда за разработване и утвърждаване на териториални планове за управление на защитени зони. С наредбата се уреждат условията и редът за разработване и утвърждаване на териториални планове за управление на защитени зони (ТПУ) (обн., ДВ, бр. 96 от 11.11.2025 г., в сила от 11.11.2025 г.).

С изготвяне на териториалните планове за управление на защитените зони от екологичната мрежа Natura 2000 и залагане на консервационни мерки в тях за опазване на видове и местообитания се надяваме да се постигне подобряване и възстановяване на благоприятния природозащитен статус на видове и техни местообитания, опазване на биологичното разнообразие, природосъобразно ползване на природните ресурси и като цяло хармонично съжителство на човека с околната среда в защитените зони по Natura 2000.

Експерти от отдел „УЗЗ“ са взели участие в работни срещи, обучения и семинари.

Лечебни растения

Над 700 видове от българската флора се определят като лечебни растения. Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки с цел търговия е регламентирано чрез Закона за лечебните растения (ДВ, бр. 29/2000 г., изм. и доп., ДВ, бр. 102/2022 г.), както и в подзаконовите му нормативни актове.

В общинските програми за опазване на околната среда и към Лесоустройствените проекти на Държавните горски стопанства се съдържа информация за находищата от лечебни растения на територията на области Видин и Монтана се съдържа в разработените проекти на раздел „Лечебни растения“ към тях. В тях са предвидени мерки за опазването на естествените находища при ползване на диворастващите лечебни растения, както и при култивираното им отглеждане.

Отделни видове диворастващи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция. Специалният режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в „Държавен вестник“.

През календарната 2025 г. са извършени общо 25 бр. планови проверки по Закона за лечебните растения и подзаконовите му нормативни актове, в съответствие с утвърдения План за контролната дейност на РИОСВ – Монтана за 2025 г., като са извършени и 6 бр. извънредни проверки във връзка с подадени сигнали в РИОСВ – Монтана. Извършени са 25 бр. планови проверки, както следва: 13 бр. на билкозаготвителни пунктове и складове за билки, 8 бр. проверки на общински администрации (Ружинци, Видин, Белоградчик, Чупрене, Вълчедръм, Брусарци, Георги Дамяново и Лом) и 4 бр. на Териториални поделения на държавни горски стопанства (Говежда, Лом Белоградчик и Видин). При извършените планови проверки не са констатирани нарушения по смисъла на Закона за лечебните растения. Извършени са и 6 бр. извънредни проверки по сигнали.

До 31 декември 2024 г. в РИОСВ – Монтана са получени 3 бр. заявления от организатори на билкозаготвителни пунктове за участие в разпределението на билките под режим за 2025 г., за област

Монтана и област Видин. Във връзка с постъпилите заявления за разпределения на билки под специален режим на опазване за територията на РИОСВ – Монтана, от МОСВ отпускат съответните квоти за билки под режим за двете области, като РИОСВ – Монтана организира срещи на комисии за разпределяне на максимално допустими количества билки от естествени находища под специален режим на опазване и ползване за 2025 г. За проведените срещи е информирана Дирекция „НСЗП” към МОСВ.

През отчетният период в РИОСВ – Монтана са постъпили три заявления за регистриране на билкозаготвителни пунктове за билки, съответно за регистриране на книги за изкупените, реализираните и налични количества билки от лечебни растения. Постъпили са и две заявление за прекратяване на дейността на 2 билкозаготвителни пункта, като същите са свалени от регистъра.

Генетичномодифицирани организми.

Във връзка с изготвяне на план-график и годишната програма за пробонабиране за 2025 г. в края на 2024 г., РИОСВ – Монтана изпрати писмо до ИАОС – гр. София с предложение за пробонабиране през 2025 г. от площи от „Специализирано поделение на опитна станция по зърнени, технически и фуражни култури“ (СПОСЗТФК) – гр. Лом. В съответствие с утвърдената през месец януари 2025 г. Програма за провеждане и контрол върху работата с генетично-модифицирани организми в контролирани условия и освобождаването им в околната среда през месец август беше извършена планова проверка в Специализирано поделение на опитна станция по зърнени, технически и фуражни култури – гр. Лом (СПОСЗТФК – гр. Лом), съвместно с представител на ИАОС – гр. София, като беше взета листна маса от Царевица – сорт Пионер 0023 8834 от земеделските площи на Специализираното поделение. През месец януари 2026 г. се получи протокол с обработените резултати, извършен в ИАОС – гр. София от изпитванията и извършеният анализ на растителни проби, взети от царевичката. От същият е видно, че във взетите проби няма наличие на ГМО култури. В края на 2025 г. експерти на направлението изпратиха план-график до ИАОС за местата за вземане на ГМО-проби през календарната 2026 г.

Закон за защита на животните

През 2025 г. в РИОСВ – Монтана са извършени регистрации по реда на чл. 22, ал. 1, във връзка с чл. 22а от Закона за защита на животните (ЗЗЖ), за екземпляри от следните видове: 3 бр. лама и 3 бр. елен лопатар.

III. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

III.1. Отпадъци

1. Кратка информация и анализ за разработването, приемането от общинските съвети, актуализирането на общински програми за управление на отпадъците и общински наредби.

Общинските съвети са приели програмите за управление на отпадъците за периода 2021 г. - 2028 г. Всички общини имат приети наредби за управление на отпадъците на територията на съответната община.

2. Битови отпадъци

Извършени са всички проверки, заложи в плана за контролна дейност, касаещи екологосъобразно управление на БО.

Проверени са всички общини, като са извършени 44 броя планови проверки – в 22 общини с проверени 215 броя населени места за осигуряване чистота на населените места във връзка със задълженията на кметовете, регламентирани в ЗУО и 491,31 км общински пътища за наличие на нерегламентирани замърсявания със СБО, биоразградими и строителни отпадъци.

При плановите проверки на 39 юридически лица и общини, притежаващи регистрационни документи по чл. 78 от ЗУО за събиране и транспортиране на отпадъци, е установено, че се води отчетност на количествата събрани и транспортирани отпадъци по реда на Наредба №1/2014 г. чрез НИСО.

Извършени са и 122 броя извънредни проверки, касаещи управление на смесени битови отпадъци, от които 50 броя извънредни проверки по подадени сигнали в инспекцията, касаещи нерегламентирано управление на БО и замърсяване на терени в населени места с БО, 72 броя проверки за последващ контрол по изпълнение на дадени предписания за почистване на замърсени терени (етапност на изпълнение на предписания, дадени във връзка с постъпили парламентарни питання и контрол по ЗУО).

3. Строителни отпадъци

Осъществени са 35 планови проверка на лица извършващи събиране и транспортиране на СО, при които е установено, че се води чрез НИСО отчетност на количествата събрани и транспортирани СО по реда на Наредба №1/2014 г.

4. Масово разпространени отпадъци

През 2025 г. е осъществен контрол по управление на масово разпространени отпадъци (МРО): отпадъци от опаковки; негодни за употреба батерии и акумулатори; излязло от употреба електрическо и електронно оборудване; излезли от употреба моторни превозни средства; отработени масла и отпадъчни нефтопродукти; излезли от употреба гуми. Извършени са 123 броя проверки на фирми на територията на област Монтана и Видин, от чиято дейност се образуват МРО.

Изпълнен е контрол на 25 лицата по чл. 14, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО) по отношение заплащане на продуктови такси. Двадесет и три дружества изпълняват задълженията си по чл. 14, ал. 2, т. 2 от ЗУО като участват в колективни системи, съгласно сключени договори с организация по оползотворяване. Две дружества заплащат продуктовата си такса към ПУДООС.

Извършени са 4 броя проверки на търговски обекти за продажба на дребно на стоки за бита, които пускат на пазара пластмасови торбички за пазаруване. Установено е, че опаковките на торбичките са обозначени съгласно изискванията на Наредбата за продуктови такси.

Проверени са 4 броя търговски обекти, в които се продават употребявани дрехи (дрехи втора употреба). Установено е, че в обектите не се извършва дейност по третиране - сортиране на дрехи. В търговските обекти не се съхраняват негодни за употреба дрехи втора употреба - текстилни отпадъци. Направени са 66 броя проверки на лица от чиято дейност се образуват отработени масла.

5. Производствени отпадъци

При извършения контрол по управление на производствени отпадъци, образувани в резултат на производствената дейност на юридически лица, се установява, че на територията на проверените обекти има осигурени складове за съхраняване на производствените отпадъци, еднозначно обозначени за вида на съхраняваните отпадъци. Отпадъците се предават за последващо третиране само въз основа на сключени писмени договори с фирми, притежаващи необходимите документи по ЗУО. Води се необходимата отчетност.

Съоръжения за третиране на отпадъци

Извършени са 67 броя проверки на съоръжения за третиране на отпадъци. Всички проверени съоръжения притежават необходимите разрешителни (Комплексни разрешителни, разрешителни по чл. 67 от ЗУО и регистрационни документи).

Разрешителен и регистрационен режим за дейности с отпадъци

Съгласно изискванията на ЗУО веднъж годишно се проверяват лицата, притежаващи разрешение по чл. 67 от ЗУО, за установяване съответствието на условията по управление на отпадъците с тези в издадените разрешения и за спазване на изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове по прилагането му. Извършени са 37 броя планови проверки на площадки, за дейността на които са издадени разрешителни за дейности с отпадъци.

Извършени са 25 броя планови проверки на площадки за третиране на отпадъци, притежаващи регистрационни документи за третиране на неопасни отпадъци и на 85 броя лица, притежаващи регистрационни документи за транспортиране на отпадъци.

Не са установени неизпълнение на условията поставени в документите по чл. 35 от ЗУО.

6. Контрол, свързан с изискванията на Регламент (ЕО) №1013/2006 относно превози на отпадъци

През 2025 г. е планирано извършването на 28 бр. проверки на лица по Регламент 1013/2006. През периода е извършена 1 бр. извънредни проверки по реда на Регламент 1013/2006 свързана с издаване на Нотификация на „Монбат Рисайклинг“ ЕАД.

7. Болнични отпадъци

Болничните отпадъци се предават за обезвреждане, като транспортирането им до съответните инсталации се извършва само от лица, притежаващи необходимите за целта документи. На територията на РИОСВ – Монтана действа една инсталация за обезвреждане на болнични отпадъци. Дружеството притежава разрешително по чл. 35 от ЗУО, издадено от РИОСВ – Монтана.

III.2. ШУМ

1. Контрол на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда

Съгласно разпоредбите на Закона за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС) „шум в околната среда“ е нежелан или вреден външен звук, причинен от човешка дейност, в това число шумът, излъчван от транспортните средства от автомобилния, железопътния, водния и въздушния транспорт, от инсталации и съоръжения на промишлеността, и от локални източници на шум. Министърът на околната среда и водите, директорите на РИОСВ и упълномощени от тях длъжностни лица осъществяват превантивен, текущ и последващ контрол върху шума, излъчван от инсталациите и съоръженията от промишлеността.

По ЗЗШОС през 2025 г. са извършени общо 14 броя проверки. На 10 (десет) броя обекти с издадени комплексни разрешителни и един обект със задължителни за изпълнения условия в издаденото на дружеството решение по ОВОС са извършени 11 (единадесет) проверки за генерираня от производствените им дейности шум в околната среда. На 3 (три) броя производствени обекти са извършени контролни проверки на нивата на излъчвания в околната среда шум чрез измерване на еквивалентното ниво на шум и нивото на обща звукова мощност, включително в място на въздействието, като превишения на законоустановените гранични стойности на шум не са установени. За предоставяне на актуална информация от оператори на промишлени обекти са дадени 3 (три) броя предписания, изпълнени в указания им срок.

В изпълнение на изискванията на ЗЗШОС и на условията в издадените им комплексни разрешителни и решения по ОВОС, оператори на 2 броя обекти са извършили собствени измервания и са представили резултатите от наблюденията за шум в околната среда в РИОСВ-Монтана в законоустановените срокове.

№	Наименование на обекта	Предмет на дейност	Местоположение на източника		Гранична стойност на показателите на шум в мястото на въздействие db(A)	Въздействие на източника		
			Съгласно Наредба №6/26.06.2006 г. за показателите на шум в околната среда	Разстояние до най-близко разположената жилищна или обществена сграда (м)		Описание на режима на работа (в часове)	Ниво на шума по границата на промишления обект db(A)	Ниво на шума в мястото на въздействие db(A)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	„ЕМКО“ ООД, гр. София – обособено производство - Монтана, гр. Монтана <i>(контролно измерване)</i>	Производство на заготовки за специална продукция	Производствено-складови територии и зони	570	По границите на производствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	16 часа/ 5 дневна работна седмица	62,6	45,8
		Производство на специална продукция	Производствено-складови територии и зони	750	По границите на производствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	16 часа/ 5 дневна работна седмица	55,7	43,0
2	„Ирели-България” ООД, гр. Пазарджик - фабрика за детски дървени играчки и производство на пелети, гр. Монтана <i>(контролно измерване)</i>	Производство на изделия от дърво и детски играчки	Производствено-складови територии и зони	1500	По границите на производствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	8 часа/ 5 дневна работна седмица	62,5	40,7

1	2	3	4	5	6	7	8	9
3	„Генов Технохаус” ЕООД, с. Замфирово, общ. Берковица, обл. Монтана - ламелен цех, с. Замфирово (контролно измер- ване)	Производство на фурнирни блокове	Производствено- складови територии и зони	120	По границите на произ- водствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	8 часа/ 5 дневна работна седмица	52,4	37,5
4	„Инжстройинжене- ринг” ЕООД, гр. Варна – асфалтова база, с. Медовница, общ. Димово, обл. Видин (собствено периодич- но измерване)	Производство на асфалтови смеси	Производствено- складови територии и зони	240	По границите на произ- водствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	8 часа/ 5 дневна работна седмица	68,2	47,9
5	ОП РДБО Видин, гр. Видин – депо за отпа- дъци, гр. Монтана (собствено периодич- но измерване)	Депониране на битови отпадъци	Производствено- складови територии и зони	1100	По границите на произ- водствената площадка: Ден-70 В мястото на въздействие: Ден-55	8 часа/ 5 дневна работна седмица	68,2	42,8
6	„Био Пауър Инвест” ООД, гр. София – електроцентра на на биогаз, гр. Кула, общ. Кула, обл. Видин (собствено периодич- но измерване)	Производство на електроенергия чрез индиректно използване на биомаса	Производствено- складови територии и зони	1200	По границите на произ- водствената площадка: Ден-70 Вечер-70 Нощ-70 В мястото на въздействие: Ден-55 Вечер-50 Нощ-45	24 часа/ 7 дневна работна седмица	Ден – 62,2	Ден – 28,8
							Вечер – 62,0	Вечер – 28,6
							Нощ – 61,9	Нощ – 28,4

<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>
8	<p>„Булгартрансгаз“ ЕАД, гр. София – компресорна станция „Расово“, с. Расово, общ. Медковец, обл. Монтана</p> <p><i>(собствено периодично измерване)</i></p>	Пренос на природен газ	Производствено-складови територии и зони	2000	<p>По границите на производствената площадка: Ден-70 Вечер-70 Нощ-70</p> <p>В мястото на въздействие: Ден-55 Вечер-50 Нощ-45</p>	24 часа/ 7 дневна работна седмица	Ден - 65,2	Ден – 50,0

III. 3. РАДИАЦИОННА ОБСТАНОВКА

1. Радиационния гама фон и атмосферна радиоактивност

На територията на РИОСВ - Монтана действат три ЛМС /локални мониторингови станции/ - в Монтана, Видин и Вълчедръм - които са част от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Обобщени данни за средно годишните стойности на мощността на амбиентната еквивалентна доза на радиационния гама фон за 2025 г./в $\mu\text{Sv/h}$ / са дадени в таблицата по-долу:

ЛМС Видин	0,101
ЛМС Вълчедръм	0,078
ЛМС Монтана	0,113

Измерванията на радиационния гама-фон се извършват 24 часа в денонощието от Локалните мониторингови станции. Регистрираните през 2025 г. стойности не се отличават от характерните за региона.

Със стационарна станция се извършва набиране на аерозолни проби за радиологичен мониторинг на атмосферен въздух. Наблюдаван параметър е специфичната обемна активност [Bq/m^3] на U-238, Ra-226, Ra-228, K-40 Cs-137, Pb-210 и Be-7. През 2025 г. са набрани и анализирани 26 бр. аерозолни проби. Не са регистрирани наднормени концентрации на естествени и техногенни радионуклиди, съгласно Наредба за радиационна защита от 20.02.2018 г. изм. и доп. ДВ бр. 110 от 20.12.2020 г.

2. Радиологични характеристики на необработваеми почви и води от повърхностни реки и водоеми

2.1 Радиологичният мониторинг на повърхностни води включва 10 пункта по поречията на реките Огоста, Дунав, Тимок, Цибрица, Бързия, Ботуня и Коритарска бара. Наблюдаван параметър е общата бета активност. За 2025 г. тя е в диапазона 0,037 - 0,263 Bq/l. Общата алфа активност в анализирани проби е по-малка от 0,04 Bq/l.

2.2 Радиологичният мониторинг на необработваеми почви включва:

- Радиологичен мониторинг в райони с потенциални замърстели на околната среда с радиоактивност - 10 пункта в 3-30км зона на АЕЦ "Козлодуй и 1 пункт в района на сгуроотвала на ТЕЦ "Видин".

- Фонов радиологичен мониторинг на необработваеми почви – включва 42 пункта в област Монтана и област Видин.

Наблюдаван параметър е специфичната активност [Bq/kg] на U-238, Ra-226, Th-232, K-40, Pb-210 и Cs-137. Не се установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенни радионуклиди в анализирани проби през 2022 г. Специфичната активност на Cs-137 в анализирани проби е в диапазона 0,5 – 64,4 Bq/kg.

2.3 Радиологичният мониторинг седименти включва 10 пункта по поречията на реките Огоста, Дунав, Тимок, Цибрица, Бързия, Ботуня и Коритарска бара. Не се установява изменение на характерните за отделните пунктове стойности на естествените и техногенни радионуклиди в анализирани проби през 2025 г. Специфичната активност на Cs-137 в пробите от пунктовете е в диапазона 0,5 – 2,0 Bq/kg.

III.4. ХИМИКАЛИ И УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА ОТ ГОЛЕМИ АВАРИИ

4.1. Кратко описание на състоянието в областта на управлението на химикалите

Контролът на опасните химични вещества и смеси (ОХВС) в самостоятелен вид или в изделия се осъществява на база общоприетото европейско законодателство, което е транспонирано в българското. В основата на прилагането в Европейския съюз на съвременното законодателство в областта на химичните вещества в полза на здравето на човека и околната среда е Европейската агенция по химикали (ЕСНА), която има за цел повишаване качеството на живот, като гарантира безопасна употреба на химичните вещества в Европа. Работата на експертите обхваща дейностите по ограничаване и предотвратяване на аварии с опасни химични вещества, с цел опазване на околната среда и здравето на населението. Следи се за спазването на Стратегията за устойчивост в областта на химикалите, която е част от приоритетите на ЕС за нулево замърсяване – ключов ангажимент на Европейския зелен пакт и има за цел по-добра защита на хората и околната среда от вредни химикали, както и стимулиране на иновациите чрез насърчаване на използването на по-безопасни и по-устойчиви химични вещества и смеси, като се забранява употребата на група химични вещества в потребителски продукти – играчки, артикули за деца, козметични продукти, детергенти, материали предназначени за контакт с храни и текстил и други, освен ако не се докаже, че е от съществено значение и е със специално разрешение за използването им.

На територията на контролираните от РИОСВ – Монтана, обекти разположени в двете области - Монтана и Видин, са съсредоточени разнообразни по вид и количества ОХВС. Текущият контрол на операторите, използващи и съхраняващи ОХВС се състои в:

- ✓ спазване на всички превантивни мерки за предотвратяване на големи аварии и за ограничаване на последствията от тях за човека и околната среда, като с най-голям приоритет са изискванията към операторите на предприятия/съоръжения с висок и нисък рисков потенциал (ПСВРП и ПСНРП), попадащи в обхвата на Глава 7, раздел I на ЗООС.

- ✓ завишен контрол в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH), Регламент (ЕО) 1272/2008 (CLP), Регламент (ЕС) 259/2012 (фосфати), Регламент (ЕО) 648/2004 (детергенти), Регламент (ЕС) 1219/2021 (PoP's) и изискванията в информационните листи за безопасност (ИЛБ);

- ✓ проверка на условията за съхранение и съвместимост на всички химикали, съгласно Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и Наредбата за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси (Наредбата) – съхранение на ОХВС по отношение на правилно съвместно съхранение, обозначаване с табели с категории на опасност и др;

- ✓ контрол върху спазване задълженията на операторите за извършване на оценка за съхранение съгласно изискванията на Раздел IV от Наредбата и утвърдения формат съгласно Заповед № РД-184/09.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите;

- ✓ наличие и употреба на вещества с предмет на разрешаване, включени в Приложение XIV на Регламент (ЕО) 1907/2006 REACH, които не следва да се употребяват, освен ако за тях е подадено заявление за разрешаване, както и на вещества с предмет на ограничаване от Приложение XVII на REACH;

- ✓ наличие и употреба на вещества, включени в Приложение I на Регламент (ЕС) 2019/1021 (PoP's), относно устойчивите органични замърсители (УОЗ);

- ✓ наличие на разширени информационни листи за безопасност, съгласно чл. 31 от Регламент (ЕО) 1907/2006 REACH;

Предизвикателство пред дейността на РИОСВ – Монтана е увеличаващия се брой на предприятията осъществяващи внос, производство, съхранение и употреба на вещества от Приложение № 3 на ЗООС в количества под праговете за класифициране с рисков потенциал.

През 2025 г. на територията на РИОСВ – Монтана няма установени случаи на аварийни ситуации в обекти, класифицирани с висок или нисък рисков потенциал, в т.ч. не са констатирани

аварии, водещи до замърсяване на компонентите на околната среда с опасни химични вещества и смеси.

4.2. Кратко описание на основните приоритети при извършване на контрола през годината, съгласно различните нормативни актове

През 2025 г. контролът на химичните вещества и смеси приоритетно беше насочен към:

✓ Контрол за спазване и изпълнение на изискванията за предотвратяване на големи аварии, както и ограничаване на възможностите за възникване на аварии при работа с опасни химични вещества.

✓ Контрол на изпълнението от операторите на задълженията и отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети и оздравителните мерки при необходимост, както и производството и употребата на химични вещества и смеси да се осъществява по начин, който намалява риска за човека и околната среда от вредното въздействие на опасните химични вещества и смеси по ЗОПОЕЩ и подзаконовите нормативни документи, включително по прилагане на постановените с издадените заповеди превантивни/оздравителни мерки и изпълнението на програми за отстраняването на щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия ако има такива.

✓ Идентифициране на всички рискови фактори и прилагане на необходими мерки за управление на безопасната експлоатация на потенциално опасни инсталации и съоръжения с опасни вещества и контрол за спазване на изискванията за използване и съхранение на опасни вещества и смеси.

✓ Контрол на целевите групи – производители, дистрибутори, вносители, изключителни представители и потребители по веригата, съгласно изискванията Регламент (ЕО) 1907/2006 REACH за спазване и изпълнение на ограничителните и забранителните разпоредби на българското и европейското законодателство за пусканите на пазара химични вещества и смеси в самостоятелен вид и/или в изделия.

✓ Контрол по Регламент (ЕО) 2019/1020 относно надзора на пазара, в чийто обхват са включени останалите регламенти за управление на химикалите (REACH, POPs, регламента за живака и детергенти), във връзка с получени уведомления чрез системата за бърза намеса в съответствие с разпоредбите на чл. 20 (RAPEX) и чрез Информационната и комуникационна система за надзор на пазара (ICSMS). Целеви групи – производители, вносители, потребители по веригата, изключителни представители, дистрибутори, доставчици на услуги за обработка на поръчки, доставчици на услуга на информационното общество и крайни ползватели (потребители извън всяка търговска или стопанска дейност, занаят или професия), осигуряване на ефективен контрол по отношение на производството, пускането на пазара, вноса и употребата на опасни химични вещества и смеси.

✓ Контрол на химичните вещества и смеси в самостоятелен вид и/или в изделия пуснати на пазара в онлайн платформи за обработка на поръчки, доставчици на услуга на информационното общество, както и предприемане на действия по отстраняване или ограничаване на риска, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) 2019/1020, както и предприемане на действия по отстраняване на опасни химични вещества, смеси или изделия от търговската мрежа.

Прилагане на глава седма, раздел I „Контрол на опасностите от големи аварии“ от ЗООС:

На територията на двете области – област Монтана и област Видин, контролирани от РИОСВ – Монтана попадат осем броя оператори на предприятия/съоръжения, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал. Пет броя предприятия и/или съоръжения с оператори „ЛАТ Найтроджен България“ ЕООД, гр. София, „Монбат“ АД, гр. София, „Ида Трейдинг“ ЕООД, гр. София, „Армс Кийпинг“ ЕООД, с. Горни Лом и „Видекс“ АД, гр. София (в ликвидация) са класифицирани като предприятия/съоръжения с висок рисков потенциала (ПСВРП). Класифицирани

с нисък рисков потенциал са три броя предприятия и/или съоръжения (ПСНРП) с оператори „Олимекс“ ЕООД, гр. Варна, „ОМВ България“ ООД, гр. София и „Фаустина Груп“ ЕООД, гр. София (в несъстоятелност). Всички имат съгласувани от директора на РИОСВ – Монтана Доклади за политиката за предотвратяване на големи аварии (ДППГА).

През 2025 г. контролът по прилагане разпоредбите в раздел I на Глава седма от ЗООС и Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни вещества и за ограничаване на последствията от тях (Директива 2012/18/ЕС - СЕВЕЗО) включва 6 броя проверки на 5 броя оператори на предприятия/съоръжения класифицирани по чл. 103, ал. 2 и ал. 5 от ЗООС с висок рисков потенциал (ПСВРП), от които 5 броя планови и една извънредна проверка и е проведена процедура по актуализация на ДППГА на оператора „Олимекс“ ЕООД, гр. Варна, във връзка с актуализирано уведомление за класификация по чл. 103, ал. 6 от ЗООС, издадено от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС), съгласно което предприятието запазва класификацията си като предприятие/съоръжение с нисък рисков потенциал и подадени инвестиционни предложения (ИП), касаещи „Разширяване на складова база за олио, чрез изграждане на нов резервоарен парк с два резервоара, всеки с вместимост 1500 м³“ и „Реконструкция и модернизация на съществуващ цех за екстракция“ в обект Маслодобивна фабрика с. Покрайна, община Видин. ДППГА е одобрен с издадено решение от директора на РИОСВ – Монтана.

Контролът на тези обекти се извършва по утвърден план, чрез съвместни проверки от определени със заповед на директора на РИОСВ – Монтана междуведомствени комисии по чл. 157а, ал. 2 от ЗООС (Комисията), съставени от представители на регионалните структури на Министерството на околната среда и водите, Министерството на вътрешните работи, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ и кметовете на общини.

Съгласно плана за контролна дейност, при заложените 5 броя проверки същите са реализирани. Процентно изпълнение на плана по този показател за 2025 г. е 100%. За извършените проверки са съставени констативни протоколи и доклади по чл. 157б, ал. 1 от ЗООС. Честотата на проверките на тези предприятия се определя от системната оценка на опасностите във всяко от тях.

За отчетния период няма съставени актове за установяване на административни нарушения (АУАН) и не са прилагани принудителни административни мерки на ПСВРП и ПСНРП. Няма регистрирани случаи на големи аварии с опасни химични вещества и не са постъпвали жалби или сигнали от дейността на обектите, класифицирани като предприятия и/или съоръжения с висок/нисък рисков потенциал. При осъществения текущ и превантивен контрол РИОСВ – Монтана е констатирала, че операторите са предприели мерки за предотвратяване на големи аварии и за ограничаване на последствията от тях за човешкото здраве и околната среда. До настоящия момент не е констатирано наличие на опасности и външни фактори в обекти, съседни на предприятия/съоръжения, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал, които биха довели до увеличаване на риска и последствията от възникване на големи аварии.

Въпреки това системният анализ на риска за тези обекти показва, че съществуват външни опасности, които биха увеличили риска и последствията при възникване на голяма авария. Тези външни рискове и източници на опасност са подробно описани във външните аварийни планове на съответните общински структури. Планирани са мерки, сили и средства за минимизиране на риска и последствията при възникване на голяма авария. През отчетната 2025 г. беше обърнато сериозно внимание върху съществуващите ПСНРП/ПСВРП по отношение на осигуряването на безопасни разстояния от/до ПСНРП/ПСВРП при съгласуване на устройствени планове и техните изменения, в т.ч. общи устройствени планове на общините (ОУП/ИОУП) и подробни устройствени планове (ПУП/ИПУП) на поземлени имоти, на чиято територия са разположени или се предвижда да бъдат разположени ПСНРП и ПСВРП, както и нови жилищни райони, транспортни пътища и обекти с обществено предназначение в близост до съществуващи ПСНРП и ПСВРП и нови такива. Продължи практиката на възложителите да се указва необходимостта от осигуряване съответните

безопасни разстояния до съществуващите ПСНРП и ПСВРП и нови такива.

В съответствие с годишния план през 2025 г. за контролната дейност на комисиите за извършване на съвместни проверки на обекти, класифицирани с висок или нисък рисков потенциал, са извършени 6 броя контролни проверки на 5 предприятия, класифицирани с висок рисков потенциал. Осъществен е текущ контрол за спазване изискванията на:

- ✓ Закон за опазване на околната среда (ЗООС);
- ✓ Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС);
- ✓ Регламент (ЕО) №1907/2006 г. (REACH);
- ✓ Регламент (ЕО) № 1272/2008 г. (CLP);
- ✓ Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси;
- ✓ Наредба №8121з-647 за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите;
- ✓ Закона за защита при бедствия;
- ✓ Закона за здравословни и безопасни условия на труд.

При извършения контрол от комисията е констатирано, че съоръженията се експлоатират в съответствие с приетите мерки в уведомленията за класификация (УК), докладите за безопасност (ДБ) и аварийните планове, при прилагане на Системата за управление на мерките за безопасност (СУМБ) и мониторинга на аварийното планиране. Площадките и аварийните пътища са чисти и добре поддържани, персоналет е запознат с опасностите при работа с опасни вещества. Всички оператори са предоставили информация относно аварийното планиране на обществеността, в т.ч. аварийното планиране и евакуационните маршрути (чл. 116з от ЗООС) и достъпът на обществеността до външния аварийен план на предприятията с висок рисков потенциал, осигурен от кмета на съответната община посредством интернет страницата на общината, съгласно чл. 18, ал. 5 от Наредбата; актуална информация относно аварийното планиране на ПСВРП и необходимите мерки и поведение при възникване на голяма авария съгласно чл. 116д, ал. 1 от ЗООС; информация със съседните обекти за характера и степента на опасност от възникване на авария с последващ „ефект на доминото“; предоставяне на информация по чл. 107, ал. 6, чл. 116е, ал. 4 или по чл. 116з, ал. 3, т. 2 от ЗООС от оператора на кмета на общината, на чиято територия се намира предприятието/съоръжението с цел изготвяне/актуализиране на външен аварийен план. Производството, употребата и съхранението на химични вещества и смеси се осъществява по начин, който намалява риска за човека и околната среда от вредното въздействие на опасните химични вещества и смеси.

В законоустановения срок кметовете на общините писмено са уведомили РИОСВ – Монтана, във връзка със задълженията си по чл. 108 от ЗООС – изготвяне, преглед и актуализиране на външния аварийен план от кмета на общината, на чиято територия се намира предприятието; провеждане на тренировки и учения на външния аварийен план на предприятието, както и причините за не извършването им.

В периода 2014 – 2025 г. на територията контролирана от РИОСВ – Монтана не са възниквали аварии с опасни химични вещества и се спазват задълженията за предотвратяване и отстраняване на екологични щети.

През 2025 г. от извършените проверки по чл. 157а, ал. 2 от ЗООС е констатирана добра обща оценка на безопасност на предприятията/съоръженията класифицирани с висок рисков потенциал, заложените мерки в ДБ се спазват. През изминалата година санкции не са налагани на ПСВРП и ПСНРП.

4.3. Кратко описание на резултатите от контролната дейност (за химикали и за управление на риска от големи аварии)

През 2025 г. на територията на РИОСВ – Монтана от направление „Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, екологична отговорност, доброволни ангажименти“ (КПКЗЕОДА) са извършени 69 броя проверки за контрол по приложение на Закона на защита от вредното въздействие на химични вещества и смеси (ЗЗВВХВС) и подзаконовите му нормативни актове на 61 обекта, от които 56 броя планови проверки на 52 обекта и 13 броя извънредни – 5 броя са извършени на онлайн платформи за наличие на продукти относно получени уведомления по системата за бърз обмен на информация Safety Gate RAPEX (25 броя са самостоятелни проверки, 40 броя в рамките на комплексни проверки и 4 броя по искане на ОД на МВР – Видин).

Извън тях експертите в направление КПКЗЕОДА са извършили и взели участие в:

- ✓ 16 броя (10 броя планови и 6 извънредни) на 10 броя оператори на инсталации с издадени Комплексни разрешителни по чл. 117 от ЗООС, при които са проверени изпълнението на условията в КР, касаещи законодателството по химични вещества и смеси;

- ✓ извършен контрол по приложение на ЗОПОЕЩ – 19 броя проверки – 7 броя планови проверки, 12 броя проверки в рамките на проверки по компоненти и фактори на околната среда – 10 на обекти на обекти с издадени КР и 2 обекта са проверени в рамките на комплексни проверки по компоненти и фактори;

- ✓ извършени 9 броя проверки на предприятия с висок рисков потенциал, класифицирани по чл. 103, ал. 2 от ЗООС – 5 броя планови и 4 броя извънредни, от които 1 брой по последващ контрол във връзка с възникнал инцидент на производствената площадка стопанисвана от „Монбат“ АД, гр. София и 3 броя по искане на ОД на МВР – Видин за контрол на оператори с издадени разрешителни за дейности с взривни вещества – 2 броя на складова база за съхранение на взривни вещества (складове с №№ 1, 3 и 5, находящи се на територията на бивш завод „Миджур“) с оператор „Армс Кийпинг“ ЕООД, с. Горни Лом и 1 брой на складове за съхранение на взривни вещества с №№ 4 и 6, находящи се на територията на бивш завод „Миджур“, с оператор „Видекс“ АД, гр. София).

- ✓ извършени 10 броя проверки (5 броя планови и 5 броя извънредни, от които 2 броя по искане на ОД на МВР – Видин) на 6 броя обекти осъществяващи дейностите с химикали в обхвата на чл. 103, ал. 1 от ЗООС.

Планът за обектите подлежащи на контрол през 2025 г. по ЗЗВВХВС, е изпълнен на 100 %.

През 2025 г. са извършени 13 броя извънредни проверки по фактор „химикали“, от които: 6 броя извънредни проверки на оператори с КР, 3 броя по жалби и сигнали, 1 брой извънредна проверка на Цех за преработка на алуминий и производство на мълниезащитни проводници, гр. Берковица, 1 брой извънредна проверка на Асфалтова база, с. Владимирово, общ. Лом, извън плануваните проверки по контрол на пазара е извършена извънредна проверка на 5 броя онлайн платформи за наличие на продукти относно получени уведомления по системата за бърз обмен на информация Safety Gate. Извършени са 4 броя съвместни проверки с органите на ОД на МВР – Видин.

Общо направлението е извършило 97 проверки през 2025 г.

Извършен контрол по регламенти както следва:

- Проверки по Регламент (ЕО) №1907/2006 г. относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH) – през 2025 г. са извършени общо 67 проверки, от които 52 планови проверки и 15 извънредни, във връзка с:

- ✓ 58 проверки за наличие и предоставяне на разширени информационни листи за безопасност и сценарии на експозиция изготвени в съответствие с нормативните изисквания, при които е констатирано, че производителите, дистрибуторите и потребителите надолу по

веригата на доставки на химични вещества и смеси, попадащи в обхвата на Регламент (ЕО) № 1907/2006 REACH са актуализирали информационните листи за безопасност съгласно изискванията. Резултатите от проверките показват значително подобряване качеството на ИЛБ и редовно предоставяне на потребителите по веригата. Задължените лица са представили разширени листове за безопасност, в които е включено и Приложение „Сценарии на експозиция“.

✓ 8 броя проверки във връзка с надзора на пазара за наличие на продукти, нотифицирани като несъответстващи съгласно законодателството на Съюза в Информационната и комуникационна система за надзор на пазара (ICSMS) и за които са получени уведомления по системата за бърз обмен на информация Safety Gate. На територията контролирана от РИОСВ – Монтана не е открит нито един артикул от нотифицираните.

✓ във връзка с участието в Тринадесети хармонизиран европейски проект (REF-13) за контрол на ограниченията за производство, употреба и пускането на пазара на определени опасни вещества от Приложение XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 – REACH (приоритет в Плана за контролна дейност за 2025 г. на РИОСВ – Монтана, в частност надзор на пазара) е извършена проверка на търговски обект с интернет платформа и електронна страница – <https://www.metalsshop.bg/>, представител на METALSHOP.CZ, s.r.o., Чехия, относно наличие на вещества (фталати) предмет на ограничаване, вписване 51 и 52 на Приложение XVII от REACH в детски играчки и продукти за грижа за детето (включва фталати в детски играчки и продукти за грижа за детето: напр. залъгалки, биберони, детски бутилки, играчки за баня и др.).

- Регламент (ЕО) № 1272/2008 относно класифицирането, етикетиранието и опаковането на вещества и смеси (CLP) – през 2025 г. са извършени общо 55 проверки, от които 36 планови проверки и 19 извънредни. От извършените проверки е констатирано, че няма установени нови задължени лица и няма извършена нотификация на вещества в Европейската агенция по химикали ЕСНА. Проведеният контрол е превантивен за фирмите, извършили вече нотификация за евентуален внос или производство на нови вещества (не нотифицирани). По време на проверките операторите са представили всички изискуеми документи.

- Регламент № 648/2004 относно детергентите – през 2025 г. са извършени общо 18 проверки, от които 17 планови проверки и 1 извънредна. На един от обектите при планови проверки е направена и проверка в обхвата Регламент Регламент № 648/2004.

- Регламент № 649/2012 относно износа и вноса на опасни химикали (PIC) – за отчетния период не е прилагана процедура за износ или внос на вещества от Приложение I на Регламента.

- Регламент № 2017/852 относно живака – не са извършвани проверки.

- Регламент (ЕС) 2019/1020 относно надзора на пазара – през 2025 г. са извършени общо 15 проверки, от които 8 планови проверки и 7 извънредни.

За наличие в търговската мрежа на продукти, които отговарят на изисквания, осигуряващи високо ниво на защита на обществените интереси, като здраве и безопасност в общ смисъл, здравословни и безопасни условия на работното място, защита на потребителите, опазване на околната среда и обществената сигурност, фокусирани върху продукти, нотифицирани като несъответстващи съгласно законодателството на Съюза в Информационната и комуникационна система за надзор на пазара (ICSMS) и за които са получени уведомления по системата за бърз обмен на информация Safety Gate, във връзка с писма изх. №№ 05-08-100/16.01.2025 г., 48-00-11-3/06.02.2025 г., 48-00-161-1/03.03.2025 г., 48-00-329-1/16.05.2025 г., 48-00-329-5/06.08.2025 г., 48-00-732-1/09.10.2025 г., 48-00-832-1/18.11.2025 г. и 48-00-893-1/15.12.2025 г. на МОСВ за изделия категоризирани от нотификатора като представляващи сериозен риск за околната среда и във връзка с прилагане на Регламент (ЕС) 2019/1020 относно надзора на пазара, с цел установяване на съответствие на продуктите, разпространявани в търговската мрежа със законодателството по околна среда и осигуряване на високо ниво на защита на потребителите и околната среда са извършени 5 броя проверки (4 броя планирани на физически обекти и 1 брой извънредна на 5 броя онлайн платформи

с електронни адреси: <https://www.favr.bg/>, <https://bazar.bg/>, <https://www.olx.bg/>, <https://osem.bg/> и <https://bazar.bg/>). След преглед на предлаганите в търговските обекти артикули не се установи наличие на следните изделия.

- Регламент (ЕО) 2019/1021 относно устойчивите органични замърсители (УОЗ) – през 2025 г. са извършени общо 29 проверки, от които 11 планови проверки и 15 извънредни, във връзка с:

- ✓ на 20 броя обекта при планови проверки е направена и проверка за наличие, употреба, внос/износ или производство на продукти/ отпадъци, които съдържат Хексабромциклододекан (HBCDD); Полихлорирани нафталени (PCN); Хексахлоробутадиен; Късоверижни хлорирани парафини (SCCPs); Пентахлорфенол, и неговите соли и естери (PCPs); Декабромодифенил етер (deca-BDE); Перфлуорооктансулфонова киселина и нейните производни (PFOS). В проверените обектите се осъществяват следните дейности: производство и преработка на пластмасови изделия; производство на мебели от дървесина; производство на пластмасови опаковки; производство на конструкции и детайли от дървен материал; складове за съхранение на минерални торове; складове за съхранение на препарати за растителна защита; производство на електроника; добив, производство и пакетиране на гипс и строителни смеси; строителни борси. В проверените обекти не е установено наличие, употреба, внос/износ или производство на продукти/ отпадъци, които съдържат горесцитираните УОЗ.

- ✓ 9 броя проверки са във връзка с надзора на пазара за наличие на продукти, нотифицирани като несъответстващи съгласно законодателството на Съюза в Информационната и комуникационна система за надзор на пазара (ICSMS) и за които са получени уведомления по системата за бърз обмен на информация Safety Gate. На територията контролирана от РИОСВ – Монтана не е открит нито един артикул от нотифицираните.

- Наредба за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси – през 2025 г. са извършени общо 59 проверки, от които 50 планови проверки и 9 извънредни. Извън планираните в обхвата на комплексни проверки по компоненти и фактори на ОС са извършени 4 броя, 2 броя по писмо и график на ОД на МВР – Видин и 3 броя в рамките на самостоятелни проверки. При тези проверки се констатира, че дружествата съхраняват химичните вещества и смеси в съответствие с изискванията на Наредбата, поддържат се складовите съоръжения, спазват се общите изисквания към складовете и организацията за съвместно съхранение съгласно чл. 6 от Наредбата, както и условията посочени в информационните листи за безопасност на производителя или вносителя. Операторите са изготвили оценка на безопасността на съхранението на химичните вещества и смеси в съответствие с утвърден със Заповед № РД-184/09.03.2021 г. от министъра на околната среда и водите формат за документиране на оценката. Във връзка със съхранението на опасни химични вещества и смеси е извършена и една проверка за наличие на фосфати по Регламент (ЕС) 259/2012 на обект за съхранение на торове със зърнобаза и бензиностанция.

От направения анализ на контролната дейност през 2025 г. по спазване изискванията на законодателството в областта на химикалите, може да се направи следното обобщение:

- ✓ От осъществения контрол в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана се установи завишен контрол от страна на операторите и фирмите при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH), Регламент (ЕО) 1272/2008 (CLP), Регламент (ЕС) 259/2012 (фосфати), Регламент (ЕО) 648/2004 (детергенти), Регламент (ЕС) 1219/2021 (PoP's) и изискванията в информационните листи за безопасност (ИЛБ).

- ✓ Обектите произвеждащи, употребяващи и съхраняващи опасни химични вещества и смеси е постигнато високо ниво на защита от вредното въздействие на опасните химични вещества и смеси върху околната среда, здравето на хората в района и риска от аварийни ситуации. Отчита се по-добра осведоменост от страна на дружествата спрямо екологичното законодателство,

операторите на обектите, подлежащи на контрол по нормативната уредба в областта на химикалите спазват законодателството и са изпълнили дадените предписания. Прилагат се програми за добри производствени практики, във връзка с което стриктно спазват изпълнението на разработените инструкции и заповеди за съхранение и използване на химични вещества и смеси.

✓ Производителите, потребителите и дистрибуторите на опасни химични вещества и смеси спазват изискванията на Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси.

✓ През 2025 г. не са констатирани аварии, водещи до замърсяване на компоненти на околната среда с опасни химични вещества.

IV. Превантивна дейност и контрол

1. Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) и Екологична оценка (ЕО)

ОВОС и ЕО са превантивни инструменти, прилагащи се за инвестиционни предложения, планове и програми с цел предотвратяване на замърсяването и опазване на околната среда и човешкото здраве. Чрез тях се осъществява:

- информирание на възложителите за приложимата процедура по реда на глава шеста от *Закона за опазване на околната среда (ЗООС)* за инвестиционни предложения, планове и/или програми и за необходимите действия, които трябва да предприемат;

- издаване на административни актове по ОВОС и ЕО;

- предоставяне на актуална информация на засегнатите лица и широката общественост.

1.1. Проведени процедури по реда на глава шеста, раздел II от ЗООС (ЕО) през 2025 г.:

В периода от 01.01.2025 г. до 31.12.2025 г. в РИОСВ – Монтана са внесени 91 бр. уведомление за планове и програми, като за 64 бр. от тях компетентният орган по околна среда е определил, че следва да се проведе процедура по преценяване на необходимостта от извършване на ЕО. Не са давани указания за провеждане на задължителна процедура по ЕО както в отговор на уведомление, така и след решение за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО. В резултат от проведените процедури по реда на глава шеста, раздел II от ЗООС са издадени: 63 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО, всички с характер „да не се извършва ЕО“; 6 бр. решения за прекратяване на процедури по ЕО, от които 4 бр. поради непредставяне на допълнителна информация/неизпълнение на указания на компетентния орган по околна среда и 2 бр. по искане на възложителя. През отчетния период не са издадени становища по ЕО.

1.2. Проведени процедури по реда на глава шеста, раздел III от ЗООС (ОВОС) през 2025 г.:

За периода 01.01.2025 г. до 31.12.2025 г. от общо 162 бр. внесени в РИОСВ – Монтана уведомления за инвестиционни предложения за 56 бр. от тях компетентният орган по околна среда е определил, че следва да се проведе процедура по преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, а за две – задължителна процедура по ОВОС. Издадените административни актове за периода са: 49 бр. решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС, от които 48 бр. с характер „да не се извършва ОВОС“ и 1 бр. с характер „да се извърши ОВОС“; 8 бр. решения за прекратяване на процедури по ОВОС (2 бр. по искане на възложителя; 2 бр. поради недопустимост; 4 бр. поради непредставяне на допълнителна информация/неизпълнение на указания на компетентния орган). През отчетния период не са издадени решения по ОВОС.

1.3. Осъществен контрол по издадени административни актове по ОВОС и ЕО през 2025 г.:

Експертите от направление „ЕО и ОВОС“ в РИОСВ – Монтана са осъществили контрол на общо 41 броя издадени административни актове по ОВОС и ЕО, както следва:

- контрол по изпълнението на мерки и условия, поставени в решения по ОВОС и решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС – 9 бр.;

- наблюдение и контрол по изпълнението на мерки, посочени в становища по ЕО и на условия и мерки в решения за преценяване на необходимостта от извършване на ЕО в процеса на прилагането на плана или програмата – 11 бр.;

- правното действие на актове по ОВОС и ЕО – 21 бр.

При осъществения през 2025 г. контрол от експертите в направлението са дадени 6 бр. предписания и са съставени 4 бр. АУАН, както следва:

- 2 бр. за неизпълнение на условия в две решения за преценяване на необходимостта от извършване на ОВОС;

- 1 бр. за неизпълнение на две предписания;

- 1 бр. за установено през 2024 г. нарушение (не внесено в РИОСВ – Монтана уведомление за инвестиционно предложение).

След отправени предложения до наказващия орган са сключени 2 бр. споразумения по реда на чл. 58г от *Закона за административните нарушения и наказания* и са издадени 2 бр. наказателни постановления.

При проверките за правно действие на актовете по реда на глава шеста от ЗООС е установено, че 14 бр. са в сила, а 7 бр. са изгубили правното си действие, тъй като осъществяването на инвестиционните предложения не е започнало/планове не са одобрени.

За загубилите правно действие административни актове са оповестени резултатите от проверките, чрез публикуване на съобщения на интернет страницата на РИОСВ – Монтана, като са информирани писмено съответния орган по одобряване/разрешаване и възложителите.

1.4. Предоставяне на информация на участниците в процесите по ОВОС и ЕО и на широката общественост:

На интернет страницата си РИОСВ – Монтана поддържа широк спектър от информация в областта на въздействието върху околната среда и екологичната оценка, включително се осигурява достъп до Публичен регистър с данни за процедурите по ОВОС и Публичен регистър с данни за процедурите по ЕО. Двата регистъра осигуряват на потребителите достъп до богат набор от данни и документи за текущи и приключили процедури по ОВОС/ЕО, включително и за постановените решения/становища. Предоставена е възможност за търсене по компетентен орган, инвестиционно предложение/план/програма, местоположение, защитени зони и защитени територии, вид, етап и статус на процедурата по ОВОС/ЕО.

2. Комплексни разрешителни

РИОСВ – Монтана осъществява комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването от промишлени и производствени обекти, извършващи дейност с капацитет над определената прагова стойност в Приложение № 4 на Закона за опазване на околната среда. Целта на извършваната дейност е предотвратяване и минимизиране образуването на емисии на замърсяващи вещества, изпускани в околната среда, както и осигуряване на рационалното използване на суровини и енергия; на законосъобразната експлоатация на площадките на промишлените инсталации и предотвратяване на аварии. На територията, контролирана от инспекцията броят на операторите с издадени комплексни разрешителни (КР) е 15, като един оператор притежава 2 КР. Броят на инсталациите е 16, като един от операторите експлоатира 2 инсталации с едно КР.

Дейностите по комплексното предотвратяване и контрол на замърсяването (КПКЗ) са в две направления – участие на експертите на РИОСВ – Монтана в процедурите по издаване и преразглеждане на комплексните разрешителни (чрез изразяване на становища писмени и участия

в ЕЕС на ИАОС) и контрол по изпълнение на условията в тях, включващ и разглеждане и потвърждаване на информацията в изготвените от операторите годишни доклади.

През 2025 година са извършени 17 броя проверки (10 броя планови и 7 броя извънредни) на 10 оператора на 11 броя инсталации по изпълнение на условия в издадени комплексни разрешителни (КР), операторът „Монбат“ АД е с едно КР за два броя инсталации. Съгласно плана за контролна дейност, при заложили 10 броя проверки същите са реализирани. Процентно изпълнение на плана по този показател за 2025 г. е 100%.

Всички оператори с издадено КР в нормативно определения срок са представени годишни доклади за изпълнение на дейностите, за които е предоставено КР, както и докладванията в електронния формат в Европейски регистър за изпускането и преноса на замърсители (ЕРИПЗ) по Регламент 166/2006 ЕО, са извършили докладването в срок до 31 март, с изключение на операторите „Булгарплод София“ АД (площадка гр. Монтана), „Екопроекти“ ООД, гр. Димово, област Видин, „Игал“ ООД, гр. София (площадка с. Вълчек, община Макреш, област Видин) и „Фаустина Груп“ ЕООД, гр. Враца (площадка с. Доктор Йосифово), на които са издадени КР, но не са осъществявали дейност в инсталациите през 2024 г. и в тази връзка не са представили годишни доклади за 2024 г. и не са извършили докладване в ЕРИПЗ.

От страна на РИОСВ – Монтана е проверено достоверността на докладваните от операторите данни по ЕРИПЗ и представените ГДОС за 2024 г. Представените ГДОС съответстват по форма и съдържание на утвърдения със Заповед № РД-806/31.10.2006 г. на министъра на околната среда и водите образец на годишен доклад, при проверката на качеството и достоверността на информацията по компоненти и фактори на околната среда от страна на експертите в РИОСВ – Монтана не са установени неточности и пропуски в докладваната в Годишния доклад информация. При извършената проверка през 2025 г. от екип експерти на РИОСВ – Монтана за достоверността на представената от операторите информация в ГДОС за 2024 г. и изпълнение на условията в КР за експлоатацията на инсталациите е констатирано съответствие с докладването, което е описано в съставените констативни протоколи (КП) от проверките. Окончателните доклади, комплектовани със становището на РИОСВ – Монтана са представени в ИАОС.

При извършване на контролната дейност през 2025 г. на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана не са установени инсталации, попадащи в категориите промишлени дейности от Приложение № 4 на ЗООС, работещи без издадено КР. Операторите с издадени КР експлоатират инсталациите съгласно заложените условия. Приоритетно през 2026 г. ще се проследи задълженията на операторите по спазване на условията в актуализираните КР през 2025 г. на операторите „Берг Монтана Фитигри“ ЕАД, гр. Монтана и „Свинекомплекс Дунавци“ ЕООД, гр. Дунавци.

Операторите „Булгарплод София“ АД (площадка гр. Монтана), „Екопроекти“ ООД, гр. Димово, област Видин, „Игал“ ООД, гр. София (площадка с. Вълчек, община Макреш, област Видин) и „Фаустина Груп“ ЕООД, гр. Враца (площадка с. Доктор Йосифово), на които са издадени комплексни разрешителни не са осъществявали дейност в инсталациите през 2024 г. и в тази връзка не са представили годишни доклади за 2024 г. и не са извършили докладване за годишните количества замърсители в ЕРИПЗ.

Извършени проверки и предприети действия по регистрирани жалби/сигнали.

През 2025 г. са постъпили два броя жалби и сигнали, на които е реагирано своевременно. Извършени са 7 броя проверки на 3 обекта, както следва:

✓ четири броя проверки на „Монбат“ АД, гр. София – 3 броя (1 бр. по сигнал на 112, 1 бр. по Заповед на директора на РИОСВ – Монтана и 1 бр. по Заповед на министъра на ОСВ).

✓ два броя проверки на „Свинекомплекс Дунавци“ ЕООД (1 бр. по жалба/сигнал от Инициативен комитет (ИК) гр. Дунавци и 1 бр. по заповед на директора на РИОСВ – Монтана).

✓ един брой във връзка с процедура по издаване на ново комплексно разрешително на оператора „Емко“ ООД, гр. София за Инсталация за повърхностна обработка на метали и писмо на ИАОС, относно даване на становище, съгласно чл. 10, ал. 5 от Наредбата за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни и Заповед на Директора на РИОСВ – Монтана. През отчетения период в РИОСВ – Монтана не са регистрирани аварийни ситуации, които да причинят екологични щети, няма съставени актове за установяване на административни нарушения (АУАН) и не са прилагани принудителни административни мерки на оператори с КР.

3. Осъществен контрол и предприети действия по прилагане на Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ).

По Закона за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ) през 2025 г. са извършени 19 броя проверки на 19 обекта, от които планирани проверки 7 броя и 12 броя проверки в рамките на комплексни проверки по компоненти и фактори на околната среда.

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана за отчетния период няма случаи, които са класифицирани като непосредствена заплаха за екологични щети и случаи на причинени екологични щети. Не са установени щети върху защитени видове и природни местообитания; води и водни тела; почви. През периода не са постъпвали искания от физически или юридически лица (по смисъла на чл. 47, ал. 1 на ЗОПОЕЩ) за започване на процедура от компетентния орган за определяне и прилагане на оздравителни мерки.

Изпълнението на плана за контролна дейност по този показател е 100 %. Проверките са осъществени в рамките на плановите комплексни проверки. Не са извършвани извънредни проверки. От извършения контрол не са установени случаи на непосредствена заплаха за екологични щети. Не са постъпвали искания от физически лица за започване на процедура за определяне и прилагане на оздравителни мерки и не са издавани заповеди за превантивни/оздравителни мерки по ЗОПОЕЩ.

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана не се изпълняват програми за отстраняване на минали екологични щети. РИОСВ – Монтана няма предложения до министъра на околната среда и водите за предприемане на превантивни или оздравителни мерки по ЗОПОЕЩ.

4. EMAS

На територията, контролирана от РИОСВ – Монтана няма оператори, регистрирани по Схемата на Общността за управление по околна среда и одит (EMAS) и в тази връзка през 2025 г. не са извършвани проверки.

5. Информация за състоянието на околната среда за активно формиране на обществено поведение за грижа към околната среда

През 2025 г. стартира безвъзмездната подмяна на отоплителни устройства на твърдо гориво с екологични алтернативи за отопление по проект „Прилагане на мерки за подобряване качеството на въздуха в община Монтана“, финансиран по Програма „Околна среда“ 2021-2027 г., съфинансирана от ЕС и националния бюджет. В изпълнение на мерките в програмата на община Видин започна и подмяната на старите отоплителни уреди с нови нискоемисионни такива по проект BG16FFPR002-5.001-0016 „За по-чист въздух в Община Видин“ по Програма „Околна среда 2021 – 2027“, обхващащ над 3700 броя домакинства.

Процедури по достъп на обществеността до информация за околната среда през 2025 г. постъпили заявления – 25 броя от граждани – 12, от неправителствени организации/инициативни комитети – 12, от юридически лица – 1. След разглеждане на заявленията са издадени общо 16 решения /в т.ч. 1 частичен/, откази - няма, обжалвания на откази – няма, писма до заявителите /в т.ч. брой на писма за препращане по компетентност, както и уведомителни такива/ - 8 бр., оттеглено заявление за достъп – 1бр.

Повишаване на екологичното съзнание и култура

Регионална инспекция по околната среда и водите - Монтана проведе КОНКУРС ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ОРИГИНАЛНО ПАНО или МАРТЕНИЦА ЗА ДОМА И СЕМЕЙСТВОТО

В инспекцията бяха представени мартеници и пана, изработени от вълна, вълнена или памучна прежда и елементи от рециклируеми материали.

Класираните участници получиха грамоти и предметни награди.

По случай Световния ден на водата – 22 март РИОСВ - Монтана организира посещение на ученици от Гимназия с преподаване на чужди езици „Петър Берон“, гр. Монтана 12-ти клас - профилирана подготовка по биология на Пречиствателна станция за отпадъчни води (ПСОВ) на гр. Монтана.

По време на визитата учениците се запознаха с дейността на дружеството по отношение на пречистването на отпадъчните води, цялостното управление на съоръженията и процесите в инсталацията за пречистване на отпадъчните води в ПСОВ – Монтана и извършване на собствен мониторинг на отпадъчните води.

По повод Световния ден на водата – 22 март експерти от РИОСВ – Монтана, съвместно с Регионална лаборатория – Монтана и ученици от Профилирана природоматематическа гимназия „Свети Климент Охридски“, гр. Монтана, участваха в пробонабиране на повърхностни води от пункт за мониторинг „Река Огоста след язовир „Огоста“ в землището на гр. Монтана.

На мястото на вземане на пробите се извърши демонстрационно пробонабиране, консервиране и полеви измервания на показателите: температура на водата, активна реакция - рН, разтворен кислород и електропроводимост.

Във връзка с отбелязване на Световния ден на Земята 22 април и обявения конкурс за детска рисунка под мотото „Моята планета Земя“ в инспекцията бяха представени рисунки на деца от област Монтана. Победителите бяха отличени с грамоти и предметни награди.

РИОСВ – Монтана отбеляза 22 април – Деня на Земята. Служители от екоинспекцията, съвместно с ученици от Професионална гимназия с преподаване на чужди езици „Петър Богдан“, гр. Монтана засадиха иглолистни дръвчета в парк „Свети Дух“ в гр. Монтана.

Участниците в събитието получиха ранички с логото на РИОСВ – Монтана и рекламни брошури с новообявените защитени територии в област Монтана и в област Видин.

РИОСВ - Монтана проведе поредната инициатива, свързана с отбелязване на 22 април – Деня на Земята.

Директорът на РИОСВ – Монтана инж. Любомир Иванов, експерти от екоинспекцията и ученици от Гимназия с преподаване на чужди езици в града посетиха Компостиращата инсталация за разделно събиране и преработване на зелени и биоразградими отпадъци.

Учениците имаха възможност да проследят цялостния процес на компостиране на зелените отпадъци. От тях се произвежда суровина за наторяване – компост, и така се намалява общият обем отпадъци, които се депонират в общината.

РИОСВ- Монтана проведе Регионален ученически фотоконкурс „Красотата на природата в моя роден край”, посветен на Европейския ден на „Натура 2000“. В инспекцията бяха представени фотографии на деца от област Монтана. Директорът на РИОСВ – Монтана награди победителите в фотоконкурса на тема „Красотата на природата в моя роден край”.

Класираните участници получиха предметни награди.

По повод 21 май – Европейския ден на екологичната мрежа „Натура 2000“, експерти от РИОСВ-Монтана изнесоха интерактивен урок пред ученици от 2а клас на Първо основно училище „Св. Св. Кирил и Методий” – Монтана.

Чрез презентация и образователни игри експертите запознаха учениците със значението на екологичната мрежа „Натура 2000“, а те от своя страна разпознаваха защитени видове и техните местообитания, предмет на опазване в защитените зони.

Експерти на РИОСВ-Монтана участваха в открит урок, посветен на Европейския ден на „Натура 2000“, проведен съвместно с ученици от XI клас на Лесотехническата професионална гимназия в гр. Берковица. Изнесена беше беседа на тема „Видовете птици в защитена зона Берковица BG0002090“. Откритият урок се проведе в границите

на защитена зона Берковица BG0002090. Учениците бяха запознати с видовете птици – предмет на опазване, и с Плана за управление на защитена зона Берковица BG0002090.

РИОСВ – Монтана отбеляза Световния ден на околната среда с почистване на парк „Калето“ и засаждане на храсти в двора на училище в с. Габровница, общ. Монтана

По повод Европейската седмица на мобилността на 17 и 18 септември, експерти от РИОСВ – Монтана представиха занимателен урок пред децата от ДГ №3 „Буратино“ и ДГ №11 „Изгрев“ в гр. Монтана.

Пред възпитаниците на детските градини беше изнесена образователна и забавна презентация по темата – „Мобилност за всички“, с която се запознаха с ползите от „зеленото“ придвижване, а именно ходенето пеша, колоезденето и по-малко използване на автомобили за транспорт. Децата участваха активно в интерактивни игри, занимания, викторини и пъзели, подготвени от експерти на РИОСВ – Монтана. Те показаха изключително голям интерес и познания в областта за видовете превозни средства, безопасността на движение, пътните знаци и важноста от опазването на околната среда за нашето здраве.

Експерти на РИОСВ – Монтана се включиха в кампанията на БТВ „Да изчистим България заедно“ на 20 септември. Заедно с екипи от Областна администрация, РЗИ – Монтана, ОДБХ – Монтана, РУО – Монтана, Териториална дирекция на НОИ, Териториална служба по геодезия, картография и кадастър излязоха сред природата, за да участват в акция по почистването на крепостта Калето и пътя към язовирната стена.

В кампанията са взели участие 1081 доброволци от 8 общини на област Монтана и 168 от 5 общини на област Видин. От почистените 165 места са събрани и депонирани 51,06 тона отпадъци.

По повод Коледните празници, Регионална инспекция по околната среда и водите – Монтана, проведе конкурс за коледна картичка и оригинално пожелание на тема „Вълшебна Коледа“. Представители на РИОСВ – Монтана наградиха победителите в конкурса за коледна картичка и оригинално пожелание на тема „Вълшебна Коледа“.

Класираните участници от всяка възрастова група получиха предметни награди, като всички включили се в конкурса получиха поощрителни награди и грамоти за своето участие в него.

6. Административно - наказателна отговорност и принудителни административни мерки.

През 2025 г. са съставени 21 акта за установени административни нарушения.

Издадени са 13 броя наказателни постановления (НП) на обща стойност 28 200,00 лв., от които 7 бр. НП са за налагане на глоби на стойност 8 600 лв., а наложените имуществени санкции с издадени НП са 6 бр. на стойност 19 600,00 лв .

Наложените Глоби през 2025 г. глоби са по реда на Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - 3 броя на стойност 6 400,00 лв., а наложените имуществени санкции с издадени НП са 1 бр. на стойност 7 000,00 лв .;

Събраните през 2025 г. суми от наложени глоби и имуществени санкции са 36 060,00 лв.

Сключени са 9 бр. Споразумения по чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания, както следва: по ЗООС - 3 бр.: по ЗУО – 4 бр.; по ЗЛР – 2 бр. Общата стойност на сумите по сключените Споразумения е 7 000,00 лв., а събраната сума от сключени споразумения е 9 000,00 лв.

Наказателни постановления предадени на НАП 6 бр. на обща стойност – 36 400, 00 лв. Събрани суми от НАП 33 064,40 лв.

От обжалваните наказателни постановления за налагане на глоби през 2025 г. и 2024 г., но приключили през 2025 г., и от обжалваните през 2024 г. са влезли в сила 1 брой на стойност 3 000 лв., а в съдебна процедура са 4 броя на стойност 11 900,00 лв. Отменени от съда са 3 броя НП на стойност 6 400,00 лв.

Сравнение спрямо 2024 г.:

През 2024 г. са съставени 24 акта за установени административни нарушения.

Издадени са 6 броя наказателни постановления (НП) на обща стойност 7 600,00 лв.

Наложеният през 2024 г. глоби са по реда на:

- Закон за управление на отпадъците (ЗУО) - 6 броя на стойност 7 600,00 лв.;
- Събраните през 2024 г. суми от наложени глоби и имуществени санкции са 3 690,00 лв.

Сключени са 18 бр. Споразумения по чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания, както следва: по ЗООС - 7 бр.; по ЗУО – 10 бр.; по ЗЛР – 1 бр. Общата стойност на сумите по сключените Споразумения е 22 820,00 лв., а събраната сума от сключени споразумения е 22 820,00 лв.

От направеното сравнение спрямо 2024 г., през 2025 г. са съставени същия брой АУАН-и. Издадени са повече НП - 6 за 2024 г. и 13 за 2025 г. Два пъти по-малко са сключените споразуменията в съответствие с чл. 58г от Закона за административните нарушения и наказания – 9 бр.

Осъществена през 2025 г. санкционна дейност на РИОСВ – Монтана по чл.69, ал. 1 от ЗООС е въз основа на резултатите от проведен контролен мониторинг съвместно с Регионална лаборатория – Монтана към ИАОС - София по компонент „Води”, и с Регионална лаборатория – Плевен към ИАОС - София по компонент „Въздух”, както и от проведения собствен мониторинг от операторите с представени резултати от тях в РИОСВ - Монтана.

Санкционна дейност на РИОСВ – Монтана през 2025 г. по компонент „Води” по реда на чл. 69, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда се базира на резултатите от проведения контролен и собствен мониторинг на отпадъчни води.

Наложени и променени санкции за замърсяване на повърхностен воден обект през 2025 година:

1. Община Берковица, обект Дом за пълнолетни лица с деменция в с. Бистрилица – отменена текуща санкция със Заповед №С-6-358-2/25.02.2025 г. (контролен мониторинг).

2. „Аркус” Ад, гр. Лясковец, Обособено производство в гр. Лом (Поделение 1400) - с НП №С-6-368-1/04.06.2025 г. е наложена текуща санкция на стойност 46,55 лв/мес. (контролен мониторинг), отменена със Заповед №С-6-362-2/17.05.2025 г. (собствен мониторинг);

3. „Технически компоненти България ЕООД, гр. Видин – с НП №С-6-371-1/11.06.2025 г. е наложена текуща санкция на стойност 39,67 лв. (контролен мониторинг) , отменена със Заповед №С-6-371-2/31.07.2025 г. (собствен мониторинг);

4. „Кнауф България“ ЕООД, гр. Видин, с НП №С-6-369-1/11.06.2025 г. е наложена текуща санкция на стойност 21,77 лв. (контролен мониторинг) , отменена със Заповед №С-6-369-2/10.07.2025 г. (собствен мониторинг);

5. „Ел Би Булгарикум“ ЕАД, Млекопреработвателно предприятие в гр. Видин НП №С-6-370-1/11.06.2025 г. е наложена текуща санкция на стойност 2091,60 лв. (контролен мониторинг) , отменена със Заповед №С-6-370-2/10.07.2025 г. (собствен мониторинг);

6. Община Берковица, обект Дом за пълнолетни лица с деменция в с. Бистрилица е наложена текуща санкция на стойност 49,23 лв. (контролен мониторинг).

7 Община Чипровци, КС на гр. Чипровци – наложената с НП №С-6-373-1/05.09.2025 г. текуща санкция в размер на 119,67 лв. отменена със Заповед №С-6-373-2/14.10.2025 г. (собствен мониторинг);

8. . Община Георги Дамяново, КС на с. Георги Дамяново – наложената с НП №С-6-374-1/95.09.2025 г. текуща санкция в размер на 160,61 лв. отменена със Заповед №С-6-374-2/14.10.2025 г. (собствен мониторинг);

9. „Кариана“ЕООД със Заповед № С-354-2/09.10.2025 г. намален размъра на текущата санкция от 344,92 лв./месечно на 17,13 лв/месечно.

10.„Ел Би булгарикум“ ЕАД, Млекопреработвателно предприятие в гр. Видин НП №С-6-375-1/03.12.2025 г. е наложена текуща санкция на стойност 22,20 лв. (контролен мониторинг) .

Общата стойност на наложените с 8 броя наказателни постановления по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС през 2024 г. по компонент „Води“ *санкции* е 2551,30 лв. (за сравнение през 2025 г. сумата е 1161,99 лв.).

Санционната дейност на РИОСВ – Монтана през 2025 г., касаеща компонент „Въздух”, по реда на чл. 69 от ЗООС, се базира на резултатите от проведения контролен и собствен мониторинг на изпусканияте в атмосферата емисии на вредни вещества и е както следва:

I. Наложени санкции през 2025 г. – 1 брой (2024 г. – 0 броя):

- СД „Лаф - Велизаров и Сие“, гр. Белоградчик, Млекопреработвателно предприятие в с. Дъбравка, общ. Белоградчик, обл. Видин – с Наказателно постановление № С-6-367-1/17.01.2025 г. за увеличено замърсяване на атмосферния въздух с наднормени емисии по показател „въглероден оксид“ от работата на парен котел в обекта е наложена текуща санкция по реда на чл. 69б, ал. 9 от ЗООС в размер на 31,74 лв./мес., считано от 11.12.2024 г.

II. Намалени санкции през 2025 г. няма (2024 г. – 0 броя).

III. Отменени санкции – 1 брой (2024 г. – 1 брой):

- СД „Лаф - Велизаров и Сие“, гр. Белоградчик, Млекопреработвателно предприятие в с. Дъбравка, общ. Белоградчик, обл. Видин – със Заповед № С-6-315-4/17.01.2025 г. за увеличено замърсяване на атмосферния въздух с наднормени емисии по показател „въглероден оксид“ от работата на парен котел в обекта е отменена наложената през 2019 г. и двукратно намалявана през 2021 г. и 2023 г. текуща санкция по реда на чл. 69б, ал. 8 от ЗООС в размер на 4,98 лв./мес., считано от 11.12.2024 г.

Изводът от направения анализ и в сравнение с 2024 г. на наложените санкции за замърсяване на атмосферния въздух показва продължаващо намаляване на замърсяването с емисии над допустимите норми, вследствие на по отговорното отношение на операторите на обекти за поддържане в техническа изправност на пречиствателните съоръжения, осъществяване на оптимален горивен процес в горивните инсталации и засиления контрол от страна на експертите на инспекцията.

Жалби и сигнали

От общия брой извънредни проверки за 2025 г., са извършени 146 броя проверки, във връзка с получени общо 271 броя сигнали и жалби от физически, юридически и други лица, както и препратени с писма от МОСВ, по които са предприети действия в законоустановения срок, и подателите са уведомени своевременно за резултата. 125 броя сигнали и жалби са препратени по компетентност до съответните институции за действия. 66 броя от подадените сигнали и жалби са основателни. При извършените проверки по сигнали и жалби са дадени 26 броя предписания, съставени са 10 броя АУАН. Съгласно чл. 58г от ЗАНН са сключени 5 споразумения за плащане на глоби в размер на 4500,00 лв.

От подадените 60 бр. извънредни проверки, отнасящи се за следните видове - обикновен мишелов, бели щъркели, малък пъстър и черен кълвач, градски лястовици и бързолети, чухали, поен лебед, прилепи, шипоопашата костенурка и други РИОСВ – Монтана е предприела мерки за 54 броя бедстващи птици в т.ч. и др. застрашени видове. В резултат на извършените проверки на ранените животински видове е оказана медицинска помощ от ветеринарни служители и след преценка за тяхното състояние, същите са пуснати на свобода в подходящо местообитание за вида.

V. ПРОЕКТИ/ОБЕКТИ С ЕКОЛОГИЧНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ

През 2025 г. на територията, контролирана от РИОСВ – Монтана в област Видин и област Монтана са реализирани 18 броя проекти в кампанията за „Чиста околна среда”, финансирани от ПУДООС на обща стойност – 205 818, 38 лв. (8 броя проекта са реализирани от училища и детски градини на обща стойност 59 637,48 лв. и 10 броя проекта от общини и кметства на обща стойност 146 180,90 лв.).

12. Информация за изпълнявани проекти с екологично значение				
Наименование на проекта	Кратка характеристика	Източници на финансиране	Стойност на проекта	Етап на изпълнение
1	2	3	4	5
„Зелено кътче“ в ДГ № 5 „Дъга“, гр. Монтана	Оформяне на зелено кътче в детската градина, засаждане на цветя, храсти, дръвчета и тревна смеска	ПУДООС	7 500 лв.	изпълнен
„Обичам природата“, ДГ „Слънчице“, с. Якимово, общ. Якимово, обл. Монтана	Закупуване на детски съоръжения и засаждане на храсти и цветя	ПУДООС	7 482 лв.	изпълнен
„Оформяне и изграждане на малък парк „Божествената природа и силата на вярата“ край храм „Св. Георги Победоносец“ в с. Гаганица, общ. Берковица“	Оформяне на парк, доставка и монтаж на пейки, кошчета за отпадъци на цветя и дръвчета	ПУДООС	14 900 лв.	изпълнен

„Обичам природата и аз участвам“, ОУ „Петко Рачов Славейков“, с. Василевци, общ. Брусарци	Доставка и монтаж на фитнес уреди	ПУДООС	7 500 лв.	изпълнен
„Почистване и облагородяване на обществено значим терен в село Винарово и превръщането му в привлекателна зона за отдих“, общ. Ново село	Оформяне на парк, доставка и монтаж на пейки, кошчета за отпадъци, LED осветителни тела, засаждане на цветя, храсти, дръвчета и тревна смеска	ПУДООС	14 990 лв.	изпълнен
„Обичам природата и аз участвам“, с. Якимово, общ. Якимово,	Закупуване и монтаж на беседка, ограда, пейки и кошчета за смет, засаждане на дръвчета	ПУДООС	12 000 лв.	изпълнен
"Едно райско кътче в Северозапада, с. Пърличево, общ. Берковица"	Оформяне на парк, дооценка и монтаж на беседка, пейки, кошчета за отпадъци на цветя и дръвчета, оформяне на жива плет	ПУДООС	14 425 лв.	изпълнен
„Класна стая под липите“, Център за работа с деца гр. Брегово, общ. Брегово	Оформяне на зелена класна стая, доставка и монтаж на пейки, маси за шах и табла, електрическа дробилка, кошчета за отпадъци, сакси, засаждане на цветя и билки	ПУДООС	7 448 лв.	изпълнен
„Зона за отдих и детски игри с. Гъмзово“, общ. Брегово	Оформяне на алея, доставка и монтаж на пейки, маси за шах и табла, кошчета за отпадъци, парков фонтан на три нива, засаждане на цветя и билки	ПУДООС	14 872 лв.	изпълнен

„Децата на ДГ „Звънче“ във вълшебния свят на природата, гр. Берковица, филиал с. Бързия	Закупуване на детски съоръжения, беседка и кошчета за отпадъци и засаждане на храсти и цветя	ПУДООС	7 450 лв.	изпълнен
„Уча и играя в двора на детската градина“, ДГ ДГ № 6 „Виктория Пишурка“, гр. Лом	Закупуване на комбинирано детско съоръжение, пейка и компостер, засаждане на дръвчета	ПУДООС	7 500 лв.	изпълнен
„С грижа към околната среда в село Костичовци, община Димово“	Оформяне на площадка за отдих, изработка доставка и монтаж на беседка с обзавеждане, пейки, пейки с кашпи, кошчета за отпадъци, засаждане на цветя, храсти, и дръвчета	ПУДООС	14 998 лв.	изпълнен
„Зелено бъдеще на село Ярловица, община Димово“	Оформяне на място за отдих, изработка доставка и монтаж на беседка с обзавеждане, пейки, пейки с кашпи, перголи кошчета за отпадъци, засаждане на цветя, храсти, и дръвчета	ПУДООС	14 999 лв.	изпълнен
„Благоустрояване на алея, водеща до минералната чешма в парк „Св. Георги Победоносец“, гр. Берковица	Оформяне на алеята, LED осветителни тела, доставка и монтаж на пейки с подлакътник, кошчета за отпадъци на цветя и дръвчета	ПУДООС	14 977 лв.	изпълнен
„Озеленяване, облагородяване и изграждане на съоръжения в IV ОУ „Христо Ботев“, гр. Лом	Закупуване и доставка на градинска беседка, паркова чешма, маса за шах, кошче за отпадъци и засаждане на лавандула	ПУДООС	7 257 лв.	изпълнен

„Почистване и озеленяване на ландшафтен пояс в VI СОУ „Отец Пайсий“, гр. Монтана	Оформяне на зелен пояс с храсти и дръвчета, закупуване на градински инструменти	ПУДООС	7 500 лв.	изпълнен
„Обичам природата и аз участвам“, с. Смирненски, общ. Брусарци	Закупуване и монтаж на детски съоръжения, пейки и кошчета за смет, засаждане на иглолистви дръвчета	ПУДООС	15 000 лв.	изпълнен
„Възстановяване на детска площадка в централната част на с. Гаврил. Геново, общ. Георги Дамяново	Оформяне на площадка за игра и отдих, акупване и монтаж на беседка детски съоръжения, пейки и кошчета за смет, ремонта на пясъчник	ПУДООС	15000, 00 лв.	изпълнен

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Успехи и проблеми в опазването на околната среда на територията на РИОСВ - Монтана през 2025 г.

Направление „Опазване чистотата на атмосферния въздух и вредни физични фактори”

Слаби страни:

- невъзможност за решаване на дълготрайно продължаващи проблеми, свързани със сигнали и жалби за неприятни миризми, предвид отсъствието на законодателни изисквания.

Силни страни:

- осъществен е контрола по прилагане и изпълнение на мерките и дейностите в общинските програми по чл. 27 от ЗЧАВ, изпълнявани от общини Монтана и Видин;

- проверени са операторите на промишлени точкови източници и средни горивни инсталации, изпускащи емисии на вредни вещества в атмосферата, за съответствие с нормите за допустими емисии и за изпълнение на разпоредбите за собствен мониторинг и поддържане в изправност на пречиствателните съоръжения на инсталациите и съоръженията;

- всички представени планове за управление на разтворителите в инсталациите, извършващи дейности по приложение № 1 от Наредба № 7 от 2003 г. за норми за допустими емисии на летливи органични съединения, изпускани в околната среда, главно в атмосферния въздух, в резултат на употребата на разтворители в определени инсталации, независимо от консумацията на разтворител, с изключение на инсталациите по чл. 117 от Закона за опазване на околната среда, са проверени и утвърдени без забележки;

- всички планирани за контрол бензиностанции са проверени за съответствие с изискванията на Наредба № 16 за ограничаване емисиите на летливи органични съединения при съхранение, товарене или разтоварване и превоз на бензини за ефективност на улавяне на бензиновите пари при зареждане на резервоарите на МПС с бензини;

- осъществявани са ежеседмични проверки на интернет сайтове и платформи за наличие на обяви и реклами за забранени за търговия и употреба хладилни агенти – вещества, нарушаващи озоновия слой и флуорсъдържащи парникови газове, включително в бутилки за еднократна употреба.

Направление „Опазване на водите”

Слаби страни:

- Забавяне реализацията на инвестиционните намерения за изграждане на селищни пречиствателни станции за отпадъчни води на агломерациите с над 2 000 е.ж. и 10 000 е.ж. (Лом, Берковица, Кула, Белоградчик, Вълчедръм).

Силни страни:

- Добра координация с други административни структури (областна и общински администрации, БДДР - Плевен, РЛ – Монтана към ИАОС – София и др.) при осъществяване на контролната дейност;
- добра съвместна работа с РЛ - Монтана към ИАОС – София във връзка с провеждането на контролния мониторинг на отпадъчните води, формирани от обекти и заустващи в повърхностни водни обекти, и в случаите на постъпили сигнали за замърсяване на воден обект;
- в резултат на провеждания системен контрол от страна на РИОСВ – Монтана операторите спазват условията в издадените разрешителни за заустване/комплексни разрешителни;
- намаляване на размера на наложените текущи месечни имуществени санкции по реда на чл. 69, ал. 1 от ЗООС спрямо предходните години, вследствие намаляване на товара на замърсяване, постъпващ във водоприемника.

Направление „Управление на отпадъците и опазване на почвите”

Силни страни

- Организиране и извършване на своевременни проверки на място по всички постъпили в РИОСВ от МОСВ парламентарни въпроси, подадени от народния представител Петър Петров ПГ „Възраждане“ до председателя на народното събрание, касаещи нерегламентирано изхвърляне на отпадъци. Предприетите действия и резултатите от проверките на място са докладвани в срок в МОСВ.

- През отчетната 2025 г. не са допускани незаконни превози на отпадъци на територията на страната по Регламент 1013/2006.

- В резултат от засиления контрол на място за осигуряване чистотата на населените места от странана общините е засилен контрола, като са монтирани и камери за видеонаблюдение въз основа на данните от видеонаблюдението се предприемат действия от страна на общините за предприемане на административно наказващи действия спрямо недобросъвестни граждани, извършили нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

- От страна на общините са закупени нови превозни средства за транспортиране смесени битови отпадъци и осигурени допълнително съдове за битови отпадъци

- Добра комуникация и координация с „Национален координационен център“ към МОСВ, по отношение документооборота, придружаващ трансграничния превоз на отпадъци.

- Лицата, извършващи трансграничен превоз на отпадъци за които не се изисква нотификация за превози на отпадъци за или внос в Република България по реда на Регламент №1013/2006г., до площадки на територията на РИОСВ – Монтана изпълняват задълженията си по чл. 22 от Наредба №1 за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъци, както и реда за водене на публични регистри.

- В експлоатация са две регионални депа за обезвреждане на смесени битови отпадъци, обслужващи общините на регионален принцип. Депата отговарят на изискванията на Наредба

№6/2013 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци с издадени КР. През 2025 г. не са констатирани нарушения на екологичното законодателство при експлоатацията на двете регионални депа. Предприети са действия по изграждане на нови клетки за депониране на отпадъци.

- Операторите на двете регионални депа са осигурили отдалечен достъп на депата с видеоизображения в реално време и възможност за отдалечен преглед на съхраняваната в системата информация за експлоатацията на депата.

- В експлоатация са компостиращи инсталации за биоразградими отпадъци, обслужващи общините: Монтана, Чипровци, Георги Дамяново, Якимово, Вълчедръм, Берковица, Вършец и Лом. Дейността на компостиращите инсталации се осъществява при спазване на заложените условия в издадените разрешителни документи по чл. 35 от ЗУО.

- За гражданите от област Монтана е осигурен транспорт за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, включително и едрогабаритни отпадъци (ЕГО) до площадката по чл. 19, ал. 3, т. 11 от ЗУО за което на оператора е издаден регистрационен документ за събиране и транспортиране. Площадката за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, която обслужва жителите на община Монтана функционира при спазване на условията в издаденото разрешително за дейности с отпадъци по реда на ЗУО.

- На територията на РДНО – Монтана функционира инсталация за сепариране на събраните смесени битови отпадъците от общините в териториалния обхват на област Монтана и община Криводол, обл. Враца. Инсталацията се експлоатира при спазване на заложените условия в издаденото КР. При работата на инсталацията се отделят рециклируеми фракции от пластмаса, хартия и стъкло от смесени битови отпадъци с което се намалява общото количество на депонираните отпадъци. Отделените рециклируеми фракции се предават за оползотворяване на фирми притежаващи необходимите документи по ЗУО въз основа на сключени писмени договори.

- На територията на РДНО – Монтана се извършват СМР по изграждане на клетка 4. Средствата по изграждане на клетката са осигурени от ПУДООС.

- Община Видин е стартирала процедура за проектиране и изграждане на 2 клетки.

- На територията на РДНО – Видин функционират съоръжения за третиране на строителни отпадъци и компостираща инсталация за третиране на биоразградими отпадъци. При проверките не са констатирани нарушения при експлоатацията на съоръженията. Общините от област Видин притежават превозни средства, включени в издадените им регистрационни документи за събиране и транспортиране на строителни и биоразградими отпадъци.

- Актуална информация за управление на отпадъците се поддържа на интернет страницата на РИОСВ – Монтана.

- Възможност за направата на справка за количествата образувани, приети и предадени отпадъци чрез Национална информационна система „Отпадъци“ (НИСО).

Слаби страни - пропуски не са допускани.

Маркирани са следните приоритети за контрол в региона:

- Засилване на контрола във връзка с констатираните случаи на нерегламентирано изхвърляне на отпадъци на едни и същи места т.н. „критични точки“.

- Контрол от страна на РИОСВ – Монтана на вече почистени места.

- Управлението на строителните отпадъци (СО) – липсата на мобилни съоръжения за третиране на строителни отпадъци много често води до нерегламентирано изхвърляне на СО. В териториалния обхват на РИОСВ – Монтана липсва активно строителство във връзка с което операторите на мобилни инсталации за третиране на строителни отпадъци нямат финансов интерес.

- Общините срещат затруднения свързани с приемането на държавния бюджет. Не разполагат с финансови средства, липсват програми по временна заетост за засилване на физическия контрол на „критичните точки“.

- Осигуряване чистотата на републиканската пътна мрежа. Осигуряване на съдове и обслужване на същите.

- Почистване на имоти държавна и частна собственост. В случаите на констатиране на замърсен терен се дава предписание до общинският кмет за предприемане на действия за почистване. Общините много често не разполагат с финансов ресурс за почистване на държавни имоти. По отношение на ефективни действия за почистване на частни имоти се установява, че много често имотите са наследствени иска се много усилия да се установят себствениците да се води кореспонденция с тях, а в същото време общината не може да почиства частни имоти т.к. нарушава финансовата дисциплина по отношение на общинският бюджет.

Направление „Биологично разнообразие, защитени територии и зони”

Силни страни:

- Професионален опит и добро познаване на законодателството в областта на опазване на околната среда;

- Ефективна работа в екип, обработване на постъпилите преписки в срок и решаване на поставените задачи;

-Добра координация между експертите в направлението, вкл. с експертите от останалите направления;

- Добра комуникация с дирекция „Национална служба за защита на природата“ и ИАОС към МОСВ.

Слабите страни са свързани с все още съществуващи проблеми от предишни години, а именно:

- Затруднения при транспортиране на ранени екземпляри от защитени животински видове до Спасителния център за диви животни в гр. Стара Загора. Липсва специализирано транспортно средство за транспортиране на ранените екземпляри, като до настоящия момент същото се извършва с автомобили за превоз на служителите при осъществяване на тяхната контролна дейност.

Направление „ОВОС и екологична оценка”

Силни страни:

-Добро планиране, координация, предварителна подготовка и работа в екип;

-Спазване на нормативно определените срокове при упражняване на превантивния контрол чрез процедурите по ОВОС/ЕО.

Слаби страни:

-Актуализирането на информацията за процедурите по ОВОС и ЕО в публичните регистри, включително заличаването на лични данни в документацията отнема много време и изисква допълнителен човешки ресурс.

-След изтичане на 5-годишния срок на издадените административни актове по Глава шеста от ЗООС, трудно се откриват възложителите на инвестиционни предложения/планове.

-Изпълнението на плановата дейност зависи от заявените административни услуги, които не са регулярни и следва да бъдат обработени в нормативно определените срокове, а по отношение на заложените доклади по наблюдение и контрол при прилагането на Общите устройствени планове – от добросъвестността на общинските администрации да изпълнят задълженията си по чл. 30, ал. 1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми.

„Химикали“

Направление „Комплексно предотвратяване и контрол на замърсяването, екологична отговорност, доброволни ангажименти“ (КПКЗЕОДА)

Слаби страни – невъзможност за решаване на съществуващи проблеми от предишни години свързани със затруднения при осъществяване на контролната дейност, а именно с:

✓ достъп до предприятия/съоръженията, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал (ПСВРП и ПСНРП), при които операторът е в ликвидация и/или несъстоятелност и под заповед, което затруднява работа и увеличава времето, необходимо за извършване на проверките на комисиите по чл. 157а, ал. 2 от ЗООС, сформирани от различни институции;

✓ достъп до обекти с издадено КР, при които операторите са в несъстоятелност и обектите са под заповед, както и липсата на отговорни лица, които да изпълняват задълженията по изпълнението на условията в издадените КР.

Силни страни:

✓ през 2025 г. не са установени производители, вносители, износители и фирми употребяващи вещества от Приложения XIV и XVII на Регламент (ЕО) № 1907/2006 REACH, както и устойчиви органични замърсители по реда на Регламент (ЕО) 2019/1021. При извършената документална проверка по отношение съдържанието на вещества, за които са въведени ограничения, съгласно Приложение XII на Регламент (ЕО) 1907/2006 REACH, съобразно наличната информация в предоставените разширени информационни листи за безопасност (ИЛБ) и на етикета на проверените продукти се констатира, че партидите съответстват по отношение на съдържанието на ограничени вещества от Приложение XVII на Регламент REACH. В тази връзка не са взимани проби от тях и съответно изпращани за анализ в акредитирана лаборатория;

✓ осъществен е контрола по прилагане и изпълнение на Наредбата за реда и начина на съхранение на опасни химични вещества и смеси, при който е констатирано, че производителте, потребителите и дистрибуторите на опасни химични вещества и смеси спазват изискванията. Операторите прилагат програми за добри производствени практики, във връзка с което стриктно спазват изпълнението на разработените инструкции и заповеди за съхранение и използване на химични вещества и смеси. Чрез осъществения контрол на регламентираното им съхранение е осигурена по – добра защита от вредното въздействие на опасните химични вещества и смеси върху околната среда, здравето на хората и риска от аварийни ситуации.

✓ От осъществения контрол в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана се установи завишен контрол от страна на операторите и фирмите при спазване на изискванията на Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH), Регламент (ЕО) 1272/2008 (CLP), Регламент (ЕС) 259/2012 (фосфати), Регламент (ЕО) 648/2004 (детергенти), Регламент (ЕС) 1219/2021 (PoP's) и изискванията в информационните листи за бзопасност (ИЛБ);

✓ през 2025 г. не са констатирани аварии, водещи до замърсяване на компоненти на околната среда с опасни химични вещества;

✓ подобрена е работата в екип на комисиите по чл. 157 от ЗООС, сформирани от различни институции на територията на двете области в териториалния обхват на РИОСВ – Монтана. По този начин частично е оптимизирано времето за извършване на проверките на предприятия/съоръженията, класифицирани с висок и нисък рисков потенциал.